

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
miljøvern avdelingen

Ny landsplan for nasjonalparker og andre større
verneområder i Norge.

Verneforslag for Børgefjellområdet

Høring av planforslag
Konsekvensutredning

RAPPORT nr. 1. 2002

*Rast i Børgefjell med Kvigtind i sikte.
(Foto: Gunnar Rofstad)*

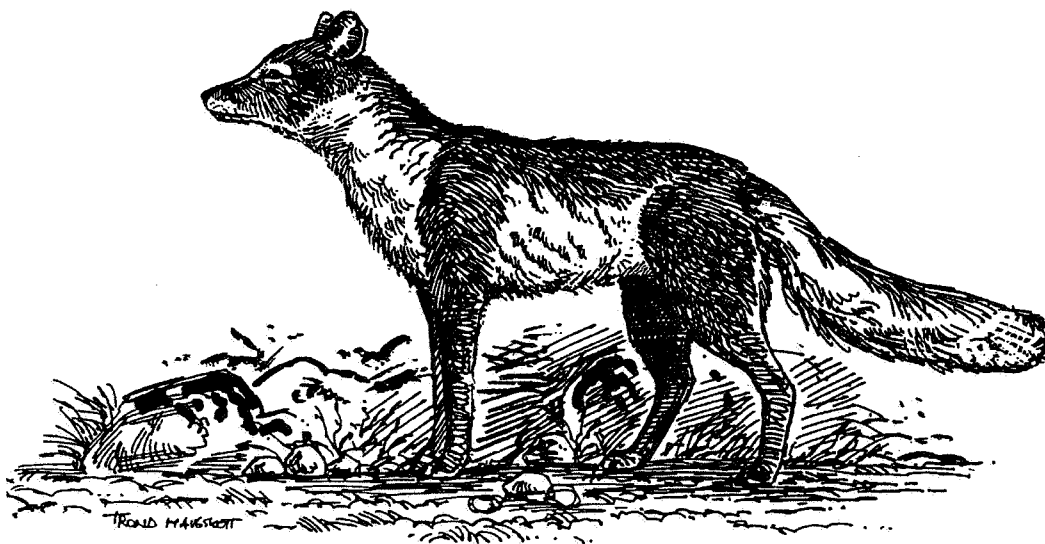
**Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i
Norge:**

VERNEPLAN

FOR

Børgefjellområdet

Høringsutkast

**FYLKESMANNEN I NORD-TRØNDELAG
FYLKESMANNEN I NORDLAND
JUNI 2002**

FORORD

Fylkesmennene i Nordland og Nord-Trøndelag legger med dette frem sitt høringsutkast til en verneplan for Børgefjellområdet. Hensikten er å supplere eksisterende NP med naturfaglig interessante forekomster og områder med viktige biologiske funksjoner.

Verneplanarbeidet er et ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge" og Stortingets behandling av denne i april 1993.

Det er et politisk ønske å bevare større, sammenhengende urørte eller delvis urørte naturområder, både av hensyn til naturarven og det biologiske mangfoldet. Opprettelse av nasjonalparker og andre større verneområder, er viktige virkemidler for å bevare store naturområder som fanger opp et tverrsnitt av norsk natur. Børgefjell er blant de største gjenværende, villmarkspregede områder i landet. Området er videre av betydelig zoologisk interesse.

Et innledende orienteringsmøte om verneplanarbeidet med kommunene og en rekke andre instanser, ble avholdt på Namsskogan 25. mai 1994. Melding om oppstart av planarbeidet ble gitt ved Fylkesmennenes skriftlige underretning datert 18.06.96 og tilhørende kunngjøring i lokale aviser.

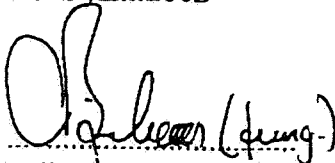
I arbeidet med verneplanen har Fylkesmennene opprettet et rådgivende kontaktutvalg med representanter fra de berørte kommuner og reindriftsnæringen. Statskog ivaretar sekretariatsfunksjonen. Utvalget har gjennom flere møter bistått Fylkesmennene med råd om prosess og utforming av verneforslag.

I høringsutkastet har Fylkesmennene så langt det har vært mulig i forhold til verneinteressene, forsøkt å ta hensyn til de interesser som er fremkommet gjennom møter og innspill til underretningen.

Som ledd i verneplanarbeidet er det gjennomført konsekvensutredninger (KU) i tilknytning til reindrift/samisk næring, skogbruk og husdyrbeiting.

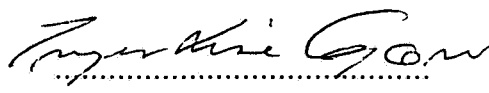
Verneplanutkastet for Børgefjellområdet legges med dette frem for høring, og vi håper på en konstruktiv høringsrunde

Bodø juni.2002

Fylkesmann i Nordland

Steinkjer juni.2002

Fylkesmann i Nord-Trøndelag

FORORD	2
1. INNLEDNING	7
1.1 BAKGRUNNEN FOR VERNEPLANARBEIDET	7
1.2 VERNEPLANPROSESSEN FOR BØRGEFJELLOMRÅDET	9
1.2.1 Oppstart av planarbeidet	9
1.2.2 Rådgivende kontaktutvalg	9
1.2.3 Arbeidet med høringsutkastet og konsekvensutredninger	10
1.2.4 Videre behandling av saken	10
Lokal høring	11
Sentral høring	11
1.3 BEHOVET FOR VERN	11
1.3.1 Generelt	11
1.3.2 Spesielle forhold i Børgefjell	12
Bilde av Jengelområdet	14
2 BESKRIVELSE AV VERNEPLANOMRÅDET	15
2.1 BELIGGENHET, NATURGEOGRAFISK PLASSERING OG KLIMA	15
2.2 GEOLOGI OG LANDSKAPSFORMER	16
2.2.1 Berggrunnsgeologi	16
2.2.1.1 Berggrunnsgeologien i de foreslåtte utvidelsesområdene	16
2.2.2 De store landskapsformene (geomorfologi)	17
2.2.2.1 Landskapsformene i de foreslåtte utvidelsesområdene	17
2.2.3 Løsmasseavsetningene (kvartærgeologi)	18
2.2.3.1 Løsmasseavsetningene i de foreslåtte utvidelsesområdene	18
2.3 PLANTELIVET	18
2.4 DYRELIVET	20
2.4.1 Fisk	20
2.4.2 Fuglelivet	21
2.4.3 Pattedyr	22
2.4.4 Virvelløse dyr	23
2.4.5 Registrerte rødlistearter av pattedyr og fugl	23
2.5 KULTURMINNER	25
2.5.1 Samiske kulturminner innen planområdet for Børgefjell nasjonalpark	25
2.6 FORURENSNINGER	26
2.6.1 Forurensninger knyttet til nedbør og klima	26
2.6.2 Forsøpling og terrengslitasje	26
Bilde av hjulspor	27
3. BRUKSINTERESSER OG INNGREP	28
3.1 EIENDOMS- OG RETTIGHETSFORHOLD	28
3.1.1 Fjelleva	28
3.1.2 Fjellstyrenes virksomhet	28
3.2.1 Reindrift og samisk næring	29
3.2.1.1 Reindriften i berørte distrikt	29
3.2.1.2 Driftsformer og beitebruk	30
3.2.1.3 Svensk reindrift	32
3.2.2 Skogbruk	33
3.2.3 Jordbruk	33
3.2.3.1 Geitsetra i Simskardet	33

3.2.3.2 Beiterettigheter i tillegg til geitsetra i Simskardet..	34
3.2.3.3 Seterbruk og fjellslått.....	34
3.3 JAKT OG FISKE.....	34
3.3.1 Fiske	34
3.3.1.1. Intervjuundersøkelse om fiske og friluftsliv.....	35
3.3.2 Sturviltjakt	35
3.3.3 Småviltjakt	35
3.4 FRILUFTSLIV OG REISELIV/TURISME	36
3.4.1 Forholdene i Grane kommune	36
3.4.1.1 Nye Børgefjellskolen	37
3.4.2 Forholdene i Hattfjelldal kommune	37
3.4.2.1 Norgefaraleden.	37
3.4.3. Forholdene i Namsskogan kommune.	38
3.4.4 Forholdene i Røyrvik kommune.	38
3.5 VASSDRAG – KRAFTUTBYGGING	39
3.6. HYTTER OG ANNEN BEBYGGELSE.....	40
Nordland	40
Nord-Trøndelag.	41
3.7. ANDRE INNGREP OG PÅVIRKNINGER.....	41
3.8 TERRESTRISK NATUROVERVÅKING - TOVPROSJEKTET	42
3.9 FORHOLDET TIL KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE PLANER.	42
3.9.1 Fylkesplan for Nordland 2000- 2003.....	42
3.9.2 Kommuneplan for Grane kommune.....	43
3.9.3 Kommuneplan for Hattfjelldal kommune.	43
3.9.4 Fylkesplanen for Nord-Trøndelag 2000-2004.	43
3.9.5 Kommuneplan for Namsskogan kommune.....	44
3.9.6 Kommuneplan for Røyrvik kommune.....	44
4. UTTALELSER TIL MELDING OM OPPSTART AV PLANARBEIDET MED AVGRENSNINGER, OG ANDRE BIDRAG TIL SAKA.	45
4.1 UNDERSKRIFTSAKSJON.	45
4.2. UTTALELSER TIL MELDINGA.	45
4.3 INNKOMNE FORSLAG TIL VERN.....	46
4.3.1 Røyrvik kommune og Røyrvik fjellstyre.....	46
4.3.2 NTNU.....	46
4.3.3 Byrkijø RBD.	46
5. FORSLAG TIL VERNEFORSKRIFTER.....	47
5.1 AVGRENSING AV VERNEOMRÅDET	47
5.2 VALG AV VERNEFORMER	48
5.3 FORSLAG TIL VERNEFORSKRIFTER	49
Forslag til forskriftstekst er lagt ved i Vedlegg 3.	49
Skogbilde	50
6. KONSEKVENSENTREDNINGER.....	51
6.1. KONSEKVENSER FOR REINDRIFT/SAMISK NÆRING	52
6.1.1 Motorferdsel på vinterføre.....	52
6.1.2 Motorferdsel på barmark.....	53
6.1.3 Bruk av helikopter/fly	55
6.1.4 Bruk av hest.....	56
6.1.5 Oppføring av nye anlegg; reingjerder	57

6.1.6 Lagerplasser	58
6.1.7 Oppføring av nye anlegg; reindriftshytter, gammer og lignende	58
6.1.8 Sommerboplasser	59
6.1.9 Oppføring av nye anlegg; anlegg, reindriftsveger, bruer og lignende	60
6.1.10. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære	61
6.1.11. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av reindriftsanlegg, gjerder og lignende med næringsmessig funksjon	61
6.1.12. Restaurering/gjenoppbygging av gamle gjerdeplasser, gammer og lignende uten næringsmessig funksjon.....	62
6.1.13. Uttak av materiale/ved til brensel i hytter, gammer og lignende	62
6.1.14. Uttak av materiale/virke til reparasjoner av lovlige innretninger (gjerder o.l.).....	63
6.1.15. Uttak av materiale/virke til nyoppføring av tillatte innretninger (hytter, lavvoer, gammer, gjerder og lignende)	65
6.1.16. Uttak av materiale til handverk; rirkuler, bark, never, tæger o.l.....	65
6.1.17. Jakt/fangst/fiske	66
6.1.18. Forvaltning av reindriftas interesser i verneområdene	67
6.1.19. Andre tema	67
6.1.20 Grenser for verneområdene m.m.....	70
6.1.21 Lokal eller sentral forvaltning	71
6.1.22 Hva skjer uten vern?	71
6.2. KONSEKVENSER FOR SKOGBRUK.....	72
6.3. KONSEKVENSER FOR GEITSETRA I SIMSKARDET.....	73
7. FYLKESMENNENES VURDERINGER AV KONSEKVENSENE MED VERN.....	75
7.1 REINDRIFT/SAMISK NÆRING.....	75
7.2 LANDBRUK.....	77
7.2.1 Skogbruk.....	77
7.2.2 Husdyrbeite.....	77
7.2.3 Geitsetra i Simskardet.....	77
7.3 FRILUFTSLIV	78
7.3.1 Generelt.....	78
7.3.2 Jakt	78
7.3.3 Fiske	79
7.3.4 Bruk av hund.....	79
7.3.5 Bruken av de private hyttene	79
7.4 REISELIV/TURISME	79
7.4.1 Generelt.....	79
7.4.2 Nye Børgefjellskolen	79
7.5 KRAFTUTBYGGING	80
8. FORVALTNINGSSPØRSMÅL	81
8.1 DAGENS FORVALTNINGSSYSTEM.....	81
8.2 FORVALTNINGSMYNDIGHET	81
8.3 OPPSYNSORDNING	82
Litteraturliste:	84
Vedlegg 1.....	89
Uttalelser til meldinga.....	89
1. Grane kommune.	89
2. Hattfjelldal kommune.	90

3. Næringsforum Grane og Hattfjelldal	91
4. Rådgivende kontaktutvalg for Børgefjell nasjonalpark v/ordførerne.	92
5. Sitji Jarng/Samisk Kultursenter.	92
6. Reindriftsforvaltningen i Nordland.	92
7. Morten Bustadmo.	93
8. Nordland fylkeskommune.	93
9. Midtre Namsvatn Grunneierlag v/Magnar Namsvatn.	95
10. Vislie, Ødegaard & Kolrud - på vegne av Grane, Hattfjelldal, Røyrvik og ...	96
Namsskogan kommune.	96
11. Namsskogan fjellstyre.	97
12. Nord-Trøndelag fylkeslag av Norges Jeger og Fiskerforbund.	98
13. Samisk kulturminneråd.	98
14. Røyrvik viltnemnd:	99
15. Røyrvik fjellstyre.	99
16. Røyrvik kommune.	100
17. Skorovas jakt og Fiskerlag.	101
18. Guttorm Smalås.	101
19. Helgeland Sau- og Geitagslag.	101
20. Hattfjelldal Bondelag.	102
21. Hudningsdalen Grendelag A/L.	102
22. Statskog Nordland.	102
23. Nord-Trøndelag fylkeskommune, Regional utviklingsavdeling.	102
24. Småvatn fjellstyre.	103
25. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU.	103
26. Østre Namdal reinbeitedistrikt.	104
27. Nye Børgefjellskolen.	105
28. Opprop om utvidelse av nasjonalparken jan.-feb. 1995.	106
vedlegg 2.	107
Fjellstyrenes beskrivelse av sin virksomhet.	107
Namsskogan fjellstyre.	107
Røyrvik fjellstyre.	109
Vedlegg 3.	111
Vedlegg 4.	111
Kart: Fylkesmennenes forslag til utvidelse av Børgefjell nasjonalpark og opprettelse av Austre Tiplingan landskapsvernområde.	111
Vedlegg 5.	111
Detaljkart – utvidelse av eksisterende nasjonalpark.	111
Vedlegg 6.	112
Lille Susnaprosjektet.	112
Vedlegg 7.	113
Detaljkart: NTNU og Fjellstyret i Røyrvik sine forslag til utvidelse av verneområdet.	113
Vedlegg 8.	114
Kommentarer fra Rådgivende utvalg i møte 11.03.02 til foreløpig høringsutkast sendt Direktoratet for naturforvaltning til vurdering.	114

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNNEN FOR VERNEPLANARBEIDET

Et ca. 1000 km² stort fjellområde på grensen mellom Nordland og Nord-Trøndelag, ble ved kgl. res. av 9. august 1963, freda under betegnelsen "Naturfredet område Børgefjell". Ved kgl. res. av 3. september 1971, ble området utvidet med ca. 65 km² og lagt ut som nasjonalpark under betegnelsen Børgefjell nasjonalpark. Fredningsforskriften er senere endret ved kgl. res. av 7. mai 1982 og 26. august 1983. Nasjonalparken er i dag beregnet til 1.106 km².

Børgefjell nasjonalpark var den 2. nasjonalparken som ble opprettet i Norge, og den ligger på statens grunn i Namsskogan og Røyrvik kommuner i Nord-Trøndelag fylke, og Grane og Hattfjelldal kommuner i Nordland fylke.

Formålet med Børgefjell nasjonalpark er uttrykt slik i fredningsforskriftens pkt. 1: "Børgefjell nasjonalpark skal representere et utpreget villmarksområde på grensen mellom Nord-Trøndelag og Nordland, for det meste av høyfjellskarakter, rikt på vatn og vassdrag, og av betydelig zoologisk interesse."

Skriftlige nedtegninger viser at Børgefjell helt fram mot vårt århundre med unntak av reindrift, jakt og fiske, har vært et tilnærma uberørt villmarksområde .

I kommunene Grane, Hattfjelldal, Namsskogan og Røyrvik, bodde det i år 1900 til sammen i størrelsesorden 2.500 personer. Kommunene har et areal på til sammen 7700 km². Svært mange av de nybyggerområdene som eksisterte på begynnelsen av 1900-tallet, var yngre enn hundre år.

Reindriftssamene har brukt Børgefjell i langt lengre tid enn hva bøndene har gjort. Da Fylkesmennene samlet stoff til underretningen om eventuell utvidelse av Børgefjell nasjonalpark og revidering av verneforskriften, kom det klart fram at den samiske historien i Børgefjell burde synliggjøres bedre enn hva som går fram av det materielt som har vært tilgjengelig for publikum hittil. Sametingets miljø- og kulturvern avdeling v/Sverre Fjellheim ble derfor bedt om å lage en oversikt over samiske kulturminner. Disse vil bli kommentert i 2.5.

Når det gjelder omtaler av Børgefjellområdet , finnes det forholdsvis få beskrivelser av forholdene. I Lutherstiftelsens bok: Børgefjell, i serien Norges nasjonalparker skriver Sigmund Sivertsen at geologen B.M. Keilhau besøkte Namsvasstraktene i 1931. Etter Sivertsens tolkninger var Keilhau så langt nord som til Riksrøys 204, Jetnamsklumpen høyde 1208.

Keilhau beskriver observasjon av snøugle ved Henriksvatnet, og tyvjo i Sipmekdalen, som tolkes til fjelljo av Sivertsen. Keilhau var en av dem som gjorde Jotunheimen kjent for befolkningen i Norge. Men noen slik effekt synes ikke hans reise i Børgefjelltraktene å ha hatt.

Fra et besøk i Børgefjell 1887 skriver forstassistent Krag at dette minnet om månens bakside! Krag ble nok skuffet når han ikke fant skog for uthogst i denne del av grenselandet mellom Trøndelag og Nordland. (For øvrig hadde nok folk på dette tidspunktet særlig dårlig kunnskap om månens bakside!)

Situasjonene i dag er at Børgefjell trolig er det mest verdifulle større fjellområde i de indre deler av Helgeland og Namdalen, muligens i hele Nordland og Nord-Trøndelag. Børgefjell tjener som leveområde for dyre- og fuglearter som i dag er truet av menneskelig etterstrebelse, biotopødeleggelser og menneskelige påvirkninger. Dette sammen med at nasjonalparken berører to fylker og fire kommuner, gjør Børgefjell til en av de mest krevende nasjonalparker å forvalte.

Forskriften for eksisterende Børgefjell nasjonalpark er formet etter den malen som ble brukt da de første nasjonalparkene i landet ble etablert. Det har lenge vært aktuelt å utarbeide en forskrift etter de nyere maler for nasjonalparker. Det er naturlig å vurdere mulig utvidelse av nasjonalparken, sammen med omforming av forskriften.

Like utenfor dagens nasjonalparkgrenser fins flere naturfaglig interessante forekomster og områder med viktige biologiske funksjoner. Arealene som grenser opp mot nasjonalparken utgjør også store områder med få tekniske inngrep.

Fylkesmennene påbegynte i 1991 et arbeid knyttet til forvaltningsplan samt revisjon av nasjonalparkgrensene og verneforskriften. I påvente av en bebudet stortingsmelding om nasjonalparker og den endelige behandlingen av denne, valgte man imidlertid å ikke gå inn med full tyngde i dette arbeidet.

Forslag om utvidelse/revisjon av verneforskriften for Børgefjell nasjonalpark er tatt opp i følgende dokumenter:

Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge".

Innst. S. nr. 124 (1992-93) "Innstilling fra kommunal- og miljøvernkomiteen om ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge".

Regjeringen la 26. juni 1992 frem Stortingsmelding nr. 62 (1991-92), Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge (heretter omtalt som nasjonalparkmeldingen eller meldingen). I meldingen innstiller Miljøverndepartementet på at det arbeides videre med Børgefjellsaken med tanke på en utvidelse av nasjonalparken både i Nordland og Nord-Trøndelag. Det bemerkes at barskoglokaliteten Namskroken er tatt ut av landsplanen for barskog, for høring sammen med andre utvidelsesforslag for Børgefjell nasjonalpark.

Stortinget sluttbehandlet nasjonalparkmeldingen 19. april 1993. Behandlingen viste stor enighet om målene i meldingen, og full oppslutning om omfanget av planen. Dette innebærer at det er gitt klarsignal for å starte utredning av de 46 enkeltområdene som planen omfatter (37 nye områder samt utvidelse av 9 eksisterende nasjonalparker).

Nærmere detaljer om avgrensning og bestemmelser for de ulike områdene er ikke tatt opp i meldingen. **Stortinget har lagt til grunn at både verneform, avgrensning og bestemmelser må avklares nærmere i den videre prosessen.**

I brev av 16.12.93 til Direktoratet for naturforvaltning og Fylkesmennene, la Miljøverndepartementet frem en strategi og fremdriftsplan for verneplanarbeidet.

1.2 VERNEPLANPROSESSEN FOR BØRGEFJELLOMRÅDET

1.2.1 Oppstart av planarbeidet

I regi av Fylkesmennene ble det på Namsskogan 25.05.94 avholdt et innledende orienteringsmøte med de berørte kommuner og en rekke andre instanser. Her deltok også representanter fra Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning.

Melding om oppstart av planarbeidet ble gitt ved Fylkesmennenes skriftlige underretning datert 18.06.96 og tilhørende kunngjøring i lokale aviser. Fylkesmannen ba om innspill og merknader til temaer som må vurderes i planprosessen, opplegget for det videre arbeid med saken, bruken av området samt natur-/miljøverdier. Underretningen ble sendt til et bredt spekter av etater og organisasjoner. Mottatte innspill og merknader er oppsummert i Vedlegg 1.

1.2.2 Rådgivende kontaktutvalg

For å styrke kontakten og samarbeidet med berørte parter i verneplanarbeidet og i forbindelse med forvaltningen av nasjonalparken, opprettet Fylkesmennene 15.12.94 et rådgivende kontaktutvalg med følgende sammensetning og funksjonsfordeling:

- To representanter fra hver av de berørte kommunene: Ordfører pluss én representant som den enkelte kommune selv velger. Kommunen vurderer selv funksjonstid for denne representanten. Dersom det er behov for det, kan valg av person variere fra møte til møte.
- To representanter fra reindrifta: En representant fra hvert av de to områdestyrene. Det enkelte områdestyre velger selv sin representant og vurderer funksjonstid.
- Statskog Nordland ivaretar sekretariatsfunksjonen.
- Ordfører i Hattfjelldal kommune fungerer som leder for utvalget.

Utvalget har følgende mandat:

"Utvalget skal drøfte og gi råd til Fylkesmennene vedrørende forvaltningen av Børgefjell nasjonalpark.

Arbeidet i utvalget skal foregå innenfor de rammer og forvaltningsmessige mål og virkemidler som er fastsatt.

Medlemmene i utvalget skal gjennom sine organisasjoner/etater informere om utvalget, og det arbeidet som utføres der.

Forslag til reviderte vernebestemmelser og eventuell utvidelse av nasjonalparken skal drøftes med utvalget."

Det er gjennomført en rekke møter i utvalget hvor verneplanarbeidet inkl. arbeidet med konsekvensutredninger har vært tema.

1.2.3 Arbeidet med høringsutkastet og konsekvensutredninger

Natur- og miljøverdier i området er undersøkt og beskrevet i ulike sammenhenger, jf. litteraturlista. Miljøverndepartementet har sagt at kulturminneverdiene skal vurderes på lik linje med andre miljøverdier i arbeidet med områdene i nasjonalparkplanen. Det vises her til kap. 2.5 KULTURMINNER.

I forbindelse med meldingen om oppstart av verneplanarbeidet, mottok Fylkesmennene ønske/krav om KU for følgende tema/interesser: beite, samisk næringsvirksomhet, skogbruk, reindrift herunder motorisert ferdsel, motorferdsel, turistnæring, jakt og fiske.

Fylkesmennene tilrådte at det ble gjennomført KU for følgende tema: reindrift, skogbruk, reiseliv når det gjelder barmarkkjøring i forbindelse med felt storvilt, oppføring av utleiehytter og leirskoledriften ved Børgefjellskolen og mulige konsekvenser for driften av geitsetra i Simskardet ved en eventuell begrensning av beiteaktiviteten fastlagt i ny forskrift.

På grunnlag av vedtak fattet av departementet, er det utarbeidet KU for:

- Reindrift/samisk næring,
- Skogbruk
- Husdyrbeiting (geitsetra i Simskardet).

På forhånd gjennomførte Fylkesmennene møter med berørte parter for å diskutere hvordan arbeidet med KU burde legges opp. Det er gitt et referat fra KU-dokumentene i kap. 6, og fylkesmennenes vurderinger av konsekvenser ved vernet, er samlet i høringsdokumentene kap. 7.

På bakgrunn av at det ble vedtatt at det ikke skulle gjennomføres KU i forhold til driften av Børgefjellskolen ble det gjennomført et eget møte mellom Børgefjellskolen og Fylkesmannen i Nordland.

Forslag til verneforskrifter er basert på standard maler utarbeidet av Direktoratet for naturforvaltning, som er forsøkt tilpasset de lokale forhold.

Høringsutkastet har vært til faglig gjennomgang i Direktoratet for naturforvaltning.

1.2.4 Videre behandling av saken

Lokal høring

Det foreliggende verneplanutkastet sendes på høring til berørte grunneiere, lokale og regionale organisasjoner, fylkeskommunene, kommunene og statlige etater på

fylkesnivå. Høringen annonseres i minimum to aviser og i Norsk Lysingsblad og dokumentene legges ut til offentlig innsyn i kommunene og hos Fylkesmennene.

I tilknytning til den lokale høringen tar Fylkesmennene sikte på å gjennomføre nye møter og eventuelle befaringer med berørte parter etter behov og i samråd med kontaktutvalget.

I slutfasen av den lokale høringen oppsummerer Fylkesmennene innkomne høringsuttalelser og utarbeider et verneforslag som sendes til Direktoratet for naturforvaltning i form av en tilråding. Saken blir på forhånd gjennomgått og drøftet med kontaktutvalget. Kopi av tilrådingen sendes til grunneierne, kommunene og andre som har avgitt høringsuttalelse. I den forbindelse får kommunene anledning til å komme med ytterligere merknader til saken. Eventuelle merknader skal da sendes til direktoratet.

Sentral høring

Etter å ha mottatt et anbefalt verneforslag fra Fylkesmennene, sender direktoratet saken på sentral høring til myndigheter og organisasjoner på nasjonalt nivå. Direktoratet utarbeider deretter et endelig verneforslag som sendes til Miljøverndepartementet for sluttbehandling. Vedtak om vern fattes av Kongen i statsråd.

1. 3 BEHOVET FOR VERN

1.3.1 Generelt

Mennesket er og vil alltid være avhengig av natur. Verdier som rein luft, reint vatn og rein jord er avgjørende for at vi skal fungere og leve. Råstoff til mat, medisiner, varme og husvære må hentes fra naturen. Mange av de verdiene vi knytter til "det gode liv" så som opplevelse, utfoldelse, rekreasjon og ikke minst læring, knytter seg til intakt eller tilnærma intakt natur. Ivaretagelse av natur er derfor avgjørende for vår eksistens og trivsel. Vår velferd er avhengig av en natur som fungerer.

Det biologiske mangfoldet er en kompleks vev. Samspillet har utvikla seg over millioner av år. Naturens samspill er både sårbart og robust. Grensene for hva det tåler, er usynlig for oss. Samtidig er det biologiske mangfoldet avgjørende for vår eksistens. En sikring av dette mangfoldet er derfor en viktig livsforsikring for de som kommer etter oss.

Samfunnet har gjennomgått store endringer de siste hundre åra. Det har skjedd en enorm utvikling på det teknologiske området. Styrkeforholdet mellom natur og menneske har endra seg. Vi blir i stadig bedre stand til å tilpasse omgivelsene til våre behov. Naturen må vike.

Det vi i dag definerer som "villmark" eller inngrepsfrie naturområder i Norge, var tidligere viktige områder for næring og overlevelse. Disse aktivitetene satte sine spor. Det har likevel skjedd en stor forandring på størrelsen og konsekvensene av de inngrepene vi kan gjøre. Direktoratet for naturforvaltning sin kartlegging og statistikk for områder uten tyngre tekniske inngrep, gir et bilde av denne utviklinga. For eksempel minka arealet av såkalte "inngrepsfrie naturområder" (områder beliggende minst 1 km fra tyngre tekniske inngrep) i Nordland og Nord Trøndelag med henholdsvis 962 km² og 423 km² i perioden fra 1988 til 1998. Dette er en reduksjon på henholdsvis 4,4 % og 3,7 % over 10 år, og samlet tilsvarer dette et areal som er 272 km² større enn eksisterende Børgefjell nasjonalpark.

Områder uten tyngre tekniske inngrep blir altså en stadig knappere ressurs. Samtidig er dette områder som er av stor betydning for det biologiske mangfoldet. Bruk av naturvernlova er ett av flere virkemiddel for å ta vare på denne ressursen. Fra både Storting og Regjering er det poengtert at vern etter naturvernlova skal være en bærebjelke i arbeidet med å sikre naturarven for framtida. Den skal brukes på "juvelene". Verneområdene er altså en del av den livsforsikringa vi ønsker å gi våre etterkommere.

Gjennom arbeidet med nasjonalparker og andre større verneområder er det en målsetting å fange opp et tverrsnitt av norsk natur. I arbeidet med de nye områdene er det spesielt viktig å vektlegge natur- og landskapstyper som i liten grad er omfattet av dagens verneområder. I St.meld. nr. 62 er det pekt på at utredningen "Naturgeografisk regioninndeling av Norden" (Nordisk Ministerråd 1984) er et viktig grunnlag for utvelgelsen av nye verneområder. Inndelingen er et verktøy for å sikre et mest mulig representativt utvalg av naturtyper. En rekke andre kriterier er listet opp:

- *Behovet for vern av større, sammenhengende urørte eller delvis urørte naturområder
- *Ønsket om sikring av områder med landskapsmessige verneverdier/storslagenhet, nødvendigheten av å ta vare på spesielle biotoper, - vern av planter og dyr
- * Ønske om sikring av verdifull vassdragsnatur
- * Ønske om å sikre verdifulle marine områder
- * Hensynet til friluftslivet
- * Hensynet til kulturminner

1.3.2 Spesielle forhold i Børgefjell

Grensene for eksisterende Børgefjell nasjonalpark er trukket slik at de er godt gjenkjennbare i terrenget, ved at de for eksempel er lagt i dalbotn langs elva. Dette er tilfelle både i Orrvassdalen fra svenskegrensa og nedover dalen, langs Storelva nedover mot Namskroken og langs Rørskardelva nordover mot Simskardet.

I de fleste tilfeller utgjør dalene en biologisk enhet. Slik er det også i Børgefjellområdet. I tillegg til at de eksisterende grenser gir forskjellig forvaltningspraksis innen klart avgrensede biologiske områder, er det også

registreringer som viser at arealene rundt nasjonalparken er viktige arealer for flere trua og sårbare fugle- og pattedyrarter.

Børgefjellområdet (i og utenfor dagens Børgefjell nasjonalpark) er ett av de største gjenværende inngrepsfrie og villmarkspregede områdene (mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep) i landet. Bevaring av slike inngrepsfrie/villmarkspregede områder er viktig ut fra flere hensyn:

- * *Nasjonalarven*: Naturen kan betraktes som en nasjonal arv som ingen generasjon har rett til å ødelegge eller forbruke.

- * *Ansvar for sårbare arter og naturtyper*: Alle land har ansvar for å bevare arter og naturtyper som er sårbare eller som ikke fins andre steder i verden.

- * *Biologisk mangfold*: Inngrepsfrie områder er viktige leveområder for mange planter og dyr.

- * *Bevaring av restbiotoper*: Det er en politisk målsetting i Norge at de ville artene skal bevares innenfor sine opprinnelige leveområder.

- * *Forskning, overvåking og undervisning*: Inngrepsfrie naturområder har vesentlig betydning for biologisk og økologisk forskning. Slike områder er også viktige referanseområder for overvåking av langsiktige endringer i naturmiljøet.

- * *Friluftsliv*: Mange foretrekker å utøve friluftsliv i omgivelser mest mulig fri for inngrep.

- * *Reiseliv*: De fleste utenlandske turister i Norge er ute etter naturopplevelser. Mulighetene til naturopplevelse og aktiviteter i inngrepsfrie naturområder er et av de største konkurransefortrinnene norsk reiselivsnæring har.

Børgefjellområdet er en del av vår nasjonalarv, viktig for det biologiske mangfold og rikt på trua og sårbare arter, viktig for forskning og området gir rike muligheter for enkelt friluftsliv og naturopplevelser.

De gjenværende, villmarkspregede områder i landet består stort sett av områder som allerede er vernet i medhold av naturvernloven, eller områder som er med i nasjonalparkplanen. Dette viser nødvendigheten av naturvernloven som virkemiddel for å sikre bevaring av de villmarkspregede områdene vi har igjen. Sikring av en større andel av de gjenværende, store sammenhengende natur- og villmarksområdene mot inngrep, er en sentral målsetting for verneplanarbeidet i Norge.

Natur- og miljøverdiene i Børgefjellområdet er nærmere beskrevet i forbindelse med omtalen av verneplanområdet i kap. 2.

*Jengelområdet. Variasjon i vekstvilkår.
(Foto: Svein Karlsen)*

2 BESKRIVELSE AV VERNEPLANOMRÅDET

2.1 BELIGGENHET, NATURGEOGRAFISK PLASSERING OG KLIMA

Børgefjell ligger på grensen mellom fylkene Nord-Trøndelag og Nordland. Verneplanområdet omfatter den 1106,5 km² store Børgefjell nasjonalpark, samt arealer på til sammen 423 km² på nord-, vest- og sørsiden av nasjonalparken. I øst grenser området til Sverige.

Øst for Nord-Trøndelag ligger Jämtlands län og øst for Nordland, Västerbottens län. Verneplanområdet berører kommunene Grane, Hattfjelldal, Namsskogan og Røyrvik.

Arealfordelingen i de forskjellige kommuner vil med de foreslåtte utvidelser bli:

	Eksisterende Nasjonalpark	Utvidelses- areal	Totalareal
Hattfjelldal kommune	510 km ²	213 km ²	723 km ²
Grane kommune	214 km ²	87 km ²	301 km ²
Namsskogan kommune	37 km ²	16 km ²	53 km ²
Røyrvik kommune	346 km ²	100 km ²	446 km ²
Sum	1.107 km ²	416 km ²	1.523 km ²

Verneplanområdet er vist på kart, **Vedlegg 4**. Det er samtidig laget detaljkart for forslag til utvidelsesområder, **Vedlegg 5**.

Det meste av verneplanområdet omfattes av naturgeografisk region 36 a: Nordland, Troms og Lapplands høgfjellsregion, underregion Børgefjell og låglandsområdene i vestre Lappland. Et mindre areal mot sør omfattes av region 34 c: Bar- og fjellbjørkeskogsområdet nord for Dovre, det østlige forholdsvis oseaniske fjell- og bjørkeskogsområdet.

Børgefjellområdet har en suboseanisk klimatype. Klimaet varierer en god del innenfor området. Lave fjell og dalganger i sørvest gjør at fuktige havvinder kommer inn mot området. Samtidig er beliggenheten slik at det om vinteren kan være temmelig lave temperaturer. De høyeste fjellryggene i Børgefjell utgjør en effektiv nedbørsbarriere. Østre og nordøstre deler av området ligger delvis i regnskygge. Ved Majavatnet er årsnedbøren i et normalår ca. 1140 mm, mens den i Susendalen bare er ca. 595 mm. De høyereliggende deler vest i Børgefjell har nok en betydelig høyere nedbør enn Majavatnet. Værforholdene er meget skiftende og det faller relativt store snømengder i området. Mest snø faller i den vestlige delen av området. Snøen legger seg vanligvis i oktober, og i fjellet blir den liggende til langt utpå sommeren. På mange vatn kan isen ligge til ut i august måned.

2.2 GEOLOGI OG LANDSKAPSFORMER

2.2.1 Berggrunnsgeologi

Berggrunnen i Børgefjellområdet er nokså sammensatt. Østre del av området domineres av det såkalte "Børgefjellvinduet", som er et stort grunnfjellsområde der hovedbergartene er granitt og granittisk gneis samt mer eller mindre feltspatrike glimmergneiser. Dette er overveiende harde og næringsfattige bergarter. Stedvis opptrer også kvartsitt og kvartsskifer, særlig mot Susendalen og Harvassdalen i nordøst. Et belte med mer næringsrike bergarter, bl.a. grønnstein og kalkholdige bergarter, strekker seg i sørvest-nordøstlig retning over sentrale deler av nasjonalparken. Vestre del av nasjonalparken består for en stor del av middels næringsrike glimmerskifer og glimmergneiser. I nordvest opptrer kvartsdioritt og trondhemitt, mens det fins en del granitt og granodioritt i sørvest.

2.2.1.1 Berggrunnsgeologien i de foreslåtte utvidelsesområdene.

Berggrunnen i Storelvdalen består av glimmergneiser og -skifer, amfibolitt, hornblendeskifer og -gneis, samt noe kvartsitt og kvartsskifer. Et kalkdrag, vesentlig bestående av kalkspatmarmor, går i nordøst-sørvestlig retning over Sløkskardet. En åre med grønnstein følger nordsiden av kalkdraget. For øvrig består berggrunnen i dette området av glimmergneiser og -skifer. Berggrunnen ved Kuvatnet er ikke fullt så rik, og består av glimmergneiser og -skifer, samt amfibolitt, hornblendeskifer og -gneis. I Bolkskardet ligger to dagforekomster av kvartskrystaller som begge er skadet. I områdene rundt Mjølkelva består berggrunnen av kalkfyllitt og kalkglimmerskifer. I nedre deler av området Lille Susna - Rybekken - Haustlegran, fra ca. 400 m o.h. og et stykke oppover, består berggrunnen av kvartsfyllitt og grafittførende fyllitt og skifer. Høyere oppe er det kvarts, meta-arkose og helleskifer.

Berggrunnen i lavereliggende deler på vest-, nord- og østsiden av Susenfjellet, består av kvartsitt. For øvrig dominerer granitt og granittisk gneis. Østre del av området Austre Tiplingen - Susenfjellenden - Skibekken inngår i det gigantiske karbonatmassivet i Susendal - Hattfjelldal-området. Berggrunnen består her av kalkfyllitt og kalkglimmerskifer. I midtre deler dominerer kvartsitt.

I områdene sør for Orrevatnet/Orrvassdalen finnes lengst øst et belte av grønnstein, grønnskifer og fyllitt med til dels innslag av karbonater. Det finnes også et belte med kvartsitt og sandstein. Lenger vest møter en gneisområdet som er sammenhengende med gneisområdene i den eksisterende nasjonalparken, og som bl.a. setter sitt preg på Store Børgefjell. Gneisområdet strekker seg helt vest til Namsvatna, men blir brutt av et belte med omdanna sedimentære bergarten med bl.a. fyllitt og hornblendetuffitt som ligger sørvest for Beinvassdalen. Her finnes også arealer med kvartsitt og sandstein.

I Namskroken består berggrunnen av glimmergneis og skifer. Ei smal stripe med amfibolitt går i nord/sørretning sørvest i området.

2.2.2 De store landskapsformene (geomorfologi)

Børgefjell nasjonalpark er alt overveiende et høytliggende område med til dels mektige terrengformasjoner. I sør og sørvest er det et lite parti som ligger mellom 400 og 500 m o.h. Drøyt én fjerdedel av nasjonalparken ligger høyere enn 1000 m.

Den nordvestlige delen av nasjonalparken har til dels alpine terrengformasjoner, med høye tinder, botnbreer og dype, bratte dalslukter. Den største breen ligger på østsiden av Kvigtinden og er ca. 3 km². Kvigtinden er for øvrig det høyeste fjellet i nasjonalparken (1699 m o.h.).

Fjellpartiet som på kart ofte er betegnet som Børgefjellet, strekker seg fra Kvigtinden og nord-nordøstover mot Hattfjelldal sentrum. Dette fjellpartiet danner skillet mellom Fiplingdalen i vest og Susendalen i øst, og brer seg langt utover nasjonalparkgrensene. Børgefjellområdets nest høyeste topp, Golvertinden (1682 m o.h.), ligger like utenfor eksisterende nasjonalpark.

Sørøstre del av nasjonalparken utgjøres av massivet Store Børgefjellet. Sentrale deler av dette området er nokså forreket. Høyeste fjelltopp i den østre delen av eksisterende nasjonalpark er Jetnamsklumpen (1513 m o.h.).

De øvrige deler av nasjonalparken er preget av rolige landskapsformer og elver, vatn og tjern. En bred og nokså svakt kupert forsenkning, strekker seg fra Namsvatnet og nordøstover til Tiplingan. Områdets hovedvassdrag følger denne forsenkningen.

2.2.2.1 Landskapsformene i de foreslåtte utvidelsesområdene.

Storelvdalen og Rørskardet har forholdsvis flate og brede dalbunner og elvene renner rolige, Storelva mot sør og Rørskardelva mot nord. Områdene nordover mot Løypskardet (Golvertind m.m.) har en alpin karakter med tinder, botner og småbreer. Landskapet i Susenfjellområdet kan for en stor del beskrives som storkupert og åpent, mens områdene øst for Susenfjellet er lavereliggende skog og myrområder.

Landskapet mellom Orrvassdalen og Rennselvatnet er i hovedsak av lavalpin karakter. De høyeste partiene går imidlertid over til mellomalpin region. Terrengformene er storkupert og åpent, men med enkelte bratte partier. Beinvasdalen som munner ut ved Orrevatnet og liene ned mot Rennselvatnet er trebevokst, i hovedsak med bjørk, men med innslag av enkeltstående grantrær. For øvrig er lyng og grasvegetasjon dominerende. Vassdragssystemene er relativt avgrensede. Beinvatna drenerer til Orrevatnet, Rennselsskardvatna og Rurukvatnet til Rennselvatnet, og Henrikvatnet til Leipikvatnet (S).

Topografien i Namskroken preges av Namsen og Storelvas dalfører. Den flate dalbotn preges av myr og fastmarkskoller.

2.2.3 Løsmasseavsetningene (kvartærgeologi)

Det er betydelige løsmasseforekomster i Børgefjell nasjonalpark. Store partier med fast fjell er overdekket av breavsatt grus. Skredmark fins også mange steder. Større elveavsetninger fins i Tiplingdalen ovenfor vestre Tiplingen, ved utløpet av Orrekelva og til dels lenger oppe ved Storelva, ved Lotterelva samt nederst i Ranserdalen.

Dødislandskap fins bl.a. i Biseggdalen, ved Rotnan og Ranseren, og i Lotterdalen. Dette landskapet kjennetegnes ved hauger med usortert og ofte grovt morenemateriale. Dype, vassfylte groper uten overflateavløp, såkalte dødisgroper, er også vanlig.

Spor etter brede innsjøer fra siste del av istiden, viser seg som strandterrasser bl.a. i området Jengelvatnet, Jengelskardvatn og Viermavatnet. Ved Jetnamsvatnet har det vært en randsjø rundt en dødismasse som har ligget og smeltet. Områder med store steinfluer finnes over det meste av de østlige deler av nasjonalparken, Steinlægda, Gapsfjella/Reinfjella, nord for Rainesklumpen og områder i Store Børgefjell.

2.2.3.1 Løsmasseavsetningene i de foreslåtte utvidelsesområdene.

I Storelvdalen er det stedvis store partier med kvartære løsmasser i dalbunnen. Kuvatnet ligger i en forsenkning med løsmasser av kvartær alder. Landskapet i nedre del av området Lille Susna - Haustlegren - Rybekken preges av morenerygger og -hauger. Langs østsiden av Lille Susna er det opp til 30 m høye morenerygger som reiser seg bratt opp fra elva. Det er mange dødisgroper i området. Også høyere oppe er det mye grovt morenemateriale i grunnen, samt store steinblokker (flyttblokker) spredt omkring. Langs hele nordsiden av Susenfjellet er det morenerygger og hauger. I Tiplingområdet er det meget store forekomster av kvartære løsmasser.

Områdene sør for Orrvassdalen og i Namskroken har forholdsvis store arealer med snaufjell/fjell med tynt lausmassedekke. I dalbotnene er det morenemasser med til dels betydelig mektighet. Dette gjelder både Namskroken, selve Orrvassdalen og Beinvassdalen. Men det finnes også morenemateriale i fjellområdene sør for Orrvaet.

2.3 PLANTELIVET

I botanisk sammenheng må Børgefjell betraktes som relativt ordinært. Antallet arter høyere planter er relativt lavt, ca 300. Skoggrensa i området går på ca 600 – 800 m o.h. For det meste er det bjørka som danner skoggrensa og av andre løvtrær er det bare små forekomster av selje og rogn. Bjørkeskog finnes først og fremst i ytterområdene, og avhengig av berggrunnen finnes bjørkeskogene i forskjellige utforminger fra de fattige til de rike høgstaudebjørkeskogene. I søndre del av området (rundt Namskroken) og i Storelvdalen er grana skogdannende.

Myrområder finnes både over og under skoggrensa. Myrområdene er i hovedsak av en fattig utforming og på samme måte som for skogen finnes det små spredte partier med rikmyr. Partier med rikere myr finnes spesielt i områdene mellom Mjølkelva og Lille Susna og i Haustlegran øst for Lille Susna. Krevende arter som kastanjesiv, breiull og lappmarihand er registrert her.

Områdene over skoggrensa utgjøres av fjellhei og det er også betydelige arealer med bart fjell og ur, eller områder som kun er bevokst med lav eller mose. Områdene med rik berggrunn finnes i hovedsak i de lavereliggende delene slik at det er få steder i Børgefjell det er rik fjellvegetasjon, men mindre områder med rik fjellvegetasjon kan påtreffes.

Utvidelsesområdene i Sløkskardet, ved Mjølkelva og fjellområdet mellom Goevtejhøke (Skibekken) og grensa til Sverige består for en stor del av rike bergarter, noe som igjen gjenspeiles i vegetasjonen og her er det registrert en rekke krevende fjellplanter som for eksempel reinrose, rein- og setermjelt og kvit – og grønnkurle. I området mellom Goevtejhøke (Skibekken) og grensa til Sverige finnes også fjelltettegras. De lavereliggende områdene sør for Storsvollen består av rike bjørkeskog- og myrområder, for eksempel er kastanjesiv funnet her.

Innen de foreslåtte utvidelsesområdene er det ellers to områder som må omtales nærmere: Furuskogsområdet ned mot Øyum i Susendalen, og Namskroken.

*Skogområdet sør for Øyum er for en stor del upåvirket, men i nedre deler er det drevet plukkhogst. Den ligger på breelavsetninger som danner et svært kuppert terreng, med høyder, forsenkninger og flere små bekk-/ravinedaler på kryss og tvers. Skogen er mosaikkpreget med bjørk som dominerende i forsenkningene, gran i skråningene og furu oppe på høydedragene og i skråningen ned mot Lille Susna. Denne skogen inneholder også betydelige mengder med død ved, for eksempel mange læger av stor furu. I denne skogen er det funnet flere interessante sopparter, som granrustkjuke, svartsoneskjuke, kjøttkjuke og granstokkjuke, duftskinn, granlærsopp, *Skeletocutis lenis*, brun kvitkjuke og *Phlebia cretacea*. Flere av disse artene er på den norske rødlista.

Dette er en vegetasjonstype som ellers ikke er representert i nasjonalparken.

Statskog, Ressursdata som gjennomførte nøkkelbiotopregistrering i dette området sommeren 2000, vurderte området som meget verneverdig og anbefalte at det ble inkludert i en utvidelse av Børgefjell nasjonalpark.

Namskroken er bl.a. undersøkt i forbindelse med verneplanen for barskog Midt-Norge. Området beskrives her som et variert utvalg av barskogsamfunn som er forholdsvis lite hogstpåvirket. Den fine høgstaudevegetasjonen i Smalfjellet må spesielt framheves.

Når det gjelder vegetasjon dominerer myr og barskog. I tillegg kommer alpin vegetasjon. Grana utgjør for øvrig det meste av barskogen. Gran danner skoggrensa de fleste steder. Men enkelte steder danner både furu og bjørk skoggrensa. Det

finnes en forholdsvis detaljert registrering av feltsjiktet. Det finnes betydelige arealer med høgstauder i området med arter som turt og tyrihjem. Det må også nevnes at i nedre liene finnes skogsvinerot som et varmekjært innslag.

Granskogen i eksisterende nasjonalpark og i områdene sør for Namsen består i stor grad av småbregnetype med innslag av blåbærtype. Fuktig sumpskog opptrer spredt over hele det skogkledde området, men utgjør totalt et svært lite areal.

Skogen i Namskroken representerer vesentlig en eldre aldersfase. Det er stort innslag av gadd og legder av ulik alder. Småflater med vindfall er registrert flere steder i Smalfjellet. Høgste individualder på gran er registrert til 247 år og hos furu 229 år (1985).

Området har en interessant lavflora. (Gårder, Geir 1997). Forekomsten av artene har ganske sterkt samsvar med forekomst av læger i ulike nedbrytningsfaser, og gamle, stående trær, og er ujevnt fordelt innen området. Størst tettheten og flest interessante arter er funnet på østsida av Namsen, fra Jutulhaugen og opp mot Mattisflya.

Av truede og/eller signalarter av lav i Namskroken ble funnet: Skrubbenever (*Lobaria scrobiculata*), skrukkelav (*Platysmatia norvegica*), dverggullnål (*Chaenotheca brachypoda*), Langnål (*C. gracillima*), taiganål (*C. laevigata*), Sukkernål (*C. subroscida*), Gråsotbeger (*Cyphelium inquinans*), trollsotbeger (*C. karelicum*), rotnål (*Microcalicium ahlneri*), rustdoggnål (*Scelerophora coniophaea*), kystdoggnål (*S. peronella*) og Kraterlav-art (*Gyalecta friesii*)

2.4 DYRELIVET

Børgefjellområdet har stor zoolgisk interesse, hvilket også fremkommer i verneformålet for den nåværende nasjonalparken. Området tjener som leveområde for en rekke truede, sårbare og/eller sjeldne dyre- og fuglearter. Flere områder utenfor nasjonalparkgrensen har også viktige funksjoner for ulike fugle- og dyrearter.

Etter som store områder har tilnærmet arktisk natur, er dalgangene og de produktive områdene langs de mange vatna og de lågereliggende arealene innen planområdet meget viktig for fugle- og dyrelivet, og totalt viktige for det biologiske mangfoldet i denne delen av landet.

2.4.1 Fisk.

Ørret er dominerende fiskeart i Børgefjell. Bare i Stortjønna nord for Vestre Tiplingen er det etablert bestand av røye. Røyeutsetting i Garanesjavrie på 50-tallet førte til hurtig etablering av røyebestand i Stortjønna. Røya har ikke etablert bestand i Tiplingan, men år om annet tas en og annen røye, spesielt i Vestre Tiplingen.

Karpefiskens ørekyte ble oppdaget i Namsvatn i 1997. Mest sannsynlig har den vandret gjennom tunnelen fra Ytre Vektaren til Namsvatn. Flere store, høyereliggende vatn i Børgefjell er fortsatt fisketomme.

Registreringer av fiskebestandene i Austre og Vestre Sipmeken, Jetnamsvatn, Djupvatn og Blyvatn de senere år har vist aure av meget god kvalitet

Årsaken til aurens gode fiskekvalitet i Børgefjell er et samspill av gode næringsforhold (marflo, skjoldkreps og linsekreps), sen kjønnsmodning (utholdende vekst), begrensa gytemuligheter, og stort sett god vannkvalitet. I forbindelse med store vassdrag må gyteforholdene være gode.

2.4.2 Fuglelivet

Børgefjellområdet har særlig stor verdi for våtmarksfugl (ender/vadere og andre) og for rovfugl/ugler. Både i og utenfor eksisterende nasjonalpark finnes det flere viktige våtmarksområder med et rikt fugleliv. Fjellvåk er den vanligste rovfuglen men også en rekke andre og sjeldnere rovfuglarter finnes både i og utenfor eksisterende nasjonalpark. Disse områdene utfyller viktige funksjoner for disse artene ved at de inneholder egnede hekkeplasser samtidig som det er et godt næringsgrunnlag.

I nasjonalparken er fuglelivet særlig rikt omkring Simskardelvas nedre løp og Vestre Tiplingen. Her fins en rekke arter av spurvefugler, vadere og andefugler. Austre Tiplingen, som ligger utenfor nasjonalparken, er kanskje minst like verdifull i så måte.

Av viktige ornitologiske funksjoner som området fyller, kan følgende nevnes:

- Strømmen mellom Tiplingan er tidlig åpen og er viktig for dykkender under vårtrekket, f.eks. *bergand*, *svartand*, *havelle* og *kvinand*.
- Hekkeplasser for bl.a. *bergand*, *kvinand*, *svartand*, *laksand*, *storlom* og *svømmesnipe*.
- Flerårig spillplass og sannsynlig hekkeplass for *dobbeltbekkasin*.
- Myrområdene i Tiplingdalen, blir relativt tidlig snøfrie og er viktige for våtmarksfugl om våren.

De flate myrpartiene rundt Storelva, og spesielt området der Orrekkelva renner ut i Storelva, er hekkeplass for en rekke vadefuglarter, bl.a. *strandsnipe*, *gluttsnipe*, *rødstilk*, *grønnstilk*, *brushane*, *småspove* og *svømmesnipe*. *Dobbeltbekkasin*leik er tidligere registrert i området. Lokaliteten kan karakteriseres som typisk og velegnet for arten. *Trane* og *sædgås* er observert på trekk om våren. Det ble gjort reirfunn av sædgås i området Storelva - Smalfjellet omkring 1940. Det er ikke kjent reirfunn fra nyere tid. Storelvdalens geografiske plassering, fysiske utforming og lengderetning, samt de fine myrpartiene rundt elva, gjør at den er velegnet som trekkvei. Snøen smelter tidlig i Storelvdalen sammenlignet med de øvrige deler av Børgefjellområdet. Dette taler for at dalen kan ha en spesielt viktig funksjon under vårtrekket. Observasjoner av bl.a. trane og sædgås underbygger denne vurderinga.

Området Lille Susna - Haustlegran - Rybekken vurderes som et typisk og godt område for *storfugl*. Det foreligger relativt få opplysninger om fuglelivet i Susenfjellet, og artsinventaret må her karakteriseres som ordinært, men typisk for et fjellområde som dette. Følgende arter forekommer vanlig: *gråtrost*, *heipiplerke*, *blåstrupe*, *steinskvett*, *snøspurv*, *lappspurv*, *heilo*, *sandlo*, *ravn*, *fjellvåk* og *dvergfolk*.

Børgefjell er kjent som et sentralt område for snøugle, men lokalitetene blir ikke nærmere angitt.

På bakgrunn av at man i Børgefjellområdet har lange tidsserier for produksjon hos kongeørn og jaktfalk samtidig som man har gode data på produksjon av hønsefugl er det her påvist klare sammenhenger mellom produksjonen til disse trua og sårbare rovfuglartene og forekomst av hønsefugl. For å sikre disse rovfuglartenes overlevelse i området må man også sikre næringsgrunnlaget.

Når det gjelder områdene sør for Orrvasselva/Orrvaet i Røyrvik kommune, er det fra lokalt hold, både kommunen, fjellstyret og andre, kommet kritiske bemerkninger til utvidelsesforslaget. Norges Tekniske Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) kom med klare antydninger om verneverdien i området. NTNU ble derfor bedt om å begrunne, og dokumentere utvidelsesforslaget. Dr. scient Per Gustav Tingstad har derfor laget en kort rapport om saka (1998)

Rapporten tar for seg det området som Universitetet i brev av 21.03.95 mente burde utgjøre utvidelsesområde for Børgefjell nasjonalpark, og berører derfor også arealer som ligger sør for de arealer som er vist som interessante områder i underretningen av 18.06.98.

Det er samlet opplysninger fra flere undersøkelser i området, og rapporten tyder på stort mangfold når det gjelder fugl. Flere arter hører med til rødlisteartene i Norge. Det sies i rapporten at det er spesielt viktig at de faste hekkeplassene for kongeørn og jaktfalk nord for Lybekkdalen blir sikret, samt at dobbelbekkasinleikene på østsida av Rennselvatnet, den rike lokaliteten ved Rurukvatnet og den artsrike skogslia på nordsida av Lybekkdalen der dvergspetten er et karakteristisk innslag sammen med flere «varmekjære» spurvefugler i det meget artsrike fuglesamfunnet her.

Det midlertidige verna biotopområde Ovrejohken-Jallah ligger innenfor utvidelsesområdet for nasjonalparken i Røyrvik kommune. Biotopvernet ble etablert for å ivareta myteområdet for en liten sædgåsbestand som hekker innen Åsele lappmark i Sverige og som har vinteropphold i Danmark/England. Arne Follestad har skrevet rapport om sædgåsa (Follestad 1994). På grunn av at sædgåsa er meget sky, og dessuten sårbar i mytetida, foreslås fortsatt ferdselsforbud i juli måned i Ovrejohken-Jallah. Området tas inn i nasjonalparken som en egen sone – Sone A. (Forskriften pkt. 5.3 strekpunkt 5).

2.4.3 Pattedyr

Pattedyrfaunaen i Børgefjell er ikke så godt kjent som fuglelivet, spesielt har man liten oversikt over smågnagere og spissmus. I Børgefjell forekommer regelmessig tre av de fire store rovdyra. Jerv forekommer fast i området, men bjørn er registrert streifende gjennom parken. Den gamle nasjonalparken er forholdsvis lite besøkt av gaupe. Men i de foreslåtte tilleggsarealene, som har større trebevokste områder, ses gaupespor oftere. Det er mange år siden ulv er sikkert registrert i området. Foruten disse store rovdyra er det faste forekomster av vanlige arter som rødrev, mår, røyskatt, snømus, hare, ekorn og flere.

Det spesielle med Børgefjellet når det gjelder pattedyr, er dets betydning som yngleområde for fjellrev. I Norge har fjellreven vært freda siden 1930, men til tross for dette har det ikke skjedd noen generell positiv bestandsutvikling. En gjennomgang av alle kjente data for fjellrev på Nordkalotten (Norge, Sverige og Finland) viste at det på Nordkalotten var to områder som utpeker seg som gode fjellrevområder. Disse var Børgefjellområdet i Nordland/Nord-Trøndelag og Vindelfjellen i Västerbotten.

Fjellreven er et meget viktig argument for utvidelse av nasjonalparken sørover fra Orrvasselva/Orrvaet i Røyrvik kommune. Det er funnet to nye fjellrevhi i den sentrale delen av det arealet som nå foreslås som utvidelsesområde til nasjonalparken.

I perioden 1987 til 1997 ble det i Nordland, Troms og Finnmark registrert kun 51 hvalpekull av fjellrev. 21 av disse kullene ble registrert i Børgefjell. I 1985 ble det registrert ca. 15 kull med fjellrev i Børgefjell. Dette viser at Børgefjellområdet er svært sentral når det gjelder fjellrevens muligheter til å overleve her i landet. 2001 var et godt år for fjellreven i Skandinavia. I Norge ble det da registrert 16 vellykka ynglinger og 7 av disse var i Børgefjell.

2.4.4 Virvelløse dyr

Det er ikke foretatt noen kartlegging av evertebratfaunaen i Børgefjellområdet, men det er verdt å nevne at i 1997 ble det vest for Galperentjahke (innen det foreslåtte utvidelsesområdet) gjort et funn av dagsommerfuglen heklagulvinge (*Colias hecla*). Dette er den sørligste kjente forekomsten av denne arten i Norge.

2.4.5 Registrerte rødlistearter av pattedyr og fugl

Direktoratet for naturforvaltning utarbeider "rødlister" for forskjellige dyre- og plantegrupper. En rødliste er en oversikt over arter som på en eller annen måte er truet av utryddelse eller utsatt for en betydelig bestandsreduksjon. En rekke av de pattedyr- og fugleartene som er registrert i Børgefjellområdet er oppført på siste utgave av den norske rødlista.

Rødlista angir grad av truethet etter følgende klassifisering:

- * **Direkte truet (E).** Arter som er direkte trua og som står i fare for å dø ut i nærmeste fremtid dersom de negative faktorene fortsetter å virke.
- * **Sårbar (V).** Sårbare arter med sterk tilbakegang, som kan gå over i gruppen direkte truet dersom de negative faktorene fortsetter å virke.
- * **Sjelden (R).** Sjeldne arter som ikke er direkte truet eller sårbare, men som likevel er i en utsatt situasjon pga. liten bestand eller spredt og sparsom utbredelse.
- * **Hensynskrevende (DC).** Hensynskrevende arter som ikke tilhører kategori E, V eller R, men som pga. tilbakegang krever spesielle hensyn og tiltak.
- * **Bør overvåkes (DM).** Arter som har gått tilbake, men som ikke regnes som truet. For disse artene er det grunn til overvåking av situasjonen

Nedenforstående tabell viser forekomst av rødlistearter av pattedyr og fugl i Børgefjell (eksisterende park og utvidelsesområdet) og det angis også hvilken funksjon Børgefjell dekker for disse artene.

Art	Rødliste-kategori	Forekomst i Børgefjell
Ulv	E	Utrydda i Børgefjell, men ikke verifiserte meldinger foreligger fra seinere år
Fjellrev	E	Yngleområde
Bjørn	V	Streif
Jerv	R	Yngleområde
Oter	DM	Streif
Gaupe	DM	Yngleområde
Dverggås	E	Utrydda i Børgefjell? Tidligere myte- og hekkeområde
Hønsehauk	V	Streif, næringssøk, yngling?
Jaktfalk		Yngleområde
Vandrefalk	V	Tilfeldig gjest
Hubro	V	Tilfeldig gjest
Snøugle	V	Yngleområde
Vendehals	V	Sannsynlig hekkende
Sangsvane	R	Rast på trekk
Myrhauk		Yngleområde (ikke fast)
Kongeørn	R	Yngleområde
Fiskeørn	R	Utrydda som yngleart i Børgefjellområdet Forekommer på streif
Slagugle	R	Streif
Storlom	DC	Yngleområde
Smålom	DC	Yngleområde
Sædgås	DC	Yngleområde, myteområde, næringssøk
Havørn	DC	Tilfeldig gjest
Dobbeltbekkasin	DC	Yngleområde, spillområde
Dvergspett	DC	Tilfeldig gjest, kan hekke
Bergand	DM	Yngleområde
Havelle	DM	Yngleområde
Svartand	DM	Yngleområde
Sjørre	DM	Tilfeldig gjest
Trane	DM	Rasteplass på trekk

2.5 KULTURMINNER.

2.5.1 Samiske kulturminner innen planområdet for Børgefjell nasjonalpark.

For å skaffe en oversikt over samiske kulturminner i de områdene hvor det arbeides med Nasjonalparkplanen i Nord-Trøndelag, inklusive de arealene av Børgefjell som ligger i Nordland, ble Sametingets miljø- og kulturvernavdeling v/Sverre Fjellheim engasjert til å utarbeide en rapport om disse kulturminnene.

Stoffet er trykt i:

Rapport nr. 1. 1998 i rapportserie hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag , miljøvernavdelingen: Samiske kulturminner innen planområder for nasjonalpark i Nord-Trøndelag, Nordland (Børgefjell) og Sør-Trøndelag (Roltdalen).

I Børgefjellområdet ble det registrert en rekke kulturminner fra reinnomadismens periode, dvs. fra ukjent tid til noe ut på 1900-tallet. Rapporten angir 7 hovedgrupper kulturminner: boplass, oppbevaringssted, hellige sted, fangstanlegg, reingjerde, februk og annet.

I Fjellheims rapport er kulturminnene beskrevet og vist på oversiktskart. Samtlige av de 7 hovedgruppene kulturminner med unntak av februk er registrert innen Børgefjellområdet (eksisterende park/utvidelsesområdet), Størst konsentrasjoner av samiske kulturminner finnes ved Tiplingan (i eksisterende park og i utvidelsesområdet), ved Mjølkelva/Lille Susna (i utvidelsesområdet), langs vassdraget mellom Jengelvatnet og nordspissen av Store Namsvatn (i eksisterende park), i Viermadalen (i eksisterende park) og ved Orrevatnet (i eksisterende park og i utvidelsesområdet).

Men det finnes også et betydelig antall samiske kulturminner i nærliggende områder til de foreslåtte verneområdene for eksempel ved Rennselvatnet og mellom parkgrensa og Namsvatnet i Røyrvik og i selve Susendalen i Hattfjelldal.

På grunn av at nyrydningen av bygdene rundt Børgefjell først skjøt fart i det 19. århundre, må de kulturminnene som finnes fra bondekulturen, sies å være av ung dato. Det er derimot en litt annen situasjon når det gjelder samisk bruk og bosetning, og de kulturminner som kan spores etter sørsamenes virksomhet. På den andre siden har mye av sporene fra samenes levesett i tidligere tider smuldret bort etter som århundra har gått.

Så sent som på 1740-tallet var reindriften bort i mot enerådende i arealene mellom Sanddøla – Namsen og inn i Børgefjell. På samme tidspunkt hadde bare tre bønder slått seg ned i Hattfjelldal. I Susendalen var reindriften fortsatt enerådende. På sørsida av Børgefjell ble gården Limingen ryddet i 1793 mens Rørvika ble ryddet i 1806.

Det er liten tvil om at bureisinga rundt Børgefjell som startet først på 1800-tallet, hadde dramatiske følger for samene og reindriften i distriktet. Fjellheim beskriver særlig situasjonen i Susendalen med overgang fra samisk tilhold og driftsformer til etablering av nyrydningsbruk. Her finnes mange spor i terrenget etter samisk bruk,

og det er også skrevet ned muntlige beretninger om forholdene før århundreskiftet. Nydyrking gjennom 150 år har slettet mange minner etter samenes tilhold i distriktet.

2.6 FORURENSNINGER

2.6.1 Forurensninger knyttet til nedbør og klima.

Det såkalte TOV-prosjektet, se kap. 3.6, har gitt en del kunnskaper rundt forurensningssituasjonen i Børgefjell.

Sammenliknet med andre TOV-områder som også omfatter eller ligger nært inntil viktige villmarksområder i landet, er Børgefjell ett av de områder som er minst påvirket av luftforurensninger.

Resultater fra målestasjon Namsvatn viser at tilførselen av forurensninger til Børgefjell er blant de laveste som måles i Norge, med unntak av sjøsalter. Tsjernobylulykka satte imidlertid klare spor i området. Målinger rett etter Tsjernobylulykka i 1986 viste for eksempel strålingsverdier på aure i Blyvatn og Djupvatn på henholdsvis 5134 og 3847 Bq/kg. I Namsvatn ble det målt hele 17.028 Bq/kg fisk. Årsaken til at det ble forholdsvis stort radioaktivt nedfall i Midt-Norge, var de klimatiske forhold som eksisterte i Øst-Europa og Skandinavia 26.04.86 og påfølgende dager.

Det er funnet forholdsvis store kadmiumverdier i liryper i Børgefjell, men det finnes ikke noen forklaringer til dette som kan knyttes til lufttilførte forurensninger.

2.6.2 Forsøpling og terrengslitasje.

Både fra publikum og fra parkoppsynet er det i de senere år kommet flere rapporter om betydelige kjøremerker innen nasjonalparken. Dette er også dokumentert med foto. Det ser ut som svært mye av terrenget i parken ikke tåler bruk av barmarkkjøretøy da de setter merker som i blir stående svært lenge. (foto)

Det er også registrert at de besøkende i Børgefjell etterlater seg noe søppel. Dette gjelder i særlig grad enkelte raste-/teltplasser ved gode fiskevatn. Søplet gjemmes ofte i steiner og bergsprekker. Oppsynspersonellet rydder rutinemessig vekk alt søppel som de kommer over.

Terrenget i Børgefjell er sårbart i forhold til barmarkkjøretøyer.
(Foto: Gunnar Rofstad)

3. BRUKSINTERESSER OG INNGREP

3.1 EIENDOMS- OG RETTIGHETSFORHOLD

Hele det areal som her drøftes i vernesammenheng, er statsgrunn. Men både forhistorie, forutsetninger og rettighetsforholdene er forskjellige i Nord-Trøndelag og i Nordland

I kommunene Namsskogan og Røyrvik er arealene statsallmenning, og her gjelder fjellova - «Lov av 6. juni 1975 nr. 31 om utnyttning av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane». I Namsskogan kommune omfatter Børgefjell nasjonalpark store deler av Smalåsen statsallmenning. I Røyrvik kommune har Røyrvik Fjellstyre forvaltningsansvaret for Namsvatn statsallmenning som også omfatter deler av Børgefjell nasjonalpark. Allmenningen har et areal på 575.000 dekar hvorav 330.000 er nasjonalpark.

I Nordland er det ikke statsallmenning, men innkjøpt statlig eiendom. I Grane og Hattfjelldal gjelder derfor ikke fjellova med de rettigheter definerte brukere har i en allmenning. Her forvalter Statskog SF grunneierretten.

3.1.1 Fjellova.

Allmenningsretten etter fjellova er for en del knyttet til jordbrukseiendom. Fjellova beskriver forhold omkring beiterett, setring og tilleggsjord. Men også de som ikke er jordeiere, har rettigheter knyttet til fjellova. Mot å løse jaktkort skal alle som bur i Norge, kunne drive jakt uten hund på småvilt i statsallmenningene. Alle som bur i landet, skal ha rett til å fiske med krok innen statsallmenningene.

Det administrative organ for fjellova, er fjellstyret. Fjellstyret administrerer beiterett, setring, utvisning av tilleggsjord, jakt, fangst og fiske i statsallmenningene. De som fra gammelt av har hatt rettigheter i allmenningen har, og kan få utvida retter til jakt, fangst og fiske som går lengre enn det nordmenn for øvrig har med hjemmel i fjellova.

Fjellstyret velges av kommunestyret, og økonomien administreres gjennom fjellkassa. Det er vanlig praksis at det meste av overskuddet i fjellkassa, går til tiltak i allmenningen, men fjellstyret kan bestemme at overskytende overskudd kan gå til diverse allmennyttige formål i bygdene. Kommunestyret er ikke gitt noen myndighet til å styre økonomien i fjellkassa.

3.1.2 Fjellstyrenes virksomhet.

Fjellstyrene er av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag bedt om selv å beskrive sin virksomhet. Dette er i sin helhet gjengitt i **Vedlegg 2** til høringsdokumentet.

3.2. LANDBRUK

3.2.1 Reindrift og samisk næring.

Børgefjell er et viktig område for reindriften, både i historisk perspektiv og i nåtid. Reindriften slik vi kjenner den, har vært drevet her i minst 500 år. Det drives fortsatt aktiv reindrift, og området er viktig for den sørsamiske kulturen. Konsekvensene for reindriftsnæringa ved etablering av en utvida nasjonalpark med reviderte verneforskrifter i Børgefjell, er gjennomgått og beskrevet i et eget arbeid av sivilagronom Hans Prestbakkmo. Beskrivelsen finnes i Rapport nr. 6 1998 i rapportserien hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen med tittel: *Konsekvenser for reindrift/samisk næring ved utvidelse av Børgefjell nasjonalpark i Nord-Trøndelag og Nordland*. Referat av dokumentet finnes i kap. 6.1.

3.2.1.1 Reindriften i berørte distrikt.

Eksisterende nasjonalpark og foreslåtte verneområder berører direkte to distrikter: Byrkjøl RBD i Nordland reinbeiteområde, og Østre Namdal RBD i Nord-Trøndelag reinbeiteområde. Grensa mellom reinbeiteområdene som ikke følger fylkesgrensa, går et stykke inn i Nordland.

De svenske samebyene Frostviken Norra, Vilhelmina Søndra og Vilhelmina Norra har i henhold til Reinbeitekonvensjonen med Sverige rett til beite i perioden 1. juli -1. september i østre del av Børgefjellområdet. Det er bare i nordøst at svensk reindrift kommer inn i planlagt verneområde.

Byrkjøl RBD som er på 2.191 km², omfatter de deler i Nordland reinbeiteområde som ligger innenfor den foreslåtte vernegrensa. Eksisterende og foreslått verneområde i Nordland, omfatter knapt halvparten av distriktet.

De deler av eksisterende og foreslått verneområde som ligger i Nord-Trøndelag reinbeiteområde, inngår i Østre Namdal RBD. Distriktet er totalt på 6607 km², og verneområdene utgjør bare en mindre del av det. Denne delen utgjør imidlertid det mest sentrale sommerbeitet.

Høgste reintall for Byrkjøl er av Reindriftsstyret satt til 900 rein pr. 01.04. under forutsetning om heilårsbeiting i distriktet. Konvensjonsbeitet i Sverige gir rett til 1500 rein. Pr. 01.04.(-)97 var det to driftsenheter med fem personer, og til sammen 1079 rein i distriktet. Høgste reintall for Østre Namdal (Hartkjølen ikke medregnet) er av Reindriftsstyret satt til 3200 rein pr. (01.04. Pr.)01.04.(-)97 var det 12 driftsenheter med 48 personer, og til sammen 4147 rein i distriktet (Hartkjølen medregnet). Ei av driftsenhetene driver for seg sjøl sammen med svensk reindrift sørøst i distriktet, i Hartkjølen, hele året.

Når det gjelder tap av rein, er tapsprosenten for de 5 siste åra følgende:

	Byrkije	Østre Namdal
1996/97	14	14
1997/98	19	16
1998/99	25	14
1999/00	14	11
2000/01	13	17

Tapene skyldes flere faktorer, for eksempel rovdyr, sykdom, ulykker osv.

Slaktevektene pr. dyr ligger i begge distrikter betydelig over middels for de respektive reinbeiteområder. Kalver utgjør rundt 80 % av slaktedyrene i begge distriktene. Slaktevektene for kalv for driftsåret 96/97 var for Byrkije 22,9 og for Østre Namdal 22,6 kg.

Det er her vist til tall for et enkelt år, men en må være klar over at disse tall kan variere en god del fra år til år avhengig av driftsforholdene det enkelte år. Reindriften er heller ikke statisk, og det skjer derfor stadig endringer i næringa.

3.2.1.2 Driftsformer og beitebruk

Byrkije.

Distriktet er heilårsdistrikt, men nyttes mest som sommerbeite. De fleste vintre er reinen på vinterbeite i Sverige ned mot Bottenvika. Flytting til Sverige skjer ved bruk av bil i løpet av desember, og tilbakeflyttinga skjer i siste halvdel av april. En del år, når beiteforholdene i distriktet og i Sverige tilsier det, kan reinen beite i Norge hele vinteren.

Fjellområdene i vestre og søndre deler av distriktet er sentrale sommer- og høstbeiter. Vær og vindretning har mye å si for hvilke områder som nyttes til ulike tider. Områdene sørvest for Susendalen, og områdene lengst vest i distriktet, nyttes mye på våren. Lågfjellsområdene på begge sider av Susendalen er mye nytta på høsten. Når reinen beiter i distriktet på vinteren, blir store deler av distriktet nyttet avhengig av beiteforholdene, men lågere områder med fjellskog er spesielt viktig. Reindriften i distriktet nytter motoriserte framkomstmidler både sommer og vinter, og helikopter til enkelte samlinger.

Distriktet har slakteplass nord for austre Laupskardelva ca. 3 km vest for Sørgård. Ved Harvasstua har distriktet også gjerdeanlegg. Distriktet har sommerboplass med merkegjerde i nordenden av store Kjukkeltvatnet, og flere mindre arbeidsgjerder som nyttes i forbindelse med merking og skilling av rein.

Distriktet har 4 gjeterhytter i ulike deler av distriktet. Disse letter arbeidet, og er med på å redusere bruken av motorkjøretøy i næringa. Fra tidligere er det gjennomført en rekke større og mindre inngrep og utbygginger som har medført negative konsekvenser for reindriften i distriktet. Her kan bl.a. nevnes; vegbygging,

konsekvenser for reindrifta i distriktet. Her kan bl.a. nevnes; vegbygging, skogsbilveger med skogsdrift, turisme med hyttebygging, motorferdsel (i første rekke snøscooter) og utfart i deler av distriktet. Disse inngrep, og en rekke andre, virker hver for seg, og i et samspill inn på reindrifta, og skaper ulemper og problemer for den.

Bruken av verneområdene.

Distriktets slakteplass ligger like utenfor det foreslåtte verneområdet, nord for austre Laupskardelva. For Byrkije foreligger det ikke planer om å ta i bruk hest i reindrifta.

Østre Namdal.

Distriktet er heilårsdistrikt, men eksisterende og foreslåtte verneområder nyttes i første rekke som vår-, sommer- og høstbeite. Den vestre del av distriktet som nyttes som vinterbeite, omfatter arealene mellom Snåsavatnet, Namdalseid, Namsen og E 6. Den østre del av distriktet som er vår-, sommer-, høst- og delvis vinterbeite, omfatter i grove trekk de deler av Nord-Trøndelag reinbeiteområde som ligger øst for Namsen og nord for Sanddøla til Riksgrensa ved Rengen, og arealer fra fylkesgrensa og noe inn i Nordland.

Store deler av distriktet er fjellvidde, men her er også store områder med skog i den vestre delen, i dalførene og rundt de store sjøene. Den vestre del av distriktet er ut fra geologiske og botaniske forhold best egnet som vinterbeite. Fjellområdet i de nordøstre deler av distriktet er fra naturens side best egnet som sommerbeite. De 11 driftsenhetene i nord er delt i to grupper, Jåma-/ Dergagruppa og Steinfjellgruppa. Flytting til vinterbeitene i vest skjer normalt i tida november - januar og reinen beiter her til midten av april da den flyttes østover. Enkelte dyr som blir igjen på vinterbeitet, trekker normalt østover seinere på våren og sommeren. På våren og sommeren har Steinfjellgruppa reinen vest for de store sjøene mot Namdalen, nord til Store Namsvatnet og inn i Børgefjell. Jåma-/ Dergagruppa holder sin rein øst for de store sjøene nordover til Børgefjell på våren og sommeren. Ut over høsten og tidlig på vinteren holder begge gruppene reinen i området rundt de store sjøene. Her samler reieneierne reinen før flytting til vinterbeitene.

Flytting til vinterbeitene vest for E6 skjedde tidligere ved at reinen blei drevet. Inngrep og ulike forhold har de seinere år gjort at reinen blir transportert med bil. Vårflyttinga skjer for begge grupper ved at reinen drives østover til sommerbeitene. På vinterføre nytter reieneierne snøscooter i arbeidet med reinen. Bruk av motorkjøretøy på bar mark er vanlig i distriktet. Helikopter nyttes til samling av rein i forbindelse med slakting og flytting.

Distriktet har nødvendige anlegg for utøvelse av reindrift, beitehager, arbeidsgjerder og opplastingsplasser for flytting av rein m.m. i ulike deler av distrikt. Det finnes 7 gjeterhytter/gammer i området. Distriktets sommerboplass ligger i nordøstenden av Namsvatnet tett utenfor vernegrensa. Østre Namdal har sommerboplassen tett utenfor arbeidsgrensa i østenden av Namsvatnet. I østenden av Orrevatnet har de også en boplass med arbeidsgjerde som nyttes en god del på sommeren.

Fra tidligere er det gjennomført en rekke større og mindre inngrep og utbygginger som har medført negative konsekvenser for reindrifta i distriktet. Her kan bl.a. nevnes; vegbygging, kraftutbygging, gruvedrift, skogsbilveger med skogsdrift, turistutbygging med hytteområder, skianlegg, motorferdsel (i første rekke snøscooter) og stor utfart i deler av distriktet. Disse inngrep, og en rekke andre virker hver for seg, og i et samspill inn på reindrifta, og skaper ulemper og problemer for den.

Bruken av eksisterende og foreslåtte verneområder.

Høgfjellsområdene i eksisterende park er i første rekke sommerbeite, men søndre og vestre deler av eksisterende park er også viktige høstbeiter. Det foreslåtte utvidelsesområde sør for Orreelva er sentralt sommer - og høstbeite. I år med vinterbeiting i fjellet er lågfjellsområdene mest nytta.

Distriktet har permanent merkegjerd ved Sapmanelva. Det foreligger planer om bygging av beitehage i tilknytning til merkegjerdet her. Ved østenden av Orrevatnet, på grensa mellom eksisterende nasjonalpark og foreslått utvidelsesområde, har distriktet også arbeidsgjerde og beitehage. Her blir det både foretatt kalvmerking og skilling av rein. Her er gammer, buer og i tillegg nyttes lavvo.

Rundt i nasjonalparken og i foreslåtte utvidelsesområde har distriktet flere gjerdeplasser som nyttes i forbindelse med kalvmerking og skilling av rein når det er behov for det. Innenfor området har distriktet 7 hytter og gammer som nyttes i arbeidet med reinen.

Fra reindriftnæringens side er det pekt på muligheten for å bruke hest for transport innen næringen. Østre Namdal RBD og Jiingevaere (Hotagen) sameby har i 1998 startet opp et prosjekt der bruk av hest i reindrifta skal utprøves.

3.2.1.3 Svensk reindrift.

Svensk reindrift har rett til sommerbeite i de østre deler av eksisterende nasjonalpark og det foreslåtte verneområdet i nord. Svenskene kan beite her i perioden 1. juli til 1. september. Området er avgrenset av sperregjerde som i grove trekk går slik: Fra riksgrensa sør for Riksrøys nr. 206 B vestover mot a. Tiplingen og sørover vest for Råtnoennjue, sørover øst for Rotnan og Råtnoenjohke til Ranserdalen, sørøstover denne og videre sørover til Bijie Jitnamenjaevrie, videre sørover til vestre Sipmeksjøen og herfra langs vassdraget til grensa.

I tilknytning til sperregjerdet har svensk reindrift 4 gjeterhytter innenfor eksisterende og foreslåtte verneområder Utskilling av rein skjer i tilknytning til midlertidige skillegjerder eller til et av de mer permanente arbeidsgjerdene i distriktene.

3.2.2 Skogbruk

I følge opplysninger fra Statskog er det drivverdige bjørkeskogforekomster ved Storvollen, Hattfjelldal. Det er her mulig å foreta en forsiktig hogst. Skogen overfor Øyum, Hattfjelldal består av en blanding av gran, bjørk og furu. Det hevdes at furua er på vikende front p.g.a. konkurranse fra gran, og de siste 20 års elgbeite. Det er tatt ut 3-400 m³ bartre som rotsalg, foruten litt vedhogst av mindre omfang. Østre del av området (med lavest bonitet) er svakt hellende med noe fuktig mark. Vestre del består av "geitrygger" som vanskeliggjør skogsdrift. Det er taksert et volum på 4000m³ barskog i området.

Den overveiende delen av arealet som foreslås som tillegg til nasjonalparken i Nord-Trøndelag, er lavbonitet. Ved en tenkt vegbygging ville det være mulig å komme ned på en driftsveilengde (terrengtransport) på 1 til 1,5 km. Tilgjengeligheten er vanskelig på grunn av relativt vanskelige terrengforhold. Det totale skogarealet er beregnet til 4.950 dekar med en stående kubikkmasse på 44.888 m³. Av dette er 25 % lauvskog. I Namskroken finnes et areal i hkl 2 på 102 dekar. Skogen som finnes på de foreslåtte tilleggsarealene i Røyrvik, kan i dag ikke reknes som økonomisk drivverdig.

3.2.3 Jordbruk

3.2.3.1 Geitsetra i Simskardet.

På bakgrunn av dispensasjon gitt av Miljøverndepartementet i 1981 ble det i 1988 etablert en fellesseter for geit i Simskardet. Dispensasjonen gjaldt tillatelse til organisert beite innen nasjonalparken. I dispensasjonen ble det satt et tak på 300 geiter i området.

Fram til 1998 har det vært tre brukere som har hatt geit på setra. To av brukerne avvirket geitedrifta i 1998, mens den tredje fortsatt bruker sætra. Antall dyr vil nå være 70- 90 melkegeiter og ca 20 dyr til påsett. Det synes ikke å være aktuelt med nye brukere.

Geitenes eventuelle negative innvirkning på verneformålet til nasjonalparken er hele tiden fulgt opp av oppsynet i nasjonalparken, og i 1993 ble det også gjennomført en egen undersøkelse av eventuelle beiteskader (Dunfjell, S. 1993: Undersøkelse vedrørende beiteskader av geit i Simskardområdet, Børgefjell nasjonalpark). Det konkluderes her med at geitene til en viss grad beiter i nasjonalparken, men omfanget er beskjedent og området tåler det tillatt antall geit.

I forbindelse med arbeidet med utvidelse og nye forskrifter for Børgefjell nasjonalpark utarbeidet Planteforsk, Tjøtta ved Jørn Høberg, på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland, en egen konsekvensutredning (KU) som vurderer forholdet mellom beite og vern: Høbergs rapport "Endring av verneforskrifter for Børgefjell nasjonalpark. Konsekvensutredning vedrørende beiting for verneinteresser og berørte geitebruk" er vedlagt dette høringsdokumentet, jfr også punkt 6.3 i høringsdokumentet.

3.2.3.2 Beiterettigheter i tillegg til geitsetra i Simskardet.:

På nordlandssida forvaltes beiterettighetene både i eksisterende nasjonalpark og i utvidelsesområdet av Statskog Nordland. Unntatt for geitsetra i Simskardet er det ikke inngått beiteavtaler som berører verken eksisterende nasjonalpark eller foreslått utvidelsesområde. Noe sau, spesielt fra Fiplingdalen, beiter mer eller mindre tilfeldig innen både eksisterende nasjonalpark, Golverskardområdet, og i foreslått utvidelsesområde.

I Namsskogan og Røyrvik forvaltes beiterettighetene av fjellstyrene. Fjellstyrene kan også gi andre rett til å beite enn de som har beiterett i allmenningen. Fjellstyrene fastsetter nærmere regler om hvordan beitebruken skal ordnes. I dag er det lite husdyrbeiting innen det området som vurderes som nasjonalpark.

3.2.3.3 Seterbruk og fjellslått.

I Namsskogan ble det i 1902-1918 drevet en form for seterliv i Bleikarlia. Ei jordgamme gjorde nytte som hus under oppholdet.

Smalfjellet var viktige myrslåttområder for flere gårdbrukere på Smalåsen. Dette området ble også helt fram til slutten av 1970-tallet benyttet til sauebeite av brukere på Smalåsen.

I Namsvatn statsallmenning ble det i tidligere tider drevet myrslått i området. Helt fra Rørvika kom bøndene for å slå de rike grasmyrene.

I Storvika ved Namsvatnet ble det opparbeidet et gårdsbruk som ble drevet noen år. Gjennom vassdragsreguleringen er dette området nå satt under vatn.

3.3 JAKT OG FISKE

3.3.1 Fiske

Både innen eksisterende nasjonalpark og i de aktuelle utvidelsesområdet forvaltes fiske i dag i henhold til laks- og innlandsfiskeloven.

I Grane og Hattfjelldal forvaltes fiskeretten av Statskog SF. Det er her ingen begrensninger på salg av kort for stangfiske. Garnfiske er tillatt i enkelte vatn og det er ingen begrensninger på antall garnkort. Oterfiske er tillatt i alle vatn, men ikke i eksisterende Børgefjell nasjonalpark. Oterfisket må foregå fra båt. Enkelte vatn har spesiell høstfredning i forhold til fiske med garn, oter og line. Utlendinger har ikke tillatelse til å fiske med garn, oter og line.

I Namsskogan og Røyrvik forvaltes fiskeretten av fjellstyrene. Fjellstyrene kan i samsvar med fjellova gi utlendinger anledning til å fiske med krok på samme vilkår som for nordmenn generelt.

Røyrvik fjellstyret tildeler garnretter i en rekke vatn til innenbygdsboende i perioden etter at turisttrafikken er over. Dette har vært, og er fortsatt en viktig matressurs for

lokalbefolkningen samtidig som de da er med på å gjøre et verdifullt kultiveringsarbeid. Området har en rekke gode fiskevatn som er godt besøkt av fjellturister.

3.3.1.1. Intervjuundersøkelse om fiske og friluftsliv.

I 1992 foretok Fylkesmannen i NT en spørreundersøkelse omkring ferdsel og fiske for turvandrere i Børgefjell. Skjemaet ble utdelt til turvandrere som nyttet skyssbåten over Namsvatn. Av resultatene (gjelder for 99 utfylte skjema) kan nevnes:

- Halvparten av turvandrerne hadde fiske som hovedmål for turen.
- 73 av 99 (74 %) hadde fisket på turen.
- Djupvatnet, Kjukkeltvatna og Gaukaren var viktigste destinasjon.
- Gjennomsnittsfangsten var ca 1 kg aure pr fisker/tur (4 dager).
- Fiskens gjennomsnittsvekt var 360 g.
- August var viktigste fiskemåned.

3.3.2 Storviltjakt

Hjorteviltjakt er ikke tillatt innen eksisterende Børgefjell nasjonalpark. Det foregår jakt på elg i de foreslåtte utvidelsesområdene både i Grane og i Hattfjelldal. Minstearealet for elg i Grane er 8.5 km², og tilsvarende i det aktuelle området i Hattfjelldal er 7.0 km².

I det aktuelle utvidelsesområdet i Grane er det 5.3 km², tellende elgjaktareal (skog og myr på kart i serie M 711) og i Hattfjelldal er tilsvarende areal på 50.1 km². For Hattfjelldals vedkommende er 26.5 km² av dette innen det foreslåtte landskapsvernområdet, mens 23.6 km² er innen den foreslåtte nasjonalparkutvidelsen.

Både i Namsskogan og Røyrvik kommuner foregår det elgjakt på de foreslåtte utvidelsesarealene. Namskroken i Namsskogan hører med til det nordre elgvaldet av Smålåsen statsallmenning hvor det er tillatt å skyte 3 elger. I Orrvassdalen som er en del av Namsvatn statsallmenning er det i år 2000 tillatt å skyte 1 elg. Storvikområdet har vært et meget godt elgområde, og i mange år var det viden kjent for sine store okser. Arealene innenfor det foreslåtte utvidelsesområdet sør for Henriksvatnet blir leidd ut til private. Røyrvik Fjellstyre har for øvrig forvaltet jakten innen allmenningen siden 1913.

3.3.3 Småviltjakt

Innen eksisterende Børgefjell nasjonalpark er det tillatt med jakt på ryp, hare, rødrev og mink.

I de aktuelle utvidelsesområdene reguleres jakta gjennom viltloven. I de aktuelle områdene er det i hovedsak li- og fjellrype det jaktes på.

I Grane og Hattfjelldal forvaltes jaktretten av Statskog SF. I perioden 10/9 – 24/9 er jakt med hund begrenset av hensyn til rein og småfe. Etter 24/9 er det fritt kortsalg med unntak av visse skogområder i elgfelt. Denne begrensningen gjelder fram til og med 01.10.

I Namsskogan og Røyrvik forvalter fjellstyrene småviltjakta i samsvar med fjellovens bestemmelser. I Røyrvik er det ikke tillatt å jakte med hund.

3.4 FRILUFTSLIV OG REISELIV/TURISME

Både arealene som omfattes av eksisterende Børgefjell nasjonalpark og de arealene som drøftes med tanke på utvidelse av parken, er klart villmarkspreget uten større tekniske inngrep. I St.meld. nr. 62 (1991-92) er Børgefjell plassert i gruppen "uten tilrettelegging for friluftsliv som delmål i forvaltningen".

De foreslåtte utvidelsesområdene i Hattfjelldal, Grane, Namsskogan og Røyrvik består av henholdsvis 50 %, 25 %, 0 % og 50 % villmarkspregede områder.

Det har gjennom årene likevel skjedd en forsiktig tilrettelegging med tanke på å bedre friluftslivsmulighetene i Børgefjell. Dette gjelder bygging av en del bruer og kloppe over større elver, og oppføring av noen utleiehytter.

De attraksjoner som drar folk til Børgefjell, er opplevelsen av villmark, og mulighetene for å drive jakt, fiske og bærplukking.

De periodene hvor det vandrer mest folk i Børgefjell er om sommeren fra ca. midt i juli og til snøen legger seg, og på seinvåren før vårflommen setter inn.

3.4.1 Forholdene i Grane kommune

De viktigste innfartsportene til Børgefjell fra vest er fra Tomasvatnet og fra Simskardet. Begge disse stedene er det gode parkeringsmuligheter og det er tydelige stier (ikke merka) inn i området. Stien inn fra Tomasvatnet og inn til Storelvdalen er delvis klopplagt. Over Storelva er det bygget ei hengebru, men denne brukes først og fremst når det er stor vassføring i elva. Trafikken går ellers lengre nord over et naturlig vadested. Etter kryssing av Storelvdalen går ferdseilen innover Orrekskardet inn til Jengelen. Ved Jengelen har Grane Jeger og Fiskerforening og Vefsn Jeger og Fiskerforening hver sin foreningshytte.

I Simskardområdet er det flere hengebruer, både over Golverskadelva, elva ved Simskardhytta, Biseggelva og Rørskadelva. Etter at elvene er krysset går innfarten videre innover både gjennom Simskardet, Biseggskardet og Rørskardet. I Simskardet er det ei åpen hytte, Simskardhytta. På nordtrøndelagssida er det bruer i Namskroken, over Vierma og Orrvasselva.

3.4.1.1 Nye Børgefjellskolen

På Bustamoen, på østsiden av Nedre Fiplingvatn har det siden 1968 vært drevet leirskole, Børgefjellskolen. Leirskolens aktivitet har delvis foregått innenfor eksisterende Børgefjell nasjonalpark, først og fremst i Simskardområdet.

Fra og med 1997 skiftet Bustamoen eiere og det nye selskapet "Nye Børgefjells skolen" satser i tillegg til leirskoledriften, også på turer med guiding. Denne aktiviteten berører både eksisterende nasjonalpark, og foreslått utvidelsesområde. Det foregår virksomhet her til alle årstider. Den mest benyttede turruta er inn Simskardet oppover Golverskardet, og ned gjennom Bolkskardet. Området rundt Simskardhytta brukes også mye, og det gjennomføres turer innover Simskardet til Simskardvatnet. Rørskardområdet benyttes i forbindelse med opplæring i bruk og overlevelse i vinterfjellet. Det gjennomføres også noen få lengre guidede turer. Ruta som da følges er inn Simskardet, sørover gjennom Rørskardet og inn til Jengelen, og retur ned til Tomasvatn gjennom Orrekskardet. På disse turene er det satt et maksimum øvre deltagerantall på 12, og det brukes en kløvhest.

Det er fra daglig leder av Nye Børgefjells skolen anslått at de vil være inne i nasjonalparken i overkant av 100 dager i året.

I forbindelse med Børgefjells skolen/Nye Børgefjells skolen er det en etablert tradisjon for bruk av hest til kløving av utstyr, og til transport av funksjonshemmede elever på barmark, og bruk av snøscooter i forbindelse med transport av funksjonshemmede elever i vintersesongen.

3.4.2 Forholdene i Hattfjelldal kommune

Den viktigste innfartsportene til Børgefjell fra nord (Hattfjelldal) er fra øvre del av Susendalen/Harvassdalen. Fra Oksvolden og inn til Vestre Tiplingen er det en markert sti. Ferdselen inn på sør/sørøstsida av Tiplingelva går i hovedsak fra Storvollen. Det er også en viss ferdsel inn fra Øyum, men dette gjelder særlig på vinters tid. Statskog har en utleiehytte ved Vestre Tiplingen.

3.4.2.1 Norgefaraleden.

"Norgefaraleden" var et 3-årig prosjekt hvor man tok sikte på å utvikle turisme i grensetraktene mellom Harvassdalen og Klimpfjell på svensk side. Prosjektet er finansiert av EU gjennom Interreg-programmet for miljø- og bygdeutvikling, støttet fra Vilhelmina kommune, Västerbottens Län, Nordland fylke og Kommunal- og regionaldepartementet. En del av dette prosjektet tok utgangspunktet i den gamle ferdselsveien mellom Klimpfjell og Susendalen, som har blitt benyttet helt siden vikingtiden, med en topp i nybyggertiden på 1800-tallet. Veien ble flittig benyttet frem til 1920-årene. Naturlige endepunkter er Norgefarargården på svensk side, og Harvasstua på norsk side. Traseen er ca. 40 km lang og strekningen på svensk side er godt tilrettelagt. De 5 kilometerne på norsk side er ikke tilrettelagt på samme måte, og det var planer om opprustning i form av en skikkelig sti.

Prosjektet ville forsøke å utvikle turisme i tilknytning til denne gamle ferdselsveien og gi drahjelp til planer om å gjenoppbygge gården Harvasstua for å satse på turisme.

På bakgrunn av konflikter i forhold til reindriftsinteressene er den delen av prosjektet som omhandla bruken av veien over til Sverige og bruken av Harvasstua lagt bort.

3.4.3. Forholdene i Namsskogan kommune.

Fra Namsskogan kommune er innfallsporten til Børgefjell fra Smalåsen til Namskroken og inn i nasjonalparken.

Store deler av Smalåsen statsallmenning har et rikt dyre- og fugleliv, og er meget godt kjent for sine forekomster av ørret, muldebær og ryper. Utmarksområdene er utnyttet og brukt, men aldri misbrukt, i det alltid stort sett bare er høstet av det overskuddet naturen har gitt. Som en følge av denne bruken, fremstår området som den «perlen» det er i dag.

Fra 1880 og frem til ca. 1950 var Namskroken, Bleikarlia og Jengelskardvatnet et skikkelig matkammer for Smalåsgrenda. Naturalhushold var det vanlige, og folk var helt avhengig av det som naturen bidro med i form av skogsbær, ørret og ryper.

Fra 1910 begynte også en og annen «turist» å oppsøke områdene, og med god hjelp fra lokale guider med kløvhest høstet også datidens turister av naturens rikdom i området. Kløvhesten har vært et vanlig innslag i området i alle tider.

Rundt 1930 økte trafikken til Namskroken og videre østover i fjellet betraktelig p.g.a. utbyggingen av jernbanen gjennom Namsskogan. Folketallet på Smalåsen ble på kort tid mangedoblet, og anleggs-sluskene fant fort ut at fritida kunne benyttes til å spe på matforrådet med bær, fisk og småvilt fra statsallmenningen. Historien forteller at 2 personer utstyrt med heimelaga fiskestang landet 80 kg ørret på 1 døgn i Namskroken.

Lengre øst i statsallmenningen har fjellstyret 2 båter, en i Jengelskardvatnet og en i Bleikarvatnet. Garnfiske og fiske ellers fra båt har i flg historien lange tradisjoner i området.

3.4.4 Forholdene i Røyrvik kommune.

Innfarten til nasjonalparken fra Røyrviksida skjer for størstedelen over Namsvatnet til utløpet av Storelva/Vierma. Videre kommer folk inn i parken fra Stekenjokkvegen på svensk side. De som bruker områdene rundt Orrvaet til friluftsførmål, kommer oftest også inn fra Stekenjokkvegen.

Namsvatn statsallmenning har til alle tider vært et viktig område for fastboende i Røyrvik. Området har hatt stor verdi som matkilde, særlig fiske, småviltfangst og bærsanking har hatt stor betydning for bosettinga.

Bedre kommunikasjoner gjør at området er blitt vesentlig lettere å nå for fotturister, og endringene i bruksmønstreet gjennom tidene, har krevd at fjellstyret har måttet tilpasse seg situasjonen til enhver tid.

Området mellom Storvika og Orrvaet er det viktigste småvilt- og storviltjaktområde som fjellstyre henter inntekter fra. Jakten gir en årlig inntekt på mellom 50.000 - 70.000 kr.

Området er meget populært, noe som medfører at fjellstyret har et intensivt oppsyn i området og det har blitt satt inn nødvendige forvaltningstiltak (som eks. baglimit).

Fjellstyret har bidratt økonomisk for å opprettholde båtruta på Namsvatnet, og bakgrunnen for det er at fjellstyret ser faren for at bortfall av rutetilbudet vil føre til økt småbåt-trafikk på Namsvatnet. Dette kan igjen føre til økt slitasje på strandområdene og forsøpling. De siste årene har fjellstyret bidratt med kr. 15.000 i støtte til båtruta.

Fjellstyret har egen ansatt oppsynsmann i 50 % stilling. Utover ordinært oppsyn, har også oppsynsmannen ansvar for tilsyn med fjellstyrets anlegg, ansvar for å samle inn søppel og i tillegg driver oppsynsmannen et utstrakt veiledningsarbeid rettet mot turistene i området.

Årlig inntekt på salg av fiskekort gir mellom 40.000 - 50.000 kroner til fjellkassen.

Fjellstyret har hatt i et 3-årig prøvefiskeprosjekt for Namsvatn statsallmenning. Storvikområdet er et populært utgangspunkt for turer i Namsvatn statsallmenning. Derfra starter mange sine jakt-, fiske- eller bærturer.

3.5 VASSDRAG – KRAFTUTBYGGING

Vassdragene innen eksisterende Børgefjell nasjonalpark er varig verna mot kraftutbygging etter Stortingets vedtak av Verneplan 1 for vassdrag.

På vegne av Statskog SF, utarbeidet Norges Vandbyggningskontor i 1998 en plan for utnyttelse av vatn fra Austre Laupskardelva, Mjølkelva og Lille- Susna. Planene går ut på å ta inn vatn fra de tre elvene og føre dette via tunnel til en felles tunnel som går ut i dagen ved ca kote 450, og deretter videre ned til kraftstasjonen i rør.

Kraftstasjonen plasseres i dagen nær kommuneveien mellom utløpene i Mjølkelva og Lille-Susna. En avløpskanal leder vatnet ut i Mjølkelva før samløpet med Susna. Inntaket i Austre Laupskardelva er på ca kote 616 og det vil være behov for en 5 – 6 høy og ca 50 m lang inntaksdam. Inntaket i Mjølkelva er på ca kote 575 og det vil være behov for en inntaksdam på 5 – 6 m høyde og ca 60 m lengde. Inntaket i Lille-Susna er på ca kote 575 og det vil være behov for en inntaksdam på 5 – 6 m høyde og ca 50 lengde. Det er ikke planlagt noen regulering av noen av inntaksmagasinene.

Det er nødvendig med en ca 50 m lang adkomstvei fra kommuneveien til kraftstasjonsområdet. En ca 900 m lang anleggsvei vil bli anlagt opptil tunnelpåhugget i overgangen fra tunnel til rør langs rørtraseen, og herfra videre ca 2.7 km til inntaket ved Lille-Susna. Det er også behov for en ca 100 m lang stikkvei fra eksisterende skogsvei fra Sørgård opp til Austre Laupskardelva.

Samtlige inntaksdammer, deler av tunnelene og deler av veiene ligger innenfor den foreslåtte utvidelsen av Børgefjell nasjonalpark.

Namsvatna er regulert flere ganger, fra den første fløtningsdammen ble anlagt til Den store overføringen ble avsluttet i 1963 med 14 meters regulering av Namsvatna (h.o.h.441-455). Samtidig ble vatnet fra Namsvatna overført Vekteren/Limingene /Tunnsjøen via tunneler, slik at i tillegg til reguleringsinngreper i selve Namsvatna, er øvre deler av Namsen berørt av reguleringen med sterk redusert vassføring.

Med tilleggsarealene i Namskroken blir ca 8 km av den regulerede Namsen liggende innenfor nasjonalparken.

3.6. HYTTER OG ANNEN BEBYGGELSE

Følgende hytter, naust og gammer finnes innen eksisterende Børgefjell nasjonalpark:

Granehytta med naust ved Jengelen, eies av Grane Jeger og Fiskerforening.

Vefsnhytta med naust ved Jengelen, eies av Vefsn Jeger og Fiskerforening.

Simskardhytta, eies av Statskog.

Måsskardhytta, eies av reindrifta.

Båttjønnhytta, eies av reindrifta.

Gaukarhytta, eies av reindrifta

Råtnanhytta, eies av reindrifta

Ranserhyttene, ei hytte som eies av reindrifta og ei lita hytte som eies av Statskog

Kjukkelhytta, eies av reindrifta og av Statskog i fellesskap

Våren 2000 ble det etter at Fylkesmannen i Nordland hadde gitt dispensasjon, oppført ei ny hytte og uthus i tilknytning til Kjukkelhytta. Den nye hytta skal fungere som sommerboplass for den ene av de to reindriftsutøverne (med familie). Det nye uthuset skal fungere som uthus både for den gamle Kjukkelhytta og for nyhytta.

Følgende hytter, naust og gammer ligger innen det foreslåtte utvidelsesområdet.

Nordland

Privat hytte ved Guevtetsjaevrie

Tre private hytter ved Vestre Tiplingen

Hytte, naust og gamle tilhørende Statskog ved Vestre Tiplingen

Hytte og gamle tilhørende reindrifta ved Langtjønna

To private hytter på nordsida av Tiplingelva, mellom Austre- og Vestre Tiplingen

To private hytter ved Austre Tiplingen

Reindriftshytte og reindriftsgamle på nordsida av Austre Tiplingen

Svensk reindriftshytte (brukes også av oppsynet) der reingjerdet krysser Gihpejohke

Reindriftshytte og gamle ved Mjølkelva

I de senere år er flere av de private hyttene i Tiplinganområdet blitt tillatt utvidet.

I 1999 ble det av reindriftsutøverne oppført to såkalte grensevokterhytter innen nasjonalparken, ei vest for Lille Kjukkelen og ei i Viermadalen. Disse hyttene var ulovlig oppført, og det forventes at disse fjernes.

Det er framsatt ønske om opprusting og flytting av Gaukarhytta.

Nord-Trøndelag.

I Namskroken er det to tømmerhytter som benyttes av allmennheten. Den eldste skogstua i Namskroken, ble bygget i 1917-18. Den andre hytta, Namskrokhytta, ligger 50-60 m fra den førstnevnte hytta.. Begge disse hyttene er mye benyttet, og er til sammen utleid 110-170 døgn hver år.. Mellom 350 og 450 personer overnatter i hyttene hvert år. Utleiefrekvensen varierer med viltbestand, multeforekomster, værforhold m.v.

Lenger sørvestover langs Namsen, rett vest for Jutulhaugen, ligger Jutulstua. Denne hytta ble også bygget i forbindelse med skogsdrift i området, og ble overtatt av fjellstyret i 1985. Hytta er f.t. utleid på åremål.

2 av Røyrvik fjellstyres 3 utleiehytter med flere utleiebåter og et naust ligger innenfor området Storvika - Orrvæet. Fjellstyret driver en begrenset vedhogst for å dekke behovet til utleiehyttene og de oppsatte gapahukene. For å kunne drive hyttene, er fjellstyret avhengige av å bruke snøscooter, dette for å transportere materialer til vedlikehold og nødvendige artikler for drift av hyttene (f.eks. gass). Leieinntektene av hyttene utgjør en årlig inntekt på mellom 45.000 - 55.000 kroner

3.7. ANDRE INNGREP OG PÅVIRKNINGER

Tettstedet Smalåsen tilhørte en tid Røyrvik kirkesogn, og dette førte med seg en god del ferdsel mellom Smalåsen og Namsvatnet. Første hengebru over Storelva ble bygget ca 1945-46. Brua er senere ombygget/restaurert ved flere anledninger.

Foruten nevnte installasjoner, tilhørende fjellstyret, er det også i kjølvatnet av Namsvatnutbyggingen, anlagt 2 stk grunndammer/terskler i Namsen: en ved utløpet av Nerflya nedenfor Mattisflya, og en ved Litlåsen like ovenfor Helvetesfossen. Den negative virkningen av redusert vassføring er dermed redusert i det vasspeilet er hevet en del.

Røyrvik Fjellstyre har vært forsiktige med å sette opp tekniske anlegg i området. De få anlegg som er blitt etablerte, er helt bevisst plassert i utkanten av allmenningen. Fjellstyret mener at disse anleggene har sin berettigelse ut fra både sikkerhetshensyn og forvaltningshensyn.

3.8 TERRESTRISK NATUROVERVÅKING - TOVPROSJEKTET

I rapport nr. 8 -1989 beskriver Direktoratet for naturforvaltning et program for terrestrisk overvåking av naturen sett i forhold til langtransporterte forurensninger. Ett av undersøkelsesområdene er Børgefjell. Det er etablert et konsentrert undersøkelsesområde øst for Vierma rett nord for Johkegaske hvor det bl.a. er lagt

ut prøveflater for overvåking av vegetasjonen. For andre tema, for eksempel overvåking av enkelte fuglearter, benyttes store arealer i Børgefjell.

Programmet er retta mot mulige effekter på flora og fauna av langtransporterte luftforurensninger (svovel, nitrogen, metaller, organiske miljøgifter og radioaktivitet) i representativ norsk natur. Den biologiske overvåkinga har også som mål å avsløre virkninger av forurensninger som en i dag ikke kjenner til eller veit er skadelige.

Programmet har som mål å:

- gi grunnlag for bedømming av langsiktige endringer i naturen
- påvise utviklingstendenser over tid
- avsløre geografiske forskjeller på et tidlig tidspunkt oppdage eventuelle virkninger av langtransporterte luftforurensninger i terrestriske økosystemer i Norge
- skille menneskeskapte endringer fra naturlige variasjoner.

Resultatet for programmet skal videre gi grunnlag for:

- vurdering av naturens sunnhetstilstand
- vurdering av naturens tålegrenser
- klarlegge årsak-virkning /sammenhenger administrative avgjørelser (mottiltak, utslippsavtaler m.m.)sammenligning med lokalt forurensa områder

Studier av nedbør, jord, vegetasjon og fauna skal ses i sammenheng. Programmet skal supplere andre overvåkningsprogrammer i Norge når det gjelder terrestrisk miljø.

3.9 FORHOLDET TIL KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE PLANER.

3.9.1 Fylkesplan for Nordland 2000- 2003.

Fylkesplan for Nordland 2000- 2003 har en egen del som omhandler arealpolitikken for Nordland. Det er her vedtatt fem regionalpolitiske retningslinjer. Disse er:

- Generelle retningslinjer for arealplanlegging
- Arealpolitikk for næringsutvikling
- Bærekraftig arealbruk i kystsonen
- Bærekraftig arealbruk i byer og større tettsteder
- Arealpolitikk for forvaltning av naturområder og biologisk mangfold

Ingen av disse omtaler konkret forslagene til nye nasjonalparker, men retningslinje fem som omhandler arealpolitikk for forvaltning av naturområder og biologisk mangfold berører delvis de samme forhold som ligger til grunn for etablering av nasjonalparker. Her heter det:

" I Nordland skal følgende vektlegges i arealplanarbeidet:

5.1. Arealbruken i viktige inngrepsfrie naturområder må forvaltes slik at områdenes kvalitet ikke forringes.

5.2. De kommunale arealplanene må avklare bruk og vern i områder som omfattes av varig verna vassdrag.

5.3. Følgende bør behandles før det legges fram et ordinært høringsutkast til verneplan:

- Strategien for verneplanforslaget legges fram.

- Bakgrunn for verneforslag i henhold til internasjonale avtaler og nasjonale mål for vern.
- Hvilke typer områder skal vernes.
- Hvilke vernekategorier ønskes brukt og hvorfor.
- Konsekvenser for ferdsel i verneområdene.
- Konsekvenser for næringslivet.

5.4. Kommunen bør utarbeide temakart over inngrepsfrie naturområder. Hyttefelt bør ikke lokaliseres til disse områdene. Nye hytteområder bør primært lokaliseres i tilknytning til eksisterende veger.

5.5. Tillatelse til spredt hyttebygging gjennom praktisering av dispensasjon etter plan- og bygningsloven må begrenses. Hyttebygging må som en hovedregel styres mot planlagte hyttefelt enten i kommuneplanens arealdel eller i forbindelse med reguleringsplaner."

3.9.2 Kommuneplan for Grane kommune.

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt 24.06.98. Eksisterende nasjonalpark er lagt ut som båndlagt område. Foreslått utvidelse i henhold til planområdegrensa har også fått arealkategorien båndlagt område med påskriften *område som kreves båndlagt av staten*.

3.9.3 Kommuneplan for Hattfjelldal kommune.

Kommuneplanprosessen er inne i siste fase. En er i ferd med å avklare innsigelse fra reindriftsinteressene på 3 hyttefelt i kommunen. Eksisterende nasjonalpark er båndlagt, det samme er foreslått utvidelse av parken. Planen vil sannsynligvis bli vedtatt med det første.

3.9.4 Fylkesplanen for Nord-Trøndelag 2000-2004.

I Fylkesplanen for Nord-Trøndelag (2000-2004?) er det sagt følgende om forholdet til St. meld. nr. 62 "Ny landsplan for nasjonalparker":

"Gjennomføringen av St. meld. nr. 62 "Ny landsplan for nasjonalparker" innebærer en sterk utvidelse av vernet areal i Nord-Trøndelag. Kommunene stiller spørsmålstegn ved nødvendigheten av et vern ut fra deres restriktive arealpolitikk til utbygging/inngrep i fjellområdene. Konflikten gjelder særlig næringsmessig utnyttning i randområdene til fjellet og framtidig forvaltning. Konfliktnivået må dempes gjennom verneprosesser som involverer lokalsamfunnet og gir reell innflytelse. Det må etableres lokal /regional forvaltningsordning som gir eierskap og hindrer lokal fremmedgjøring. Dette kan være med på å skape et gjensidig tillitsforhold mellom berørte lokalsamfunn og statlige vernemyndigheter. En nasjonalpark kan også virke positiv for utvikling for eksempel gjennom økt reiselivssatsing. En forutsetning for dette må da være at det i de aktuelle områdene gis mulighet for slik utnyttelse."

Om forvaltningsspørsmål er det sagt:

"På små områder som er ilagt vernebestemmelser vil vernebestemmelsene i seg selv i stor grad være avklarende for løpende forvaltning. For større områder er forvaltningsplan ofte hensiktsmessig for presisering av vernebestemmelsene og som objekt for rullering etter behov uten at kgl res. må endres. Det må være et mål at vernebestemmelsen ikke er strengere enn nødvendig for å sikre vernehensynene, og forvaltningsplanen må ivareta at det skal være åpent for naturbassert virksomhet så lenge virksomheten ikke er i strid med verneformålet. For nye verneområder forventes det at hovedtrekkene i forvaltningen er en viktig del av verneplanprosessen. Planene må utformes med lokal medvirkning for å sikre en samordnet forvaltning. Det er viktig å klargjøre hvilke områder det skal utarbeides forvaltningsplaner for. Arbeidet med forvaltningsplaner for eksisterende verneplaner gjennomføres så raskt som mulig."

Det er utarbeidet en egen fylkesplanmelding om arealpolitikken

3.9.5 Kommuneplan for Namsskogan kommune.

Namskroken er markert som LNF-område sone A (strengeste sone) i kommuneplanens arealdel.

3.9.6 Kommuneplan for Røyrvik kommune.

Kommuneplanens arealdel for Røyrvik kommune er vedtatt i kommunestyremøte 06.04.95. Børgefjell nasjonalpark har fått betegnelsen "Båndlagt, naturvern". De arealer i kommunen som vises i høringsdokumentet som tilleggsareal til nasjonalparken, er i kommuneplanen vedtatt som "LNF sone 1, meget streng holdning". Denne sone er beskrevet slik: "I sone 1 er oppføring av ny eller vesentlig utvidelse av bestående fritidsbebyggelse ikke tillatt av hensyn til særlig sterke landbruks-, reindrifts-, vilt-, landskaps- og naturverninteresser, jfr beskrivelse av sektorkartene" Det er sagt at eventuell søknad om dispensasjon vil kreve relativt lang behandlingstid.

4. UTTALELSER TIL MELDING OM OPPSTART AV PLANARBEIDET MED AVGRENSNINGER, OG ANDRE BIDRAG TIL SAKA.

4.1 UNDERSKRIFTSAKSJON.

I de fire kommunene Hattfjelldal, Grane, Røyrvik og Namsskogan ble det i perioden januar - mars 1995 gjennomført en underskriftsaksjon mot utvidelse av Børgefjell nasjonalpark. Saken ble oversendt Fylkesmennene og kommunene av initiativtaker Guttorm Smalås, Namsskogan. Oppropet ble underskrevet av mellom 600 og 700 personer. Teksten til oppropet er vedlagt i referat av uttalelser, **Vedlegg 1, pkt. 28.**

4.2. UTTALELSER TIL MELDINGA.

Det er gitt et fyldig referat av uttalelser til meldinga av 18.06.96, og fra en del andre uttalelser som er gitt, og som er vedlagt høringsdokumentet i **Vedlegg 1**. I svært mange uttalelser er det uttrykt skepsis til en utviding av Børgefjell nasjonalpark. Det er fra kommuner og fylkeskommuner vist til at landskapsvern og bruk av plan- og bygningsloven er alternativer til etablering av nasjonalpark. Det er sagt at vernemyndighetene må dokumentere behovet for utvida vern i området.

Et hovedtema som går igjen fra mange uttaleparter, er forholdet til lokal forvaltning, og lokal styring av de aktiviteter som eksisterer i tilknytning til de arealer som vurderes for vern.

Det pekes i en rekke uttalelser på at merkelappen *nasjonalpark* medfører auka trafikk i et området, og at etablering av nasjonalpark i seg selv er med på å forringe de arealer som forsøkes vernet.

Det er videre uttrykt bekymring for begrensning i de aktiviteter som har vært vesentlige for bygdefolket i lang tid. Det vises konkret til muligheten for å beholde eksisterende og etablere nye ferdselsstier, bruk og vedlikehold av hytter, jaktmuligheter, og muligheten for kultivering av fiskevatn. Noen uttalelser viser til ønske om redusert jakt sett i forhold til dagens situasjon.

På den andre sida er det bekymring over at nasjonalparkforskriften gir området en alt for statisk form slik at aktiviteter som for eksempel turistferdsel med guida turer og organisert hestetransport ikke kan utvikles innen parkens grenser. Nye Børgefjellskolen har gitt en fyldig beskrivelse av sine behov, og viser til nødvendigheten av transport av bevegelseshemmede med snøscooter og hest, og bruk av kløvhest for transport av utstyr og for sikkerheten i fjellet. Men totalt er skolen meget positivt innstilt til formålet med vern.

Fra reindriftssida er det spesielt pekt på to forhold ved eventuell utvidelse av nasjonalparken:

Nasjonalparkbestemmelsene fratar samene retten til å styre over sitt eget land, og parkbestemmelser vil bringe reindrifta inn i en statisk form uten muligheter til å eksistere innanfor de rammebetingelser som myndighetene for øvrig setter for reindrifta. Forholdene rundt reindrift og samisk næring blir belyst nærmere i kap. 6 og 7.

4.3 INNKOMNE FORSLAG TIL VERN.

4.3.1 Røyrvik kommune og Røyrvik fjellstyre.

Røyrvik fjellstyre har fremmet et forslag til utvidelse av Børgefjell nasjonalpark sør for Orrvasselva. Avgrensning går fra Storvika i retning sørøst til sør for Getsklumpen og vinkler deretter ned til Orrvasselva i utløpet av Orrevatnet. Hele området som er kalt Ovrejohken-Jallah, faller innanfor forslagsområdet, og får nå betegnelsen Sone A. Utvidelsesforslaget utgjør ca. 34 km². Området er vist på **Vedlegg 7**.

4.3.2 NTNU

NTNU foreslår nasjonalpark for et areal som ligger nord for linja som kan trekkes ut fra der statsallmenningsgrensa munner ut på sørøstsida av Namsvatnet, og som fortsetter vidare sørover Grønnskumpen og Raudfjellet ned til Rennselskardbekkens innsjø i Rennselvatnet, og herfra følges nord- og østbredden av vatnet til utosen, for så å gå i rett linje til grenserøys 200. Området er vist på **Vedlegg 7**.

4.3.3 Byrkijø RBD.

I Konsekvensutredningen som er utarbeidet av Hans Prestbakkmo, er det vist til at Byrkijø RBD peker på at områdene i Harrvassdalen øst for Storvollen bør innlemmes i parken. Det foreslås at grensa øst for Storvollen vinkles mot nordøst og går opp til høyde 943 (942) nord for Harvasstua og at grensa deretter vinkles rett øst. Ved en slik utvidelse får man med et område med verdifull fjellskog som er spesielt viktig for reindrifta, og et våtmarksområde med flere tjern og meanderende bekker. Området er også rikt på kulturminner.

5. FORSLAG TIL VERNEFORSKRIFTER

5.1 AVGRENSING AV VERNEOMRÅDET

Avgrensingen av det området som her foreslås vernet er i hovedsak i samsvar med meldinga. De grensene som foreslås, synes spesielt viktige med tanke på å ivareta artsrikdommen, og forholdet til trua og sårbare arter i Børgefjell.

I Storelvdalen og Rørskarddalen foreslås grensa lagt på vannskillet så hele dalførene inngår i nasjonalparken. Dalførene kan betraktes som økologiske enheter og ut fra en økologisk synsvinkel er det naturlig at vernet omfatter hele dalførene/begge sider av elva. Dessuten sikrer man her spesielle biologiske forekomster.

Den foreslåtte utvidelsen i nordvest omfatter spesielt alpint fjellandskap som er en naturtype som ellers er lite representert i parken. Grensa trekkes her mellom markante fjelltopper.

Vassdragslandskapet rundt Austre Laupskarelva, Mjølkelva og Lille Susna er områder med rik fjellgrunn og er derfor viktig å sikre ut fra botaniske verdier. Det gjelder både fjellvegetasjon og rike myrer. Grensetrekkinga her er vanskelig. Der det er mulig har vi brukt tydelige topper, men for å få med bårskogslokaliteten ned mot Øyum må grensa delvis følge Lille Susna og Rybekken. Nedre grense her går i grensa mellom stat og privat.

Den foreslåtte utvidelsen av nasjonalparken helt øst i Hattfjelldal innbefatter næringsrike områder med spesiell fjellvegetasjon. Grensa her er trukket mellom markante topper.

Austre Tiplingan landskapsvernområde (LVO) sikrer et vassdragslandskap og områder med viktige funksjoner for fugl. Sørgrensa blir her inn mot nasjonalparken, mens grensa i vest og nord følger markante topper.

I området Laupskardelva/Mjølkelva/Lille Susna, hvor det foreligger planer om kraftutbygging, angis to alternative avgrensinger - **Vedlegg 6**. Alternativ 1 er i samsvar med planområdegrensa. Dersom utvidelsen av nasjonalparken blir i samsvar med dette forslaget vil det ikke være mulig å gjennomføre den planlagte kraftutbyggingen. I alternativ 2 har vi i størst mulig grad forsøkt å sikre de naturfaglige verdiene i området innenfor nasjonalparken, samtidig som vi har holdt utenfor de arealene som påvirkes av den planlagte kraftutbyggingen. Arronderingen i dette området er ikke god verken når det gjelder alternativ 1 og alternativ 2. Ut fra en ren naturfaglig vurdering er alternativ 1 den klart beste.

Der grenseforslaget vest for Storelvdalen møter fylkesgrensa, fortsetter grensa videre i Namsskogan kommune i sørvestlig og sørlig retning til et punkt vest for Jutulhaugen på vestsida av Namsen. Derfra foreslås grensa trukket over Steinfjellaksla til knekkpunkt i kommunegrensa mellom Namsskogan og Røyrvik.

Derfra foreslås grensa trukket til knekkpunkt i den gamle nasjonalparkgrensa nord for Storflya.

Med dette blir hele dalgangene til Namsen og Storelva foreslått liggende innenfor nasjonalparken. Området omfatter det areal som er omtalt i St.meld. nr 62 (1991-92) og hvor det er sagt skal vurderes under nasjonalparkprosessen.

Sør for Orrvassdalen foreslås grensa dratt Storvika i Store Namsvatnet opp på Rauffjellet, videre sørøstover sør for Rurukvatnet til det punkt hvor Storelva fra Henrikvatnet passerer Riksgrensa mot Sverige.

Grenseutvidelsen fører til at hele Orrvassdalens nedslagsfelt fra svenskegrensa til Store Namsvatn blir liggende innenfor nasjonalparken. Sidedalen Beinvassdalen med Beinvasselva og Beinvatna blir også liggende innenfor parken. Det samme er tilfellet med Henrikvatnet og Storelvas nedslagsfelt nordøst fra svenskegrensa.

Både området i Namskroken og arealet sør for Orrvaet/Orrvasselva har viktige biologiske funksjoner, og ligger delvis i en høgdesone som er lavere enn eksisterende nasjonalpark. Disse nye områdene tilfører nasjonalparken arealtyper som det fra før av er lite av i parken.

I området ved Store Namsvatn der Storelva og Vierma renner ut i vatnet er det foreslått en mindre grenseendring ved at nasjonalparkgrensen trekkes noe nordover, slik at ilandstigningsområdet og de nære områder til fjellstyrehytta blir liggende utenfor nasjonalparken. Det er bedt om denne endringen fra lokalt hold.

5.2 VALG AV VERNEFORMER

Eksisterende nasjonalpark foreslås videreført som nasjonalpark.

Utvidelsesområdene i Grane kommune foreslås som nasjonalpark. Utvidelsene i den sørlige delen av Grane er begrunna ut fra et faglig ønske om at hele nedslagsfelt (med dets biologiske mangfold) til vassdrag skal inngå i verneområdet, og ikke slik som det er i dag der nasjonalparkgrensa følger vassdraget slik at kun den ene delen av nedslagsfeltet inngår i verneområdet. Dette gjelde både Storelvdalen og Rørskardalen. De nordlige delene av utvidelsesområdet i Grane må vurderes sammen med den vestlige delen av utvidelseområdet i Hattfjelldal. Dette er i all hovedsak alpine områder som er med på å øke mangfoldet av landskapstyper/naturtyper i nasjonalparken.

Utvidelsesområdet i Hattfjelldal foreslås delvis som nasjonalpark og delvis som landskapsvernområde. Vi foreslår at områdene vest for Susenfjellet og at områdene sørøst for A. Tiplingen vernes som nasjonalpark, mens områdene nord for Tiplingan og langs Tiplingelva vernes som landskapsvernområde. Fra A. Tiplingan og østover følger grensa mellom nasjonalparken og landskapsvernområdet i store trekk det eksisterende reingjerdet

I det foreslåtte landskapsvernområdet ligger alle de private hyttene (unntatt ei).

Begge utvidelsesområdene i Nord-Trøndelag foreslås som nasjonalpark. Ferdselsforbudet innen biotopvernområdet Ovrejohken-Jallah blir foreslått opprettholdt. Vernet formaliseres ved at Ovrejohken-Jallah legges inn som en egen sone – Sone A – i nasjonalparken. **Vedlegg 3.**

5.3 FORSLAG TIL VERNEFORSKRIFTER

Nedenfor følger forslag til verneforskrift for en eventuell nasjonalpark og et eventuelt landskapsvernområde. Teksten i rammer er kommentarer til de foreslåtte bestemmelsene.

Forskriften skal ivaretar natur-, kultur- og landskapsverdiene i området. Videre må den gi åpning for en fornuftig og bærekraftig bruk. Det er viktig at eiere, brukere og andre som kjenner området godt, kommer med innspill til hvordan forskriften bør utformes.

Verneforskriften kan ikke pålegge noen å holde vedlike landskapet, men det kan iverksettes visse tiltak for å fremme formålet.

Vernebestemmelsene er samla under tema. Bestemmelsene har ei oppbygging der hovedregelen nevnes først. Deretter kommer en oversikt over unntak fra hovedregelen og til sist hva det kan søkes om unntak for. Det at det kan søkes unntak for, innebærer ikke at forvaltningsmyndigheten må gi tillatelse hvis vilkåret er oppfylt. En eventuell tillatelse skal gis etter en nøyere vurdering av tiltakets konsekvenser. Eventuelle effekter på verneverdiene i området skal tillegges stor vekt. Dispensasjon kan gis på vilkår. Videre er det viktig å være klar over at vernebestemmelsene kommer i tillegg til annen lovgivning. Bruk av snøscooter må for eksempel behandles både etter motorferdselslova og verneforskriften i de aktuelle områdene.

Ved utarbeidelse av en forvaltningsplan vil praktiseringa av verneforskriften bli nærmere konkretisert. Kommentarene i rammene vil være med på å danne grunnlaget for utarbeidelsen av en slik plan.

Forslag til forskriftstekst er lagt ved i Vedlegg 3.

Øyum. Skogområdene i tilknytning til Børgesfjell er viktige arealer for bevaring av biologisk mangfold.

(Foto: Gunnar Rofstad)

6. KONSEKVENsutREDNINGER

Ved behandlingen av nasjonalparkmeldingen uttrykte Stortinget ønske om at det åpnes adgang for konsekvensutredninger (KU) ved store vernetiltak, jf. Innst.S.nr. 124 (1992-93).

Miljøverndepartementet utarbeidet i 1994 retningslinjer for KU, hvor Stortingets presiseringer ble vektlagt:

- intensjonen med KU er at den skal omfatte store vernetiltak som vesentlig endrer dagens bruk (vesentlighetskriteriet).
- KU skal gjelde virkninger for nåværende primærnæringer og reiseliv i forhold til lokalsamfunnet
- det er ikke tatt sikte på at det offentlige skal påta seg kartlegging av naturressurser med tanke på ev. fremtidig virksomhet eller utbyggingsinteresser.

Som rettesnor ble Fylkesmennene bedt om å legge 500 km² til grunn som arealgrense.

Retningslinjene gjaldt frem til 1. januar 1997, da en ny forskrift om KU etter plan- og bygningslovens kap. VII-A trådte i kraft.

Det er det regelverket på det tidspunktet meldinga for Børgefjell ble fremmet som gjelder for KU-arbeidet.

I tilknytning til Fylkesmennenes melding om oppstart av planarbeidet for Børgefjell, kom det inn flere krav om KU. Kravene ble sammen med en anbefaling fra Fylkesmennene sendt til Direktoratet for naturforvaltning i mars 1997. På bakgrunn av tilråding fra direktoratet, vedtok Miljøverndepartementet i september 1997 at det skulle gjennomføres KU for reindrift - samisk næring, skogbruk og husdyrbeite (beiting med geit i Simskardet).

På denne bakgrunn er følgende dokumenter utarbeidet for KU-vurderinger:

- Rapport nr. 6 1998 fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen: "Konsekvenser for reindrift/samisk næring ved utvidelse av Børgefjell nasjonalpark i Nord-Trøndelag og Nordland". Rapporten er utarbeidet av sivilagronom Hans Prestbakkmo.
- Skogbruk FM NT/N - NIJOS
- Utredning 8/98 fra Planteforsk Tjøtta fagsenter: "Konsekvensutredning vedrørende beiting for verneinteresser og berørte geitebruk". (Planteforsk = Norsk institutt for planteforskning).

KU-dokumentene inngår blant høringsdokumentene som er vedlagt verneplanutkastet. Hovedpunktene i de tre konsekvensutredningsdokumentene er gjengitt i påfølgende tekst.

Konsekvensvurderingene er knyttet til de foreslåtte verneområdene utenfor dagens nasjonalparkgrense. I tillegg er konsekvenser i tilknytning til interesser/aktiviteter innenfor nasjonalparken, vurdert i tilfeller hvor det foreslås reelle endringer i verneforskriften (en del foreslåtte endringer i forskriften er rene omformuleringer uten større praktisk betydning for restriksjonsnivå.

6.1. KONSEKVENSER FOR REINDRIFT/SAMISK NÆRING

Utredningen for reindrift - samisk næring ble foretatt av siv.agr. Hans Prestbakkmo, Moen, MVA-rapport nr.6.1998 fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Det gis her et fylldig resymé av Prestbakkmo sitt arbeid, og til slutt redegjøres for foreliggende forslag til forskrift for hvert enkelt tema. Dette siste er angitt med kursiv skrift i tekstboks.

I Miljøverndepartementets brev av september 1997 ble det uttalt at det er virkninga på dagens reindrifta som skal utredes. Ved vurdering av konsekvensene tok Prestbakkmo utgangspunkt i standardforskrifter for nasjonalparker, eksisterende forskrifter for Børgefjell nasjonalpark og de drøftinger som har vært mellom berørt reindrift og Fylkesmannens miljøvernavdeling i de to fylker om mulige forvaltningsregimer. Kjennskap til andre verneområder, og praktisering av vernebestemmelser der, fikk også betydning for vurderingene.

De foreslåtte verneforskriftene er til dels fullmaktsbestemmelser, d.v.s. bestemte tiltak og aktiviteter kan tillates etter konkret vurdering av søknad. Konsekvensene for reindrift/samisk næring av slike reguleringer er at de ikke kan utledes direkte av bestemmelsene, men er knyttet til forvaltningspraksis. De enkelte vernebestemmelsene er utdypet i **Vedlegg 3**. Her presiseres Fylkesmannens tolkning av forskriften. Dette skal tydeliggjøre rammen for det forvaltningsmessige skjønn.

Rettighetsspørsmål og forholdet mellom Naturvernloven og samiske rettigheter ligger etter Miljøverndepartementets brev av 29. september 1997 utenfor ramma for utredninga

6.1.1 Motorferdsel på vinterføre

Skaden på naturen av motorferdsel på vinterføre er beskjedent, men dersom omfanget av denne ferdsla øker ut over dagens, vil eventuelle skader øke. Faren for skade er størst ved mye aktivitet i følsomme biotoper på våren, mai - juni.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1. Motorferdsel på vinterføre i forbindelse med reindrift er tillatt.

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorferdsel på vinterføre i forbindelse med reindrift.

Vurderinger:

Alt 1: Dette vil ikke medføre noen innskrenkninger for reindriftnæringa.

Alt.2: Dersom all nødvendig kjøring i tilknytning til næringsutøvelse tillates, vil virkninga være den samme som for alt.1. Alternativet medføre mer byråkrati. Forutsetter alternativet at en skal kunne gripe inn og begrense omfanget av kjøring i næring, vil det kunne medføre ulemper for næringa avhengig av omfanget av innskrenkningene. Det er lite sannsynlig at alt 2. vil kunne begrense eventuelle skader på naturen vesentlig i forhold til alt 1.

<i>Foreliggende forslag til forskrift er i samsvar med alt 1.</i>

6.1.2 Motorferdsel på barmark

Motorferdsel på bar mark medfører generelt større skader i naturen enn motorferdsel på snødekt mark. Omfanget av skaden avhenger av flere forhold; lende, vegetasjon, dyreliv, type kjøretøy, omfang og tidspunkt for kjøring m.m.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt1. Barmarkkjøring er tillatt i tilknytning til næringsutøvelse (reindrift).

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til barmarkkjøring i tilknytning til næringsutøvelse (reindrift) med utgangspunkt i områder/leier, omfang (antall kjøretøy), tidspunkt og arbeidsoppgaver.

Alt 3. Barmarkkjøring er forbudt.

Vurderinger:

Alt1. Dette kan medføre skade på naturen dersom det er mange kjøretøy og det ikke legges band på bruken fra utøverne.

Slik driftsforholdene er i Børgefjellområdet i dag, vil dette alternativet påføre reindriften her minst tap og ulemper.

Alt2. Dette gir mulighet for barmarkkjøring etter tillatelse fra forvaltningen.

Tillatelse for spesielle områder/leier:

Bruk av motorkjøretøy i forbindelse med driving/samling av rein, betinger tillatelse i relativt store områder. Skal all samling også skje ved bruk av motorkjøretøy, må hele fjellpartiet der reinen beiter, kunne nyttes.

Siste del av inndringa i arbeidsgjerde er en kritisk arbeidsoperasjon. For å sikre og lette dette arbeidet kan det være aktuelt å nytte motorkjøretøy i denne fasen. Dette betinger tillatelse til bruk av motorkjøretøy i et avgrenset område i tilknytning til arbeidsgjerdene. Kjøring vil til vanlig merkes lite i slike partier på grunn av at reintråkk vil dominere her.

Dersom motorkjøretøy skal nyttes i forbindelse med vanlig ettersyn og gjeting av rein, vil avgrensing av bruken til visse leier eller områder være av mindre verdi for

reindrifta. Da har en behov for å kunne fare over hele partiet der reinen oppholder seg.

Gjelder behovet kjøring til og fra sommerboplass/gjerdeanlegg eller annet arbeidsanlegg, vil det være mulig å styre ferdsla etter ei lei eller et kjørespor. Det samme gjelder for transporter til slike anlegg.

Et verneområde kan også deles i soner der ferdsel tillates, og der ferdsla ikke tillates. Grunnlaget for sonedelinga må være hva naturen tåler av slik ferdsel og reindriftas behov.

Tillatelse, men begrenset antall kjøretøy:

Begrensning av motorferdsel til et bestemt antall kjøretøy til enkelte arbeidsoppgaver er mulig, og ser ut til å virke. Dette kan brukes i kombinasjon med tillatelse til bruk i avgrensede områder. Antall kjøretøy som skal tillates, må avpasses mellom naturens tåleevne og reindriftas behov.

Tillatelse til bestemte tider:

Naturen er ikke like følsom til alle tider på året, og reindrifta har ikke like store behov for å nytte motorkjøretøy hele året. Dette gir muligheter til å begrense motorferdsla til bestemte tidspunkt, og dermed også til enkelte sentrale arbeidsoppgaver i næringa. Viktige tidsperioder for reindrifta er samling i forbindelse med kalvmerking på sommeren, slakting på høsten før springtida, og flytting.

Tillatelse i forbindelse med bestemte arbeidsoppgaver:

Ettersyn, samling og driving av rein er fullt mulig uten bruk av motorkjøretøy og skjer i mange distrikt. Til vanlig vil dette ta lengre tid og kreve mer arbeidskraft enn ved bruk av motorkjøretøy.

I et distrikt med mye trafikk og uro som lett sprer reinen og lite naturlige grenser for den, vil det være større behov for å nytte motorkjøretøy til ettersyn enn i et distrikt med rolige beiteforhold..

Alt3. Dette alternativet vil medføre minst sår i lendet, men størst ulempe for reindrifta. Reindrifta i Børgefjell vil få store problem med et slikt vedtak, og at det vil virke ulikt i fra distrikt til distrikt avhengig av forholdene i det enkelte distrikt. Særlig Byrkjå er avhengig av barmarkkjøretøyer, og dagens reindrift i distriktet vil neppe kunne overleve uten disse. På den annen side vil det være mulig å opprettholde reindrifta med dette alternativet, men den vil få store vansker med å tilfredsstille de krav samfunnet stiller til ei økonomisk drift.

Konvensjonsgrensa mot Sverige der det kan gå langt ut på sommeren før grensegjerdet blir effektivt, og mangel på naturlige grenser mellom distriktene, fører til spesielt stort behov for bruk av motorkjøretøy for å unngå sammenblanding av rein i berørte distrikt. Alternativet vil neppe la seg gjennomføre i området.

<i>Foreliggende forslag til forskrift åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av barmarkkjøretøy i forbindelse med frakt av varer etter faste traseer.</i>
--

6.1.3 Bruk av helikopter/fly

Helikopter medfører normalt få fysiske sår i lende. Helikopter gir mye uro og larm, og vil i en del tilfeller kunne medføre skade på dyrelivet i følsomme biotoper.

Helikoptertrafikk medfører redusert trivsel for friluftslivet i natur der mennesker søker rekreasjon og stillhet, men bruken av helikopter i reindrifta er så liten at dette ikke vil ha nevneverdig betydning.

Helikopter nyttes en del til samling og driving av rein samt transport i de aktuelle distriktene.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt1. Bruk av luftfartøy er tillatt i tilknytning til næringsutøvelse.

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av luftfartøy i tilknytning til næringsutøvelse med utgangspunkt i områder, tidspunkt og arbeidsoppgaver.

Alt 3. Bruk av luftfartøy er forbudt.

Vurderinger:

Alt.1 Dette overlater i stor grad til reindrifta å bestemme omfanget av helikopterbruken i næringa. Overdrevet bruk av helikopter vil gi negative signaler, og dermed økt press fra andre brukergrupper som også ønsker å nytte helikopter og småfly i fjellet.

Alt.2 Forvaltningen kan gi tillatelse i tilknytning til næringsutøvelse med utgangspunkt i områder, tidspunkt og arbeidsoppgaver Dette fungerer slik:

Tillatelse til bruk i spesielle områder:

Ei slik begrensning gjør det mulig å holde følsomme områder/biotoper utenfor, og styre reindriftras bruk til områder der den har størst behov for å nytte det. Her kan bruken styres til for eks. oppsamlingsområder eller til områder der topografien gjør det vanskelig/ arbeidskrevende å samle reinen på tradisjonell måte.

Tillatelse til bruk i spesielle tider:

Dette gjør det mulig å unngå bruk når naturen er følsom for slik bruk. For reindrifta kan ei begrensning i tid for bruken ofte være vanskelig da mange arbeids-oppgaver bl.a. er sterkt avhengig av været. Tenker en derimot med tid på visse perioder der spesielle arbeider pågår, kan det være annerledes. Eks. her kan være at det tillates å nytte helikopter på høsten i forbindelse med samling for slakting og flytting.

Transportoppdrag der helikopter nyttes, vil normalt uten særlige ulemper for reindrifta kunne fastsettes til bestemte tidspunkt.

Tillatelse til bruk i forbindelse med spesielle arbeidsoppgaver:

Ved tillatelse vil det i de fleste tilfeller være naturlig å begrense bruken til bestemte arbeids-oppgaver. Arbeidsoppgaver der det kan være aktuelt å gi tillatelse er; enkelte transportoppdrag og samling av rein i forbindelse med merking, slakting, skilling og flytting. Bruk av helikopter til samling for tidlig høstslakting har for en del sammenheng med Tsjernobyl-katastrofen. Får en ikke samlet og slaktet før reinen går over på vinterdiett, må en kanskje nytte nedforing før slakting. Alternativet til

materialtransport med helikopter, vil i de fleste tilfeller være transport på frosset, snødekt mark. I begge tilfeller vil skadene i lende bli beskjedne.

Alt3. Dette vil kunne medføre ulemper for reindriften. Omfanget av ulempene er avhengig av om og i hvor stor grad motorferdsel på bar mark er tillatt. Blir både barmarkkjøring og bruk av helikopter forbudt, kan det i mange distrikt under dagens forhold bli vanskelig å drive ei velordna reindrift, og oppfylle de krav som stilles i forskrifter og avtaleverk.

Foreliggende forslag til forskrift er i samsvar med alternativ 1.

6.1.4 Bruk av hest

Hesten kan være et alternativ til motoriserte kjøretøy på bar mark i noen distrikt. Østre Namdal har i samarbeid med Jillingvaere (Hotagen) sameby i Sverige i 1998 startet opp et prosjekt der hester skal nyttes i reindriften. Østre Namdal starter i 1998 med 12 hester, men tar sikte på å øke antallet til 25. Skal prosjektet kunne gjennomføres og konsekvensene ved bruk av hest bli kartlagt, betinger det at distriktet har relativt fri adgang til å nytte hest til de ulike arbeidsoppgaver, og at bruken av motorkjøretøy på bar mark reduseres sterkt. For Byrkije foreligger ikke planer om å ta i bruk hest i reindriften.

Enkelte steder, spesielt i myr og på våt mark, vil det kunne bli en del tråkkskader. På mindre konsentrerte områder som nyttes som beite/rasteplasser for hestene, kan det bli tråkkskade og beitespor. Dette vil kunne medføre enkelte nye stier og sår i lende.

Da hesten er planlagt nytta til samling av rein over store områder, vil begrensning av bruken til leier eller spesielle områder redusere nytten av den.

Leskur og fôrlager til hestene vil være mindre byggverk konsentrert til områder der det er bygninger og anlegg fra før. I første omgang er det planlagt fem fôrlager på 3x3 m i tilknytning til eksisterende anlegg i verneområdene. Hvordan det blir med leskur er uklart.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1: Bruk av hest blir tillatt i forbindelse med reindrift.

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av hest i forbindelse med reindrift.

Vurderinger:

Alt 1: Dette vil ikke medføre noen innskrenkninger for reindriftnæringa.

Alt.2: Dersom all nødvendig bruk av hest i tilknytning til reindrift tillates, vil virkninga være den samme som for alt.1. Alternativet medføre mer byråkrati. Forutsetter alternativet at en skal kunne gripe inn og begrense omfanget av kjøring i næring, vil det kunne medføre ulemper for næringa avhengig av omfanget av innskrenkningene.

Det er lite sannsynlig at alt 2. vil kunne begrense eventuelle skader på naturen vesentlig i forhold til alt1.

<i>Foreliggende forslag til forskrift er i samsvar med alternativ 1.</i>
--

6.1.5 Oppføring av nye anlegg; reingjerder

Her er det tale om sperregjerder, beitehager og arbeidsgjerder av ulike slag. Et sperregjerde kan medføre beite-/tråkkskade, hindre dyretrekk og påvirke vilt. Beitehagen er viktig i arbeidet med reinen. Den betyr at arbeidene kan gjennomføres effektivt med mindre bruk av motorkjøretøy.

Normalt har reieneierne merkegjerder flere steder i sommerlandet. Det gir bedre merking og reduserer beitepresset. Fra gammelt har tanger/nes i vatn og snøfonner vært vanlig å nytte som gjerder i forbindelse med merking og annet arbeid.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1. Tillatt i henhold til det generelle lovverket (reindriftsloven).

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av anlegg (midlertidige/permanente) på tradisjonelle steder eller man finner alternativer utenfor verneområdet.

Alt 3. Nyoppføring av anlegg/gjerder tillates ikke.

Vurderinger:

Alt.1 Dette vil ikke medføre spesielle problem for reindrifta. For reindrifta er det en fordel å ha flere alternative gjerdeplasser/arbeidsgjerder som kan nyttes avhengig av situasjonen det enkelte år.

Alt.2 Dette gir forvaltningen sterkere styring med gjerdeanlegg, men det er tvilsomt om det er så mye å vinne på det i forhold til dagens situasjon i berørte distrikt for vanlige arbeidsgjerder. Dersom det derimot skulle bli tale om lengre sperregjerder, noe det ikke foreligger planer for i berørte distrikt, kan forholdene stille seg annerledes.

Permanente anlegg/gjerder og midlertidige gjerder:

Reindrifta har tradisjonelle steder rundt om i distriktene som nyttes som merke- og skillegjerder år om annet. Materialer til gjerdene er enten lagret på stedet eller bringes inn når det er behov for det. Når arbeidene er ferdig, tas anlegget ned og materialene lagres på stedet eller fraktes bort. Reieneierne peker på at det vil være ei innskrenking i deres rettigheter dersom de skal bli pålagt å søke forvaltningen om tillatelse til denne type gjerder.

Permanente anlegg er til vanlig et større inngrep enn et midlertidig. Et midlertidig merkegjerde som for eks. settes opp på ei snøfonn for merking av kalv, vil ikke bety noen skade i naturen.

Ei løysing der reindrifta i tillegg til de anlegg som i dag er i verneområdene, får tillatelse til å nytte de midlertidige/gamle gjerdetomter som er registrert, vil gi fri tilgang til relativt mange gjerdetomter. Også andre gjerdeanlegg for eks. et arbeidsgjerde med beitehage i et område med spesielle botaniske forekomster, kan medføre skade på naturen. I slike høver kan det være nyttig for forvaltningen å ha styring med inngrepene.

Lokalisering utenfor verneområdene:

Dette vil gi minst ulemper for vernet og bør velges i de tilfeller det kan skje uten for store ulemper for reindrifta. Dersom en inne i verneområdene har større anlegg for eks. sommerboliger for distriktet, og et større arbeidsgjerde med beitehage i samme område, vil det lett bli mye trafikk av mennesker, og krav om bruk av motorkjøretøy. I slike tilfeller vil det være enklest både for forvaltningen og distriktet å lage en forenklet reguleringsplan for vedkommende område, og holde det utenfor sjølve verneområdet.

Alt.3 Dette vil neppe medføre store problem for reindrifta dersom alle eksisterende anlegg, både de som er i bruk, de som er planlagt, og gamle anlegg/gjerdetomter blir sett på som eksisterende anlegg. For næringa er det viktig at flere veger er åpne.

Foreliggende forslag til forskrift medfører ingen begrensninger på oppføring av midlertidige gjerder, men oppføring av permanente gjerder/anlegg krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

6.1.6 Lagerplasser

Gamle gjerder som ikke er i bruk forfaller, og kan lett bli feller i naturen og virke skjemmende. Det er uheldig om gamle gjerder bli stående bare for å opprettholde retten til vedkommende gjerdeplass. I slike tilfeller vil det være bedre om plassen får en eller annen markering som gjerdeplass, og at gammelt gjerdemateriale fjernes eller lagres på en måte som ikke virker skjemmende. Det vil tjene både reindrifta og naturvernet.

Lagring av gjerdematerialer på gjerdetomter gir mindre motorferdsel enn om materialene fraktes til og fra stedet hver gang det er i bruk. Lagerplasser vil normalt ikke være noe problem verken for reindrifta eller vernet.

6.1.7 Oppføring av nye anlegg; reindriftshytter, gammer og lignende

Behovet for bedre arbeidshusvær i reindrifta har økt. Reindriftshytter og gammer, plassert i ulike deler av distriktet, letter arbeide med reinen, og kan i mange tilfeller være med på å redusere bruken av motorkjøretøy i forbindelse med tilsyn/gjeting og andre arbeid i reindrifta.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt.1 Oppføring av nye anlegg; reindriftshytter, gammer og lignende er tillatt i henhold til generelt regelverk.

Alt.2 Forvaltningen kan gi tillatelse oppføring av nye anlegg, reindriftshytter, gammer og lignende for tiltak med næringsfunksjon på tradisjonelle steder. Forhold som da må vektlegges er totalt antall hytter/gammer i fjellet, virkning i forhold til motorisert ferdsel, alternativer utenfor verneområdene.

Alt.3 Nyoppføring tillates ikke.

Vurderinger:

Alt 1. Dette betyr at det ikke skjer noen endring i forhold til dagens situasjon. Det gir forvaltningen av verneområdene lite styring med utviklinga. Spesielt dersom hver reieneier i distriktet skal kunne føre opp, og stå som eier av hytter, vil det lett bli en del hytter. Dersom distriktene står som eier, og fører en strengere linje for gjeterhytter, vil det neppe medføre skade av betydning for naturmiljøet.

Alt 2: Dette vil i større grad gi forvaltningen styring med utviklinga. Dersom forvaltningsregimet tillater at nødvendige gjeterhytter kan oppføres i regi av distriktet, og at det i samråd med distriktet settes en øvre grense for antall hytter, og oppnås enighet om plassering, vil det neppe medføre de store problem for næringa. I de høver gjeterhytter kan legges utenfor verneområdene uten for store ulemper for reindrifta, vil det være positivt for vernet.

Alt 3. Dette virker uheldig for reindrifta, og hemme næringa i distrikt som ved oppretting av verneområdene har få hytter. Distrikt som derimot har et godt utbygd hyttenett, vil ikke hemmes. Dette blir lett oppfattet som om distrikt som har vært restriktive med å gjøre inngrep, blir straffet for det. Spørsmålet om midlertidige eller permanente hytter er neppe relevant da all erfaring peker i retning av at midlertidige hytter lett blir permanente.

En hytte på 25 m² som nyttes i forbindelse med ettersyn av rein, er tilfredsstillende. Ei familiehytte på sommerboplassen på 25 m² er ikke tilfredsstillende. Det føles urimelig og diskriminerende at det skal legges begrensninger her, mens fritidshytter ikke har de samme begrensninger.

<i>Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 2.</i>

6.1.8 Sommerboplasser

Sommerboplassene ligger ofte i tilknytning til et arbeidsgjerde/merkegjerde. Mye virksomhet knytter seg til andre aktiviteter enn reindrift, og det er behov for lagerhus og diverse andre uthus. Det kan også være aktuelt med bruk av motorkjøretøy og landing med helikopter på sommerboplassen. Her er det vanskelig å unngå ei løype/lei for motorferdsel.

Ligger slike steder inne i verneområder, og har flere anlegg og hytter, vil det være enklere om det utarbeides egne forenklede reguleringsplaner, og at stedene på en

måtte trekkes ut av verneområdene. Det vil være en fordel for reindrifta, og lette administrasjonen av verneområdene. Byrkjå har høstgjerde og slakteplass i området ved arbeidsgrensa nord for austre Laupskardelva. Her bør grensa trekkes slik at anlegget i sin heilhet kommer utenfor verneområdene.

6.1.9 Oppføring av nye anlegg; anlegg, reindriftsveger, bruer og lignende

Moderne reindrift med krav om effektivitet, frister for uttak av slaktedyr m. m. krever enkelte anlegg med vegtilknytning.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt.1 Oppføring av nye anlegg; anlegg, reindriftsveger, bruer og lignende blir tillatt i henhold til generelt regelverk

Alt.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til oppføring av nye anlegg; anlegg, reindriftsveger, bruer og lignende i samsvar med tradisjonell drift for tiltak med næringsfunksjon; virkning i forhold til motorisert ferdsel, totalbelastning på området, alternativer utenfor verneområde.

Alt. 3 Oppføring av nye anlegg; anlegg, reindriftsveger, bruer og lignende tillates ikke.

Vurderinger:

Alt 1: Dette betyr at slike anlegg kan plasseres inne i verneområder. Dersom det er tale om anlegg av noen størrelse, kan det medføre skade på naturen og redusere verdien av vernet. Det foreligger i dag ikke konkrete planer om nye større anlegg for reindrifta inne i de aktuelle verneområdene.

Alt 2: Dette gir forvaltningsmyndigheten for verneområdene større mulighet til å styre utviklinga. Dersom alle tiltak i samsvar med tradisjonell drift skal gis tillatelse, vil det lett bli en diskusjon hva som er tradisjonell drift. Det samme gjelder tiltak med næringsfunksjon. Her vil de fleste anlegg i reindrifta kunne passes inn. Om det skal gies tillatelse vil i slike tilfeller alltid bli ei vurdering mellom ulemper for reindrifta og skade for naturmiljøet.

Alt 3: Dette vil sjølsagt i en del tilfeller bety ulemper og merkostnad for næringa. Enkle klopper eller hengebruer beregnet på mennesker, vil kunne være til nytte både for reindrifta og redusere behovet for motorisert ferdsel.

Østre Namdal har pekt på at det er nødvendig at de kan nytte leia de har gjennom fuglefredningsområdet øst for Namsvatnet. Dersom de ikke kan nytte denne leia, betyr det lang omveg for dem, og mer motorferdsel(?). Når det gjelder rydding i flytteleier som gror igjen vil det normalt ikke medføre noen skade på naturmiljøet. Det er ofte bare tale om rydding av kratt og ungsog som vokser opp.

<i>Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 2.</i>

6.1.10. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære blir tillatt i henhold til generelt regelverk,

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære i samsvar med tradisjonell bruk for tiltak med næringsfunksjon.

Vurderinger:

Alt 1 og alt 2: Alternativ 1 vil normalt ikke medføre noen skade eller ulemper for vernet. Sjølsagt vil forvaltningsmyndigheten ha bedre kontroll ved at forvaltningen kan gi tillatelse i samsvar med tradisjonell bruk for tiltak med næringsfunksjon, men de to forutsetningen som er nevnt her. Men det er liten forskjell på mulighetene som er nevnt.

<i>Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 1 når det gjelder vedlikehold og i samsvar med alt 2. når det gjelder utvidelse/ombygging.</i>

6.1.11. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av reindriftsanlegg, gjerder og lignende med næringsmessig funksjon

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt.1 Vedlikehold/utvidelse/ombygging av anlegg med næringsmessig funksjon vil være tillatt i henhold til generelt regelverk.

Alt.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til vedlikehold/utvidelse/ombygging av anlegg med næringsmessig funksjon i samsvar med tradisjonell bruk.

Vurderinger:

Alt 1. Dette medfører ingen endring i forhold til dagens tilstand for reindrifta.. Betyr vedlikehold bare vedlikehold av anlegg som er i bruk i dag, vil det neppe medføre spesiell belastning på naturen. Betyr det derimot at alle gamle forfalte anlegg fritt kan bygges opp, vil det i en del tilfeller kunne skade naturmiljøet. Både av hensyn til reindrifta og vernet, er det nødvendig med kriterier som slår fast hva som er vedlikehold og hva som er nybygg.

Alt 2: Dette gir forvaltningen mer styring med vedlikehold og ombygging av anlegg. Dersom reindrifta får tillatelse til å vedlikeholde og utvide anlegg som er i bruk, eller har vært nytta til tradisjonell reindrift innenfor en viss periode, vil det stort sett kunne imøtekomme nærings behov.

<i>Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alternativ 2.</i>
--

6.1.10. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære blir tillatt i henhold til generelt regelverk,

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til vedlikehold/utvidelse/ombygging av eksisterende husvære i samsvar med tradisjonell bruk for tiltak med næringsfunksjon.

Vurderinger:

Alt 1 og alt 2: Alternativ 1 vil normalt ikke medføre noen skade eller ulemper for vernet. Sjølsagt vil forvaltningsmyndigheten ha bedre kontroll ved at forvaltningen kan gi tillatelse i samsvar med tradisjonell bruk for tiltak med næringsfunksjon, men de to forutsetningen som er nevnt her. Men det er liten forskjell på mulighetene som er nevnt.

Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 1 når det gjelder vedlikehold og i samsvar med alt 2. når det gjelder utvidelse/ombygging.

6.1.11. Vedlikehold/utvidelse/ombygging av reindriftsanlegg, gjerder og lignende med næringsmessig funksjon

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt.1 Vedlikehold/utvidelse/ombygging av anlegg med næringsmessig funksjon vil være tillatt i henhold til generelt regelverk.

Alt.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til vedlikehold/utvidelse/ombygging av anlegg med næringsmessig funksjon i samsvar med tradisjonell bruk.

Vurderinger:

Alt 1. Dette medfører ingen endring i forhold til dagens tilstand for reindrifta.. Betyr vedlikehold bare vedlikehold av anlegg som er i bruk i dag, vil det neppe medføre spesiell belastning på naturen. Betyr det derimot at alle gamle forfalte anlegg fritt kan bygges opp, vil det i en del tilfeller kunne skade naturmiljøet. Både av hensyn til reindrifta og vernet, er det nødvendig med kriterier som slår fast hva som er vedlikehold og hva som er nybygg.

Alt 2: Dette gir forvaltningen mer styring med vedlikehold og ombygging av anlegg. Dersom reindrifta får tillatelse til å vedlikeholde og utvide anlegg som er i bruk, eller har vært nytta til tradisjonell reindrift innenfor en viss periode, vil det stort sett kunne imøtekomme næringas behov.

Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alternativ 2.

6.1.12. Restaurering/gjenoppbygging av gamle gjerdeplasser, gammer og lignende uten næringsmessig funksjon

Restaurering av gamle anlegg i kulturmessig sammenheng kan ha både positiv og negativ virkning for reindrifta. Det er positivt å dokumentere reindriftras bruk av landet, og øke forståelsen for næringa hos allmennheten. En restaurering av et anlegg kan også vurderes som et inngrep og kan skade næringa. Restaurerte anlegg for turisme øker ferdsla i området

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1: Restaurering/gjenoppbygging av anlegg uten næringsmessig funksjon vil være tillatt i henhold til generelt regelverk.

Alt 2: Forvaltningen kan gi tillatelse til bevaring av tiltak med kulturhistorisk verdi, og næringsmessige behov som gjenoppstår. Her må totalbelastning på området og forhold til motorisert ferdsel vurderes.

Alt 3: Gjenoppbygging tillates ikke.

Vurderinger:

Alt 1. Dette medfører ingen endring i forhold til dagens tilstand og den som gjelde utenfor verneområdene. Restaurering av anlegg fra interesser utenom reindrifta, fører lett til auka turisme og skader for reindrifta.

Alt 2. Dette gir forvaltningen mer styring med utviklinga. I en del tilfeller kan vern av kulturminner være med som vernemotiv, og i slike tilfeller kan det være aktuelt å restaurere dem. Dersom hensynet til reindriftnæringa taler mot det, bør det ikke skje.

Dersom alle gamle anlegg som er forfalt, skal kunne bygges opp, kan det lett bli mange anlegg. Det kan betyr ulemper og skade både for reindrifta og vernet. Mange anlegg i et vernet område forringer vernet, og fører lett til at den totale belastninga på området bli stor. Det øker behovet for motorferdsel i forbindelse med transport og vedlikehold av anleggene.

Ombygging av en gamle til ei gjeterhytte vil normalt gjøre det lettere for reindrifta, og bl.a. føre til mindre forbruk av brensel

Alt 3. Dette er neppe realistisk, men det vil være en fordel med forbud mot all restaurering/gjenoppbygging som er til ulempe for reindrifta.

Foreliggende forslag til forskrift er i samsvar med alt 2. Dette gjelder husvære skadet ved brann og restaurering av kulturminner.

6.1.13. Uttak av materiale/ved til brensel i hytter, gammer og lignende

Mange gjeterhytter/-gammer ligger der det er sparsomt med skog. Fjellskogen er viktig både for reindrifta og viltet, og det er nødvendig å verne den mest mulig. I tidligere tider da reindriftras folk bodde i fjellet det meste av året, var behovet for

brensel stort, og det kunne enkelte ganger gå ut over fjellskogen. Dagens reindrift har langt mindre behov for brensel, og en ser sjelden skade på grunn av hogst til formålet.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1: Uttak av materiale/ved til brensel i hytter, gammer o.l. vil være tillatt etter behov.

Alt 2: Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til uttak av materiale/ved til brensel i hytter, gammer o.l. i spesielle områder.

Vurderinger:

Alt 1 kan medføre at all skog nærmest boplassen kan bli tatt, men behovet for brensel til gjeterhytter er i dag beskjedent. Det er forholdene i det enkelte tilfellet som avgjør om det vil være forenlig med vernet å tillate fritt uttak av brensel til hytter og gammer.

Alt 2. Ligger det til rette for uttak av brensel i spesielle områder, og disse ikke ligger for langt fra hytta trenger ikke dette å bety spesielle ulemper for reindriften. For reindriften vil tilvising av områder være enklere og by på mindre problem enn å måtte søke.

Hogst eller innkjøring av brensel på vinterføre, bør vurderes i hvert enkelt tilfelle. Betyr innkjøring av brensel betydelig lengre transport enn hogst uten for stor skade i nærheten av hytta, sier det seg sjøl at hogst bør foretrekkes. Hensynet til motorferdsel i verneområder tilsier det.

<i>Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 2 i nasjonalparken og alt 1 i landskapsvernområdet.</i>
--

6.1.14. Uttak av materiale/virke til reparasjoner av lovlige innretninger (gjerder o.l.)

De fleste av reindriftenes anlegg er i dag oppført av bearbeidde materialer, og det tilsier mindre bruk av materialer tatt på stedet enn tidligere. Virke til vedlikehold av gjerder tatt på stedet vil normalt ikke medføre noen skade. Det kan også være aktuelt med litt uttak av material til klopper over bløte steder eller mindre elver. Slikt uttak betyr neppe noe for vernet.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt.1 Uttak av materiale/virke til reparasjoner av lovlige innretninger (gjerder o.l.) vil være tillatt etter behov.

Alt.2 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad kan gi tillatelse til uttak av materiale/virke til reparasjoner av lovlige innretninger (gjerder o.l.). Dette kan gjelde uttak i tilviste områder og i ulike soner.

Alt.3 Uttak av materiale/virke til reparasjoner av lovlige innretninger (gjerder o.l.) tillates ikke innen verneområdene.

Vurderinger:

Alt 1. Dette betyr at dagens praksis kan føres videre, og gir ingen nye problem for reindrifta.

Alt 2: Dette gir forvaltningsmyndigheten mulighet til å styre uttaket, og ha kontroll med det. Det betyr at de kan stramme inn på bruken dersom det i framtida blir behov for det. For reindrifta er dette ei innskrenkning i den rett og bruk de utøver i dag, men i praksis betyr det lite for dagens bruk dersom bestemmelsen ikke praktiseres for firkantet.

Tilvising av materiale i bestemte områder kan i noen tilfeller være tungvint Tilvising etter søknad i hvert enkelt tilfelle vil være tungvint, og medføre mer administrasjon og problem enn tilvising av områder. Differensierte soner vil tilnærmet virke på samme måte som tilvising av bestemte områder.

Alt 3: Dette vil medføre ekstra arbeid, mer transport og økt kostnad for reindrifta i forhold til dagens situasjon. Dette alternativet vil gi mindre uttak av skog i verneområdene, men det kan på den annen side øke den motorisert ferdsel, og skape mer uro.

Et spesielt forhold i Børgefjell er grensegjerdet mot svensk reindrift. Store deler av gjerdet ligger under snøen på forsommeren, og det fører til sammenblanding og mye bruk av motorkjøretøy. For at gjerdet skal smelte fram tidligere har det vært strødd langs det. Til dette har det vært nytta sand, kalk og aske. Sand kan ikke tas inne i nasjonalparken. Både kalk og aske virker som gjødsel og kan påvirke vegetasjonen.

Dersom strøing aksepteres, vil det være riktig å ta sand på steder langs gjerdet der det gjør minst skade på naturen. Det vil gi minst motorferdsel og skade naturen minst.

Ved bygging av gjerdet burde naturlige stengsel vært nytta i større grad. Ved ombygging må dette vurderes.

Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 3 i nasjonalparken og alt 1 i landskapsvernområdet. Dette gjenspeiler forskjeller i verneforskriften for nasjonalpark og landskapsvern når det gjelder vegetasjon. Det tillates ikke uttak av sand verken i nasjonalparken eller landskapsvernområdet. Kalking og bruk av aske er ikke tillatt i nasjonalparken.

6.1.15. Uttak av materiale/virke til nyoppføring av tillatte innretninger (hytter, lavvoer, gammer, gjerder og lignende).

For nyanlegg som gjerder og hytter nyttes det i dag nesten utelukkende bearbeidde materialer. Material til gammer og lavvoer tas derimot på stedet

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1: Uttak av materiale/virke til nyoppføring av tillatte innretninger (hytter, lavvoer, gammer, gjerder og lignende) vil være tillatt etter behov.

Alt 2: Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til uttak av materiale/virke til nyoppføring av tillatte innretninger (hytter, lavvoer, gammer, gjerder og lignende) Dette kan gjelde spesielle tilviste områder eller i spesielle soner.

Alt 3: Uttak av materiale/virke til nyoppføring av tillatte innretninger (hytter, lavvoer, gammer, gjerder og lignende) tillates ikke tatt innen verneområdet.

Vurderingene er de samme som for 9.1.14.

Foreliggende forslag til forskrifter er i samsvar med alt 3 for nasjonalparken og alt 1 for landskapsvernområdet.

6.1.16. Uttak av materiale til handverk; rirkuler, bark, never, tæger o.l.

Fra gammelt har folk i samiske næringer tatt material til bruksgjenstander, redskap og husflid fra naturen, og det har vært en naturlig del av samisk næring, men er neppe av slik størrelse at det har nevneverdig virkning i naturen.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt.1 Uttak av materiale til handverk; rirkuler, bark, never, tæger og lignende tillates i tilknytning til lokal samisk husflidsnæring.

Alt.2 Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til uttak av materiale til handverk; rirkuler, bark, never, tæger og lignende i tilviste områder eller i ulike soner.

Alt.3 Uttak av materiale til handverk; rirkuler, bark, never, tæger og lignende, tillates ikke innen verneområdene for noen/alle formål.

Vurderinger:

Alt 1. Dersom uttaket begrenses til samisk næring, vil det neppe ha betydning for vernet. Det forutsettes da at emnene bare nyttes til egen produksjon, og at det ikke

foregår salg av dem. Uttaket av emner til disse formål vil for det meste skje utenfor verneområdene.

Alt 2. Dette gir forvaltningsmyndigheten styring med uttaket, men betinger mer administrasjon enn alt 1. Skal en ha tilviste områder, kan det lett føre til at skogen i slike områder blir relativt hardt belastet, og dermed mister en del av sitt naturlige preg.

Ved å gi tillatelse etter søknad kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til enkelte å ta ut virke til formålet. Det gir styring med uttaket, men skaper lett misnøye. Differensierte soner i verneområdene for uttak kan være ei bedre løysing enn tilviste områder. Ved differensiering vil spesielle følsomme soner, for eks. fjellskogen, kunne holdes utenfor. Betingelser for uttak av virke til husflid i verneområdene bruk av motorisert ferdsel, vil det kunne medføre ulemper for reindrifta og påvirke vernet. Uttak fra folk utenfor samisk næring er sannsynligvis betydelig større enn fra folk innen samisk næring.

Alt 3: Dette er det alternativet som er mest attraktivt for verneformålet, og påvirker naturen minst. De store skogarealene utenfor verneområdene tilsier også at et totalforbud mot uttak i verneområdene neppe vil medføre store tap eller ulemper for brukerne. På den annen side vil det uttak reindrift/samisk næring står for i verneområdene neppe registreres.

Foreliggende forslag til forskrift er i samsvar med alt 2 for nasjonalparken og alt 1 for landskapsvernområdet.

6.1.17. Jakt/fangst/fiske

Jakt, fangst og fiske skal i hovedsaken praktiseres etter den generelle lovgivinga på dette felt. Når det gjelder bestemmelser om forvaltning av viltet i nasjonalparken, legges det imidlertid fram to alternativer i verneforskriften med hensyn til jakt:

Alt a: Bestemmelsene i 3.1 er ikke til hinder for:

- jakt etter villtlovens bestemmelser med unntak av jakt på elg i sone B.

Alt b: Bestemmelsene i 3.1 er ikke til hinder for

- jakt etter villtlovens bestemmelser.

-

Det er en fordel for reindrifta at rovdyr innen verneområdene forvaltes som utenfor. Forbud mot motorbåt på større vatn, vanskeliggjør fisket, men på den annen side vil det gi ro i naturen, og virke positivt både for reindrifta og vernet.

Foreliggende forslag til forskrift åpner for at store rovdyr skal forvaltes på samme måte i verneområdene som utenfor, at det i nasjonalparken (både gammel park og utvidelsesområdet) for øvrig skal kunne utøves jakt i samsvar med villtlovens bestemmelser, med unntak i Sone B hvor det er ett alternativ der det foreslås forbud mot elgjakt. Også i landskapsvernområdet skal viltet forvaltes i henhold til villtlovens bestemmelser. Det åpnes ikke for bruk av motorbåt på større vatn.

6.1.18. Forvaltning av reindriftas interesser i verneområdene

Hvem som skal forvalte reindriftas interesser og kunne gi tillatelse til dens inngrep i verneområdene, er sentralt.

Følgende forvaltningsregimer er vurdert:

Alt 1. I henhold til reindriftsloven.

Alt 2. Forvaltningsmyndigheten for verneområdet.

Vurderinger:

Alt 1: Da er det lov og regelverk som gjelder for reindrifta, og reindriftsforvaltningen med dens organer, som bestemmer. De som er innenfor dette system kjenner reindrifta, dens behov og har tillit i næringa.

Alt 2 Dette alternativet betyr det at et nytt organ kommer inn og skal forvalte en del av reindriftas interesser. Reindrifta ser dette som uheldig og peker på at her skal folk som ikke kjenner næringa tilstrekkelig, forvalte dens rettigheter. Dette kan bety mindre tillit til forvaltninga. Et annet forhold er at slik dobbeltforvaltning betinger mer byråkrati og tungrodd forvaltning.

En tredje alternativ måte å gjennomføre forvaltninga på er at reindriftas inngrep og aktiviteter i verneområdene, forvaltes etter gjeldende lov- og regelverk for reindrifta, og at forvaltningsmyndigheten for verneområdene i forbindelse med høring og saksbehandling får større innflytelse, og gis høve til å legge ned en form for veto mot inngrep og aktiviteter som ikke er forenlig med vernet.

Foreliggende forslag til forskrift er i samsvar med alternativ 2.

6.1.19. Andre tema

- Svensk reindrift

Strengere bestemmelser for bruk av motorkjøretøy på bar mark, og helikopter, kan medføre at de svensk samebyene får større problem med å få ut rein som kommer over på norsk side og blandes med rein i området.

- Aktiviteter fra samfunnet utenfor reindrifta

Vern av områder vil på ulike måter og felt påvirke bruken av dem fra interesser utenfor reindrifta. I neste omgang vil denne bruk kunne påvirke reindrifta.

Vernebestemmelsene, eventuell markedsføring av verneområdene og tilrettelegging i dem, vil således ha betydning for reindrifta.

- Markedsføring av verneområdene

Vernestatus for et område kan i seg sjøl være med på å øke interessen for det, men det er i første rekke markedsføring av, og tilrettelegging for friluftsliv som bestemmer trafikken i det.

Markedsføring for å auke ferdselen, er uheldig for reindrifta. For reindrifta er et vern både mot inngrep/aktiviteter det som har størst verdi.

- Tilrettelegging for friluftsliv

Tilrettelegging for friluftsliv er uheldig for reindrifta. Ut fra det foreliggende materiale skal det i de aktuelle verneområdene i Børgefjell ikke foregå noen form for tilrettelegging for friluftsliv. Det vil tjene reindrifta.

- Eksisterende hytter

Innenfor verneområdene er det få hytter. De fleste hyttene i de foreslåtte verneområdene ligger i nord i Hattfjelldal kommune der det er 10 hytter utenom reindriftshyttene.

Både for reindrifta og vernet ville det være en fordel om hytter som ligger i sentralt reinbeiteland i verneområdene, og påfører reindrift problem, fjernes.

Dersom vernet fører til at det i randsonen utenfor verneområdene, for eks. på nordsida av Namsvatnet, blir økt hyttebygging, vil det være til skade for reindrifta.

- Motorferdsel

Det er ønskelig med en streng praksis når det gjelder forvaltning av motorferdsel til hytter m.v. innen de foreslåtte verneområder. Generelt vil forbud eller strengere restriksjoner for motorferdsel i forbindelse med utleiehytter, tjene reindrifta.

I de foreslåtte verneområdene er det, etter Motorferdselslovens bestemmelser, bare på Orrevatnet det er hjemmel for bruk av motorbåt i dag. Forbud mot allmenn motorferdsel på vatnet vil tjene reindrifta.

- Utleie av hytter/motorferdsel

Utleie av hytter betyr trafikk av mennesker, og dermed uro i beiteområdene. Et forbud mot næringsvirksomhet av denne type i verneområdene, vil imidlertid være det mest tjenlige for reindrifta.

Det er fra reindrifta pekt på at hytter som i dag nyttes som utleiehytter, opprinnelig var bygget for andre formål, og at det har skjedd bruksendringer i strid med forutsetningene da hyttene ble bygget, uten at de har hatt høve til å uttale seg om bruksendringene.

- Skogsdrift/skogsbilveier

Gammel, urørt barskog og fjellskog er spesielt verdifull når vinterbeitene for reinen er dårlig. Totalforbud mot skogsdrift og skogsbilveger i verneområdene vil være med på å sikre næringsgrunnlaget for reindrifta i framtida.

- Annen beitebruk/motorferdsel

Med den rike tilgangen det er på sommerbeite her, vil dagens beitebruk fra landbruket neppe påvirke reindrifta i berørte distrikt. Eventuell motorferdsel på vinterføre i forbindelse med sauedrift (transporter, ettersyn av gjeterhytter og lignende), vil neppe påvirke reindrifta.

- Jakt og fiske. Bruk av hund

Reduserte muligheter til motorisert ferdsel i forbindelse med jakt i verneområdene, kan muligens redusere omfanget av jakta. Jakt og spesielt jakt med hund kan på høsten og vinteren, medføre uro i beitelandet, og problem for reindrifta. Redusert bruk eller forbud mot bruk av hund i områder som nyttes som beite for rein på høsten og vinteren, vil virke positivt for reindrifta. Et generelt forbud mot vinterjakt i mye brukte vinterbeiter vil ha samme virkning.

Ei av gruppene i Østre Namdal distrikt peker på at de normalt har reinen i østenden av Namsvatnet i området Virmadalen-Lotterfjellet-Orrvassdalen-Getsklumpen på høsten, og at de har problemer med jegere sjøl om det i dag er innført begrensninger på jakta her. Et forbud mot jakt på høsten i område vil være av stor betydning for reindrifta. Dersom det ikke er mulig å forby all jakt, vil et forbud mot bruk av hund også være av stor nytte. I områdene ved Namskroken og nordover Storelvdalen som nyttes av den andre gruppa i Østre Namdal på høsten, vil det også være til stor nytte om høstjakt eller bruk av hund til jakt kan forbys.

Byrkije RBD peker på at jakt, og spesielt jakt med hund i høstbeiteområdet er en ulempe for dem. Et forbud mot jakt, eller et forbud mot bruk av hund i området nedre Båttjønna-Tiplingen-Harvassdalen på høsten vil være av stor verdi for reindrifta. Forbud mot vinterjakt de år reineierne nytter disse områder som vinterbeite, vil også være positivt.

- Rovvilt

De foreslåtte verneområdene inngår i kjerneområde for bjørn. Rovvilt står for det meste av tapene i reindrifta i de foreslåtte verneområdene og nasjonalparken. Uro i beitelandet som følge av rovdyraktivitet, kan også medføre indirekte beitetap.

Dersom vern av områdene medfører økning i rovdyrbestanden, og økt forskningsaktivitet på rovdyr i områdene, betyr det økte tap og ulemper for reindrifta.

- Gjerder

Reindrifta opplyser om at det ikke er gjerder utenom reindriftas egne gjerder i de foreslåtte verneområdene.

- Reiseliv, bruk av hest og trekkhund

Ei satsing på reiseliv i verneområdene er til ulempe for reindrifta. Bruken av trekkhund i de aktuelle områdene har økt de siste årene. Denne trafikk kommer både fra bygdene rundt og fra Sverige. Spesielt på vårvinteren kan hundekjøring medføre ulemper for reindrifta i området. For reindrifta er det en fordel om slik ferdsel kanaliseres til leier, og områder der ulempene for næringa blir minst. I viktige vårbeiter/kalvingsland for reinen er det en fordel for reindrifta med forbud for slik ferdsel.

- Kulturvern/skjøtseltiltak

Dersom det settes i gang omfattende skjøtseltiltak med restaurering av gamle forfalte bygninger, gjennomføring av myrslåtter og lignende, kan en ikke se bort fra at det

kan medføre ulemper for reindrifta. Slik virksomhet kan også medføre mer motorisert ferdsel i verneområdene.

6.1.20 Grenser for verneområdene m.m.

Grensesettingen for verneområdene er av stor betydning for reindrifta. Her er det av interesse for næringa å sikre/verne områder som er viktige for den, mot inngrep og aktiviteter som medfører tap og ulemper. På den annen side er det også områder reindrifta er interessert i å holde utenfor vernet. Det er i første rekke områder der den har anlegg og stor aktivitet.

Tilrettelegging for allmennheten må ikke skje i de mest verdifulle områder for reindrifta.

Byrkije RBD peker på at grensa for verneområdet i Harvassdalen, øst for Storvollen/Sjånes, bør vinkle i nordøst og gå til høyde 943 nord for Harvassdalen, og herfra rett øst til riksgrensa. Ved denne endringa vil en få med et område med verdifull fjellskog som er spesielt viktig for reindrifta, og et fint våtmarksområde med flere tjern og meanderende bekker. Uttak av skogen her vil gjøre stor skade for reindrifta. Området er også rikt på samiske kulturminner. Reineierne peker på at dette området over tid har større ressursmessig verdi for dem enn det har for Statsskog å hogge det ut. En utvidelse av verneområdet her vil tjene både reindrifta og vernet.

Byrkije RBD har reindriftsveg med arbeidsgjerde og slakteplass nord for austre Laupskardelva i området der arbeidsgrensa går. Både av hensyn til vernet og reindrifta bør grensa her legges slik at anlegget kommer utenfor verneområdet.

For Østre Namdal vil det stort sett være det samme hvilken grense som velges av de to alternativene i sørøst, sør for Orrevatnet, dersom det ikke innføres spesielle restriksjoner på området. På den annen side vil det sørligste forslaget sikre reindrifta mot inngrep i et større område.

De foreslåtte endringene ved utløpet av Vierma vil ikke påvirke reindrifta dersom endringene ikke medfører utbygging av noen art eller økt motorisert ferdsel i form av landing med helikopter og lignende i området som blir liggende utenfor vernet. Her er det videre en fordel om grensa legges slik at alle anlegg på sommerboplassen blir liggende utenfor vernet.

Der sørgrensa for parken/foreslått verneområde krysser Namsen, passerer ei viktig trekk- og drivingslei elva, men den betinger ingen endring av grensa her. Ut over dette er det ikke merknader til de foreslåtte grenser for verneområdene her.

Eventuell sonering av verneområdene gjennom forvaltningsplaner vil medføre tap og ulemper for reindrifta dersom det legges opp til tilrettelegging for allmennheten i sentrale beiteområder, viktige trekk- og flytteleier, oppsamlingsområder og områder med reindriftsanlegg.

Forvaltningsplaner for verneområdene må ta hensyn til reindriftas arealbruk og utarbeides i samråd med næringa.

6.1.21 Lokal eller sentral forvaltning

Forvaltninga av verneområdene og hvem som får ansvaret for den, kan få stor betydning for reindrifta.

Erfaring tyder på at økt lokal forvaltning betyr flere ulemper for reindrifta Motorferdsel i utmark, hyttebygging, turistmessig utnyttning av områdene, skogbruk, andre inngrep og annen næringsmessig utnyttelse får en mer liberal behandling ved lokal behandling enn hva som vil skje ved enn sentral forvaltning. Reindrift/samisk næring blir lettere overkjørt av det store flertall ved lokal forvaltning.

Ei forvaltning med større avstand til allmennheten i lokalsamfunnene (for eks Fylkesmannen), er i større grad i stand til å ta hensyn til naturen, målet med vernet og det minoritetsvern som er nødvendig for å sikre samisk næring og kultur, enn ei lokal forvaltning.

Ei overføring av en del av forvaltninga av verneområdene til kommunene vil, ut fra dette, kunne bli til skade for reindrifta/samisk næring.

6.1.22 Hva skjer uten vern?

Uten vern av områdene vil dagens utvikling fortsette. Det vil bl.a. kunne bety:

- Flere inngrep i form av skogsdrift, hyttebygging, turisthytter m.m.
- Mer aktivitet i områdene og økt motorisert ferdsel, spesielt på vinterføre.
- Mindre mulighet til å styre ferdsel som kan medføre ulemper for reindrifta.
- Mindre mulighet til å styre jakttrykket, spesielt bruken av hund og vinterjakt.
- Redusert beitegrunnlag for rein på grunn av skogbruk i verdifulle beiteområder.
- Mer lokal styring med bruken av utmarka og større fare for at reindrifta/samisk næring overkjøres.

Hvor stort presset blir på de enkelte felt, er det ikke mulig å si noe eksakt om. Det avhenger av hvilken samfunnsutvikling vi får de kommende år, og hvilken politikk berørte kommuner velger å føre på dette felt.

Muligheten til å forby og styre ulike aktiviteter og inngrep vil være større i en nasjonalpark, et vernet område, enn utenfor. All erfaring til nå tilsier det. Naturvernloven gir sterkere vern mot inngrep og aktiviteter enn annet aktuelt lovverk.

Dagens utvikling kan på sikt, dersom den fortsetter, forringe naturen og redusere dens karakter av villmark. Det tilsier at næringsgrunnlaget for reindrifta reduseres bit for bit.

6.2. KONSEKVENSER FOR SKOGBRUK

Statskog Nordland og Statskog Trøndelag/Møre har gitt opplysninger om skogsituasjonen i de aktuelle utvidelsesområdene i Nordland og Nord-Trøndelag.

Materialet ble vurdert av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Landbruksavdelinga som igjen ba NIJOS gi en vurdering av skogsituasjonen. Dette er for øvrig samme prosedyren som ble brukt for de planlagte områdene Hartkjølen og Verdal-Snåsa-Lierne i Nord-Trøndelag.

NIJOS ga følgende vurdering:

Utvidelse av Børgefjell nasjonalpark

Tabellene nedenfor er beregnet på grunnlag av registreringsskjemaer for konsekvensutredning. Stående kubikkmasse er fremskrevet til 2000 på grunnlag av tilvekstprosent. Der tilvekstprosent ikke er oppgitt, er denne beregnet fra NISK's produksjonstabeller.

Det er ikke tatt hensyn til ev. avvirkning i området.

Berørte kommuner/områder som er med i beregningen:

Hattfjelldal, Rybekken-Mjølkelv

Hattfjelldal, Susenfjellenden

Hattfjelldal, Austre Tiplingen

Namsskogan, Smalåsen statsallmenning

Røyrvik, Namsvatn statsallmenning

Stående kubikkmasse i hkl 5 - fremskrevet til 2000

Bonitet	Gran	Furu	Lauv	Sum	Tilvekst pr. år
6	3798	270	1701	5769	52
8	18549	1476	18041	38066	548
11	12147	1698	2148	15993	283
Sum	34493	3445	21890	59828	883

Produktivt areal fordelt på hogstklasser og boniteter

Bonitet	II	IV	V	Sum
6			1484	1484
8	328	106	5315	5749
11		52	374	426
Sum	328	158	7173	7659

* Hogstklasse 4 er ikke skilt ut som egen tabell, og utgjør 2.870 m³ likt fordelt på bonitet G8 og G 11.

Vurderingen er underskrevet av Jan-Erik Nilsen.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Landbruksavdelinga, har gitt følgende vurdering:

Nord-Trøndelag.

Utvidelsen berører Statskog SF som grunneier og områdene Smalåsen statsallmenning og Namsvatn statsallmenning.

Det produktive arealet som berøres av verneplanen er 4.950 dekar med en stående kubikkmasse på 44.888 m³ (fremskrevet). Av det produktive skogarealet er 102 dekar klassifisert som hogstklasse II. Rundt regnet er 25 % av kubikkmassen lauvskog. Skogområdene har en beliggenhet som tilsier at de delvis ligger langt fra veg. Ved en tenkt vegbygging så ville det være mulig å komme ned på en driftsveilengde (terrengtransport) på 1 til 1,5 km. Tilgjengeligheten er vanskelig på grunn av relativt vanskelige terrengforhold.

Den overveiende delen av arealet er lavbonitet.

Nordland.

Utvidelsen berører tre områder. I sum er det produktive skogarealet innenfor området 2.608 dekar med en stående kubikkmasse på 14.940 m³. Av det produktive skogarealet er 226 dekar klassifisert som hogstklasse II. Ca. 56 % av kubikkmassen er lauvskog. De berørte skogområdene ligger forholdsvis nært vei selv uten en vurdert vegbygging – mellom 0,5 til 1,6 km. Unntaket er området kalt Austre Tiplingen som ligger 7 km fra vei. En eventuell vegbygging vil i noen grad påvirke driftsveilengden, men ikke særlig mye. Unntaket er også her Austre Tiplingen som kunne ha kommet ut med en teoretisk driftsveilengde på ca. 1,5 km med vegbygging. Tilgjengeligheten til områdene ellers er middels (terrengforhold).

6.3. KONSEKVENSER FOR GEITSETRA I SIMSKARDET

I forbindelse med arbeidet med utvidelse og nye forskrifter for Børgefjell nasjonalpark utarbeidet Planteforsk, Tjøtta ved Jørn Høberg, på oppdrag av Fylkesmannen i Nordland, en egen konsekvensutredning (KU) som vurderer forholdet mellom beite og vern: Høbergs rapport "Endring av verneforskrifter for Børgefjell nasjonalpark. Konsekvensutredning vedrørende beiting for verneinteresser og berørte geitebruk" er vedlagt dette høringsdokumentet.

Eksisterende verneforskrift for Børgefjell nasjonalpark fastslår at det er forbudt med organisert husdyrbeite i nasjonalparken, jfr kap 2, punkt 2.3.

Miljøverndepartementet ga i 1981 dispensasjon for beiting med geit innen et avgrenset område i nasjonalparken. Det ble satt et tak på 300 geit i området og vegetasjonen skulle undersøkes før oppstart og etter to beitesesonger. Dersom det da ble påvist skader beholdt man seg retten til å påby skadereduserende tiltak, for eksempel oppføring av gjerde eller reduksjon av dyretallet.

Dispensasjonen ble først tatt i bruk i 1988 og fram til 1996 var tallet ca 245 geiter, i 1997 220 geiter og i 1998 kun 150 geiter.

Det ble gjennomført en vegetasjonsundersøkelse i 1981 og i 1993. I 1993 ble det registrert betydelige skader på trærne rundt setra, men skadene avtok utover i beiteområdet. Geiter ble registrert inne i nasjonalparken, men det ble funnet lite spor etter dem. Det ble konkludert med at området tålte det tillatte antall geiter.

Formålet med konsekvensutredningen var å besvare følgende problemstillinger:

- 1.) Konsekvenser for seterdrifta av fortsatt beiting eller bortfall av beitedispensasjonen.
- 2.) Konsekvenser for verneformålet av fortsatt beiting eller bortfall av beitedispensasjon.
- 3.) Konsekvenser av et sperregjerde for geit mot nasjonalparken.

I forhold til punkt 1 konkluderes det med at bortfall av beitedispensasjonen ikke vil medføre noe tap av beiteressurs isolert sett, og dermed ikke ha betydning for avdråttene til geitene. Derimot vil bortfall av beitedispensasjonen påføre et betydelig merarbeid med gjeting eller oppføring av et sperregjerde. Ut fra disse årsakene vil tap av beitedispensasjonen ha stor betydning for økonomien i seterdrifta.

I forhold til punkt 2 konkluderes det med at beiting eller ikke beiting vil ha liten betydning for nasjonalparken.

I forhold til punkt 3 konkluderes det med at det medføre betydelige kostnader å etablere og vedlikeholde et gjerde for å holde geitene ute av nasjonalparken. Et gjerde ved inngangen til nasjonalparken kan også oppfattes som lite estetisk og vil derfor kunne ødelegge noe av naturoplevelsen for turgåere.

7. FYLKESMENNENES VURDERINGER AV KONSEKVENSENE MED VERN

7.1 REINDRIFT/SAMISK NÆRING

Samfunnets krav om tilpasning til nye, ytre regelverk, påfører reindrifta merarbeid og nye kompetansekrav. Naturvernloven kommer her som et tillegg til en rekke andre reguleringer reindriftnæringa skal forholde seg til. Konsekvensene av verneforslagene for reindrift/samisk næring må utledes ut fra verneforskriften, vernets geografiske omfang og den fremtidige forvaltning.

I forhold til reindrifta vurderes det både å være fordeler og ulemper med utvidelsen av det verna arealet og de nye forskriftene.

I eksisterende nasjonalpark vil de foreslåtte forskriftsendringene føre til en lettelse for reindrifta, mens i de foreslåtte utvidelsesområdene av nasjonalparken og i landskapsvernområdet vil endringene medføre en skjerping for reindrift.

Fordeler

- Ytterligere areal (utvidelsen av nasjonalparken og landskapsvernområdet) blir sikret mot tekniske inngrep og mulig forstyrrende aktiviteter som for eksempel motorisert ferdsel.
- De store rovdyra underlegges ikke lengre noe særskilt vern i arealene til den eksisterende nasjonalparken.
- Det innføres et påbud om at hunder alltid skal holdes i bånd, unntatt i forbindelse med jakt eller reindrift
- Det innføres et forbud mot organisert turvirksomhet, større teltleire, idrettsarrangement, guiding og lignende aktiviteter.
- Det innføres begrensninger på større hogster i landskapsvernområdet. Dette vurderes å ha positiv betydning for reindrifta, spesielt i områdene ned mot Harvassdalen.

Ulemper

- Forbud mot bruk av barmarkkjøretøy i utvidelsesarealene til nasjonalparken og landskapsvernområdet
- Forbud mot oppføring av reindriftshusvære og permanente gjerder i utvidelsesområdet av nasjonalparken og landskapsvernområdet
- Det må foreligge dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten før det kan foregå hogst av ved til reindriftshytter/gammer i utvidelsesområdet til nasjonalparken

Barmarkkjøring med motoriserte kjøretøyer er et felt hvor det ikke er samsvar mellom reindriftnæringa og naturvernmyndighetene i synet på naturbruken. Både her og i andre fredningssaker peker reindriftnæringa på at de økonomiske rammebetingelsene som settes for reindrifta, stiller krav til stadig større effektivitet,

og dette inkluderer bl.a. at motoriserte, terrenggående kjøretøyer tas i bruk både sommer og vinter.

Reindriftsnæringa har i møter klart uttrykt at i henhold til eldgamle rettigheter i fjellet, må de kunne benytte barmarkkjøretøyer etter det behov som til en hver tid eksisterer. Men det understrekes samtidig at reindriftsnæringa vil holde seg til det strengt nødvendige når det gjelder barmarktrafikk.

For å forsøke å kompensere for de foreslåtte begrensninger i barmarkkjøringa er det i forskriftene gjort visse tilpasninger som skal lette reindriftsutøvelsen. Det gjelder følgende:

- unntak for bruk av hest i forbindelse med reindrift
- unntak for oppføring av midlertidige reindriftsgjerder
- unntak for bruk av snøscooter på snødekt mark og for bruk av helikopter i forbindelse med utøvelse av reindrift
- unntak for vedlikehold av eksisterende husvære/anlegg, herunder reindriftas anlegg

Videre inneholder forskriften følgende unntak som kan gis etter søknad:

- oppføring av nødvendige husvære og anlegg i reindrifta
- uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid
- bruk av barmarkkjøretøy for varetransport til faste hytter i forbindelse med utøving av reindrift

I tillegg til disse unntaka som angår reindrifta direkte, vil reindrifta få visse fordeler av de forbud som foreslås i forhold til annen virksomhet (se ovenfor). Det er også naturlig at reindriftsinteressene blir representert i et eventuelt reorganisert rådgivende utvalg for Børgefjell nasjonalpark/Austre Tiplingan landskapsvernområde.

Den største konflikten mellom vern og reindrift vil være i forbindelse med barmarkkjøring. I utvidelsesområdet til nasjonalparken er det allerede betydelige kjøreskader som følge av barmarkkjøring. I et område med så store og spesielle verneverdier som Børgefjell må ikke bruk av barmarkkjøretøy medføre synlige skader av noen art. Etter Fylkesmennenes syn er det sterkt ønskelig at all motorisert ferdsel innen disse verneområdene skjer med snøscooter på snødekt mark eller med luftfartøy. Det er viktig at reindrifta tar inn over seg de problemene som barmarkkjøringa medfører, og at distriktene sørger for tilstrekkelig med ressurser/bemannning slik at bruken av barmarkkjøretøy reduseres slik at det ikke påfører naturmiljøet uønska slitasje.

7.2 LANDBRUK

7.2.1 Skogbruk

Den kalkulerte mengden skog i hkl 5 i de foreslåtte utvidelsesområdene for Børgefjell nasjonalpark, er følgende:

Bonitet	Gran	Furu	Lauv	Sum	Årlig tilvekst
Sum m ³	34493	3445	21890	59828	883

Det produktive arealet fordeler seg slik på hogstklasser:

	Hkl II	Hkl III	Hkl IV	Sum
Areal daa	328	158	7133	7659

Slik tallene viser, er det en ikke ubetydelig mengde skog i de aktuelle utvidelsesområdene. Størst mengde reknet i antall m³ finnes i Namskroken. Mye av arealet har imidlertid låg bonitet – bon 6 og 8, betydelig deler av arealene ligger i dag langt fra veg, og det må reknes med betydelige driftsomkostninger for å få ut den aktuelle skogen. Når skogen også vurderes opp mot de mengder skog som totalt finnes i de berørte kommuner, eller mot skogeiers , Statskogs skogarealer i regionen, må konsekvensene av dette vernet sies å være små.

Den skogen som planlegges vernet inn i den framtidige Børgefjell nasjonalpark, er ikke i seg selv verneverdig, vurdert etter de kriterier som legges til grunn for utvelgelse i barskogplanen for Midt-Norge. Men områdene er meget viktige som et supplement til eksisterende nasjonalpark spesielt med tanke på å etablere en nasjonalpark med stort biologisk mangfold. I Stortingsmelding nr. 62 (1991-92) er det henvist til at barskogområdet i Namskroken naturlig bør vurderes sammen med utvidelsesspørsmålet for nasjonalparken.

7.2.2 Husdyrbeite

Foruten i forbindelse med drifta av geitsetra i Simskardet er det ingen uttalte beiteinteresser (husdyr) innen nasjonalparken eller landskapsvernområdet.

Dersom dette skulle bli aktuelt i framtida, vil ikke de foreslåtte verneforskriftene være til hinder for dette, unntatt i forhold til beite med geit i nasjonalparken.

7.2.3 Geitsetra i Simskardet

Geitsetra i Simskardet ligger like utenfor nasjonalparken. Det er i verneforskriften tatt inn et unntak som gir forvaltningsmyndigheten myndighet til å tillate beiting med geiter med utgangspunkt i geitsetra i Simskardet.

Dersom geitebeitinga inne i parken ikke øker i forhold til dagens situasjon vil forvaltningsmyndigheten videreføre tidligere gitte dispensasjon, men en ny

dispensasjon vil måtte få en viss tidsbegrensning slik at man kan regulere/begrense/stoppe beitinga i parken dersom denne kan komme til å true verneformålet.

7.3 FRILUFTSLIV

7.3.1 Generelt

Utvidelsen av nasjonalparken og etablering av det nye landskapsvernområdet vil sikre ytterligere areal for utøvelse av enkelt, tradisjonelt friluftsliv. Børgefjell er en villmarksnasjonalpark, hvor det ikke skal tilrettelegges for friluftsliv. Verneforskriften for nasjonalparken inneholder derfor ingen spesielle unntak i forhold til tilrettelegging for friluftsliv, mens det i landskapsvernområdet er åpnet for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bygging av bruer og klopper. Etablering av turisthytter vurderes som uaktuelt i hele området.

Det innføres forbud mot sykling, og muligheten for bruk av hest begrenses. Det er ikke noen tradisjon for sykling i dette området, så denne innskjerpingen vil ikke representere noen vesentlig innskjerping i forhold til dagens situasjon. Bruk av hest i reindrifta vurderes som mindre skadelig enn å bruke barmarkkjøretøy. Bruk av kløvhest på den gamle ferdselsvegen over Valtan reknes heller ikke som problematisk. Det gis tillatelse til en viss bruk av hest knyttet til Nye Børgefjellsskolen, og forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hestebruk i lokal regi innenfor nasjonalparken.

7.3.2 Jakt

Når det gjelder bestemmelser om forvaltning av viltet i nasjonalparken, legges det fram to alternativer i verneforskriften med hensyn til jakt:

Alt a: Bestemmelsene i 3.1 er ikke til hinder for:

- jakt etter viltlovens bestemmelser med unntak av jakt på elg i sone B.

Alt b: Bestemmelsene i 3.1 er ikke til hinder for

- jakt etter viltlovens bestemmelser.

Dette betyr at jakten i utvidelsesområdene blir som før et eventuelt vern etableres, mens bestemmelsene for den gamle nasjonalparken, Sone B, gir åpning for jakt på de arter viltloven bestemmer det kan jaktes på, med unntak av elg for Alt. a, hvor det heller ikke kan jaktes elg etter nåværende bestemmelser.

I landskapsvernområdet innføres innen endringer i forhold til dagens situasjon når det gjelder jakt. Viltet forvaltes i henhold til viltlovens bestemmelser, og skutt elg kan transporteres ut ved hjelp av "elgtrekker" uten særskilt tillatelse.

Eventuell etablering av de nye verneområdene og ny forskrift for eksisterende nasjonalpark vurderes ikke å medføre nye ulemper for bruken av områdene til jakt.

7.3.3 Fiske

Den nye verneforskriften for nasjonalparken og verneforskriften for landskapsvernområdet medfører ingen endringer i forhold til dagens praksis.

Det er nytt at det innføres et forbud mot kalking av fiskevatn. Dette for å unngå endringer av de økologiske forhold i vassdraga i nasjonalparken. Forsuring av vassdraga i området anses ikke som et reelt problem.

Eventuell etablering av de nye verneområdene og ny forskrift for eksisterende nasjonalpark vurderes ikke å medføre vesentlige ulemper for bruken av områdene til fiske.

7.3.4 Bruk av hund

Av hensyn til det sårbare dyre- og fuglelivet i nasjonalparken foreslås innført et påbud om at hund alltid skal holdes i bånd, unntatt i forbindelse med jakt og reindrift.

Dette vurderes ikke som en vesentlig begrensning for friluftslivsutøverne i området, men kan representere en stor fordel for dyrelivet og reindriften.

7.3.5 Bruken av de private hyttene

Det må forventes at brukerne av de private hyttene vil oppfatte etablering av landskapsvernområdet og utvidelsen av nasjonalparken som negativt. Dette fordi det her foreslås innført et ytterligere regelverk for bruk av snøscooter for frakt av varer/utstyr til hyttene. Derimot kan det oppfattes som positivt at det vil bli umulig med etablering av nye byggverk/hytter i området.

7.4 REISELIV/TURISME

7.4.1 Generelt

I nasjonalparken og landskapsvernområdet foreslås det innført et forbud mot organisert turvirksomhet, større teltleirer, idrettsarrangement, guiding og lignende aktiviteter. Dette av frykt for at områdets verdier og vernehempelet vil kunne medføre ferdsel av uønska omfang i regi av uønska aktører.

For at et slikt forbud i minst mulig grad skal ramme lokalsamfunnene (rundt parken) er det innført et unntak for organisert ferdsel i regi av ideelle lag og foreninger, universiteter eller andre institusjoner. Det er her tilstrekkelig at det på forhånd gis melding til forvaltningsmyndigheten. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar å iverksette nødvendige tiltak dersom aktiviteten vil true verneformålet.

7.4.2 Nye Børgefjellskolen

Ved utforming av den nye forskriften er det tatt høyde for at driften av Nye Børgefjellskolen skal kunne videreføres. Konkret fremkommer dette i forskriften ved at det er et direkte hjemla unntak om bruk av hest på dagens nivå i forbindelse med

aktiviteter ved Nye Børgefjellskolen og at det åpnes for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til bruk av snøscooter på snødekt mark til transport av funksjonshemmede og som et hjelpemiddel i sikringssammenheng, i forbindelse med aktiviteten til Nye Børgefjellskolen. Nye Børgefjellskolen vil ikke bli rammet av forbudet mot organisert turvirksomhet, da det vurderes som en lokal skole/institusjon.

7.5 KRAFTUTBYGGING

Statskogs kraftutbyggingsplaner i austre Laupskardelva, Mjølkelva og er ikke forenlig med det foreliggende forslaget til utvidelse av nasjonalparken. Dersom det vedtas nasjonalpark i dette området kan ikke den planlagte kraftutbygginga gjennomføres. Dersom det blir gitt konsesjon for denne kraftutbygginga kan ikke dette arealet inngå i nasjonalparken. **Vedlegg 6** viser en aktuell avgrensing av nasjonalparken dersom kraftutbygging blir vedtatt og gjennomført.

8. FORVALTNINGSSPØRSMÅL.

8.1 DAGENS FORVALTNINGSSYSTEM.

Dagens forvaltningssystem for Børgefjell nasjonalpark er som følger:

xx

Gjeldende verneforskrift, vedtatt ved kgl. res. av 9. august 1963 med endringer og utvidelse ved kgl. res. av 3. september 1971 og endringer ved kgl. res. av 7. mai 1982 og 26. august 1983, forvaltes av den respektive Fylkesmann. Unntaket fra dette er dispensasjonsmyndigheten for følgende punkter:

- Vitenskapelige undersøkelser og arbeider
- Når formålet med fredningen krever det
- Motorisert ferdsel til lands og til vanns og landing med luftfartøy i spesielle tilfeller

som ved brev av 22. august 1979 fra Miljøverndepartementet ble delegert til daværende Direktoratet for statens skoger. Fra og med 01.07.02 vil den formelle oppsynsmyndigheten for Børgefjell nasjonalpark ligge hos Fylkesmennene, jfr Direktoratet for naturforvaltning sitt vedtak av 29.05.02.

Oppsyn, praktisk forvaltning og biologisk overvåking utføres av Fjelltjenesten, Statskog Nordland.

Grunneierrettighetene forvaltes av Statskog, og i Nord-Trøndelag har fjellstyrene tilsyn med de aktiviteter som faller inn under fjellovas virkeområde.

8.2 FORVALTNINGSMYNDIGHET

I henhold til foreliggende forslag vil den respektive Fylkesmann bli tillagt all forvaltningsmyndighet innen nasjonalparken. Dette er i tråd med de sentrale føringer gitt ved Stortingets behandling av St. meld. nr 62, (1991-92) "Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge". Når det gjelder det foreslåtte Austre Tiplingan landskapsvernområde vil forvaltningsmyndigheten enten bli lagt til Fylkesmannen i Nordland eller til Hattfjelldal kommune. Høsten 1998 ble alle kommuner med naturreservat, landskapsvernområder, biotopvernområder og naturminner tilbudt å overta forvaltningsmyndigheten for disse områdene. Hattfjelldal kommune var blant de kommunene som responderte positivt på denne henvendelsen og ønsket å overta forvaltningsmyndigheten for samtlige naturreservat i kommunen. Tilsvarende vil Hattfjelldal kommune kunne søke om forvaltningsmyndighet for Austre Tiplinga landskapsvernområdet. Fylkesmannen vil da være klagemyndighet i forhold til vedtak kommunen har fattet med hjemmel i verneforskriften.

For å sikre lokal medvirkning i forvaltningen av Børgefjell nasjonalpark ønsker Fylkesmennene å videreføre det rådgivende kontaktutvalget. Utvalgets sammensetning bør vurderes internt i utvalget, men Fylkesmennene ser det som

viktig at den samiske representasjonen opprettholdes. Det synes også naturlig at frivillige naturvernorganisasjoner blir representert i rådet.

Fylkesmennene ser det som viktig at man har en best mulig samordnet forvaltning i de to fylkene. Det må derfor gjennomføres årlige samordningsmøter mellom de to Fylkesmenn. Dersom Austre Tiplingan landskapsvernområde bli opprettet og forvaltningsmyndigheten tillagt Hattfjelldal kommune, vil det også være behov for en samordning mellom kommunen og Fylkesmannen.

8.3 OPPSYNSORDNING

Ot prp nr 30 (1995-96) signaliserer behov for en sterkere styring og koordinering av oppsynsvirksomheten i naturfreda områder. En del viktige oppsynsoppgaver av nasjonal karakter, bl a oppsynet i en del nasjonalparker og store verneområder, bør løses av heltidsansatt personell med høy kompetanse. Lov om statlig naturoppsyn ble vedtatt den 21. juni 1996. Med hjemmel i denne lov ble Statens naturoppsyn (SNO) etablert den 25.10.1996. SNO skal utvikle et mer helhetlig naturoppsyn, gjennom samordning, koordinering og styrking av det totale naturoppsynet i landet. Lov om statlig naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor naturvernloven, friluftsloven, viltloven, laks- og innlandsfiskeloven, motorferdselloven, kulturminnelovens og deler av forurensingsloven.

SNO's viktigste oppgaver er:

- * å ivareta nasjonale miljøoppgaver
- * kontroll i forhold til lover, forskrifter og annet regelverk
- * å forebygge miljøkriminalitet
- * veiledning og informasjon
- * praktiske skjøtselsoppgaver
- * registrering og dokumentasjon

SNO har gjennomført et prosjekt i Nord-Trøndelag med arbeidstittel: Naturoppsyn fra Kyst til grensefjell hvor det bl.a. blir lagt sterk vekt på å forøke en samordning mellom eksisterende oppsynsordninger innen Namdalen. Som et resultat av forsøket er 2 SNO-personer tilsatt i Namdalen.

Det er foreløpig ikke tatt noen konkret avgjørelse om SNO vil etablere seg med eget personell i tilknytning til Børgefjell nasjonalpark, men fra og med 2001 er det inngått en samarbeidsavtale SNO og Fjelltjenesten. Avtalen regulerer oppgaver i henhold til naturoppsynslovens § 2, og oppgavene omfatter blant annet oppsyn i nasjonalparker og andre verneområder.

Oppsynets viktigste oppgaver i Børgefjell er/vil være:

- * oppsyn i henhold til verneforskrift
- * representere lokalkunnskap i forhold til forvaltningsmyndigheten
- * overvåking av naturtilstanden, spesielt med vekt på trua- og sårbare arter
- * overvåke kulturminner
- * overvåke bruken av området
- * gi veiledning til publikum

* vedlikehold av tilretteleggingstiltak for friluftsliv.

Fra og med 01.07.02 vil den formelle oppsynsmyndigheten ligge hos Fylkesmennene, jfr Direktoratet for naturforvaltning sitt vedtak av 29.05.02.

LITTERATURLISTE:

Arnesen, Trond 1994. Vegetasjonsendringer i tilknytning til tråkk og tilrettelegging av natursti i Sørlandet naturreservat. Universitetet i Trondheim, DKNVS. Rapport botanisk serie 1994-5.

Aune, Egil I og Holten, Jarle I. 1984. Skjøtselsplan for edellauvskogreservater i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Rapport nr 4-1984.

Aune, E. I. & Kjærem, O. 1971. Botaniske undersøkingar ved Vefsnvassdraget, med vegetasjonskart. Universitetet i Trondheim, DKNVS. Rapport botanisk serie 1977-1.

Balto, Ingolf 1992. Beite og tråkkslitasje langs reingjerder i reinbeitedistrikt 30 i Vest-Finnmark. Hovedoppgave Institutt for biologi og naturforvaltning Ås-NLH 1992.

Bekkestuen, V., Stabbetorp, O.E. og Framstad, E. 2001. Terrestrisk naturovervåking. Vegetasjonsøkologiske undersøkelser av boreal bjørkeskog i Børgefjell nasjonalpark – reanalyser 2000. NINA Oppdragsmelding 700.

Bugge, Jens 1974. Motorferdsel i utmark og vassdrag. NOU 37 – 1974.

Baadsvik, Karl og Suul, Jon 1994. Friluftsliv: Effekter og goder Referat fra en forskningskonferanse DN-notat 1994-7.

Direktoratet for naturforvaltning 1989. Terrestrisk naturovervåking i Norge. DN-rapport 8-1989. *

Direktoratet for naturforvaltning 1992. Truete arter i Norge. DN-notat 1992-6

Direktoratet for naturforvaltning 1995. Norges nasjonalparker - biologisk mangfold – konferansereferat. DN-notat 1995-10.

Direktoratet for naturforvaltning 1995. Inngrepsfrie naturområder i Norge. Registrert med bakgrunn i avstand fra tyngre tekniske inngrep. DN-rapport 1995-6.

Direktoratet for naturforvaltning 1996. Forvaltning av nasjonalparker. DN-rapport 1996-3.

Direktoratet for naturforvaltning 1997. Natur i endring. Program for terrestrisk naturovervåking 1990-95.

Direktoratet for naturforvaltning 1997. Kommunenes rolle ved opprettelse og forvaltning av store verneområder i Norge. Tilråding fra et arbeidsutvalg.

Direktoratet for naturforvaltning 1998. Inngrepsfrie naturområder i Norge 1988-1998. <http://www.naturforvaltning.no/wbch3.exe?p=1657>

Direktoratet for naturforvaltning 1999: Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998. Norwegian Red List 1998. DN – rapport 1999-3.

Direktoratet for naturforvaltning 2001. Litle Susna og Mjølkkelva. Samla Plan for Vassdrag. Vassdragsrapport nr. 38.

Eriksen, May-Britt 1992. Terrenghastighet. Fylkesmannen i Troms. Rapport nr. 44.

Edvardsen, I. 1993. Haustlegran i Susendalen. En preliminær undersøkelse. Upublisert rapport til Fylkesmannen i Nordland, 15 sider.

Fjellheim, S. 1998. Samiske kulturminner innen planområder for nasjonalpark i Nord-Trøndelag, Nordland (Børgefjell) og Sør-Trøndelag (Roltdalen). Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, miljøvernavdelingen. Rapport nr 1. 1998.

Follestad, Arne 1994. Betydningen av et myteområde for sædgås i Nord-Trøndelag. Oppdragsmelding 268 NINA.

Foss, Olaf (red.) 1999. Regionale trender: Konsekvensutredninger. NIBR.

Frafjord, K. & Rofstad, G. 1998. Fjellrev på Nordkalotten. Nordkalottrådets rapportserie: Rapport nr 47.

Fylkesmannen i Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland 1986. Heieområdet Setesdal-Ryfylke. Framlegg til mål og retningslinjer for arealbruk.

Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen 1990. Forvaltningsplan for Stabbursdalen nasjonalpark. Rapport nr 36.

Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen 1990. Forvaltningsplan for Øvre Passvik nasjonalpark. Rapport nr 37.

Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernavdelinga 1984. Skjøtselsplan for Rambjøra landskapsvernområde i Bergen kommune..

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen 1990. Radioaktivitet i Ferskvannsfisk fra Nord-Trøndelag i perioden 1986 – 89. Rapport nr 1 – 1990. Fylkesmannen i Sogn og Fjordane 1994. Forvaltningsplan for Jostedalsbreen nasjonalpark. Rapport nr. 3-1994.

Fylkesmannen i Troms, Miljøvernavdelingen 1996. Forvaltningsplan – Reisa nasjonalpark.

Fylkesmannen i Oppland og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane 1995. Forvaltningsplan for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde – forslag.

Gustavson, M. & Grønhaug, A. 1960. En geologisk undersøkelse på den nordvestlige del av kartblad Børgefjell. Norges Geologiske Undersøkelse. Nr. 211: 26 – 74

Gårder, Geir 1997. Botaniske undersøkelser av tre barskoger og ett kulturlandskap i Namsskogan og Lierne kommuner, Nord-Trøndelag fylke. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen Rapport nr 7-1997.

Haftorn, S., Bidrag til kjennskapen om Børgefjellområdets fugle- og pattedyrfauna. Fauna 5, 105- 141.

Korsmo, Harald 1983. Mekanisk slitasje på vegetasjonen. Naturen nr. 1 1983, 5s.

Hope, Anne Mette 1997. Rapport fra prøvefiske i Børgefjell 1996. Røyrvik kommune.

Hultmann, Svenn G. og Vallsten, Per 1988. Besøksmønstret i Rogen-Långfjellet. KOMMIT-rapport 988:3.

Høberg, J. 1998. Endring av verneforskrifter for Børgefjell nasjonalpark. Konsekvensutredning vedrørende beiting for verneinteresser og berørte geitebruk. Planteforsk. Utredning 8/98.

Høiberg, H. og Mikalsen, L. 1954: Fra fuglelivet ved vestre Tiplingen i nordre del av Børgefjell. Fauna 3, 97-103.

Iversen, M. 2000. Befaring av barskogsområde ved Øyum/Litle Susna. Intern rapport til Fylkesmannen i Nordland. 2 sider.

Johansen, Bernt E. 1991. Bardu kommune . Vegetasjonskartlegging. Vurdering av terrengslitasje. Forut rapport nr 36.

Korsmo, Harald 1983. Mekanisk slitasje på vegetasjonen. Naturen nr. 1 1983, 5s.

Kvam, Tor m.fl. 1998. Store rovdyrs økologi i Norge. Sluttrapport. NINA Temahefte 8. NINA's strategiske instituttprogrammer.

Kålås, John Atle 1996. Terrestrisk naturovervåking. Fjellrev, hare, smågnagere og fugl i TOV-områdene. NINA-NIKU.

Lindell, John D.C. et al. 1999. Har fjellreven en framtid i Norge? En statusrapport og forslag til forvaltning. NINA-NIKU oppdragsmelding 575.

Miljøverndepartementet 1992. Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge. St.meld. nr 62 (1991-92).

Moen Eli og Odd Inge Vistad 1992. Verneplan I og II for vassdrag – En oversikt over kunnskapsnivået innenfor naturfag og friluftsliv. Miljøverndepartementet.

Nettelblatt, Mats. 1994. Artsoversikt fra befaring langs Mjølkkelva i Susendalen, Hattfjelldal 25.08.94. Intern rapport til Fylkesmannen i Nordland.

Nordal, I. & Wesenberg, J. 1992. Botanisk krysslister fra området Lille Susna-Mjølkkelva-Giedtietjahketje.

Nordisk Ministerråd. 1984. Naturgeografisk regioninndeling av Norden.

Persen, Endre 1986. Snøscooteren og naturmiljøet I. Miljøverndepartementet.

Persen, Endre 1986. Snøscooteren og naturmiljøet II. Miljøverndepartementet.

Prestbakkmo, H. 1998. Konsekvenser for reindrift/samisk næring ved utvidelse av Børgefjell nasjonalpark. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvern-avdelingen. Rapport nr. 6. 1998.

Råheim, Erlend 1992. Registration of vehicular tracks on the Svalbard Archipelago. Norsk Polarinstitutt meddelelser nr 122.

Sivertsen, S: & Krogh, K. 1973. Børgefjell. Norges nasjonalparker 2. Lutherstiftelsens Forlag, Oslo.

Statskog Nordland, Fjelltjenesten. 1993. Botaniske og ornitologiske/zoologiske registreringer ved Tiplingan sommeren 1992. Upublisert rapport til Fylkesmannen i Nordland.

Statskog Nordland, Fjelltjenesten . 1993. Rapport fra botaniske registreringer i Sløskaret og mot Kuvatnet sommeren 1992. Upublisert rapport til Fylkesmannen i Nordland.

Statskog Nordland, Fjelltjenesten. 1993. Rapport fra ornitologiske/zoologiske registreringer i Storelvdalen (Grane kommune) sommeren 1992. Upublisert rapport til Fylkesmannen i Nordland.

Statskog Nordland, Fjelltjenesten. 1995. Supplerende biologiske undersøkelser i Børgefjellområdet 1994. Upublisert rapport til Fylkesmannen i Nordland.

Teigland, Jon m.fl. 1999. Konsekvensutredning av større verneprosjekt: Erfaringer fra Stabbursdalen nasjonalpark. NIBR VF-rapport 7/99 Vestlandsforskning.

Theodorsen, Pål 1984. Praktisering av lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. Direktoratet for naturforvaltning.

Tingstad, Per Gustav 1998. Forslag til utvidelse av Børgefjell nasjonalpark sørover fra Orrvassdalen, naturfaglig begrunnelse for dette utvidelsesforslaget. Notat fra Institutt for Naturhistorie, Vitenskapsmuseet, NTNU.

Taagvold, Harald 1978. Virkninger av tråkk på vegetasjonen i sentrale fjellstrøk i Sør-Norge. Hovedoppgave i spesiell botanikk ved Universitetet i Trondheim.

Ullring, Ulf E. 1989. Forvaltning av slitasje - en utprøving av to vegetasjonsøkologiske enheter i Femundsmarka og Långfjellet. Hovedoppgave i botanikk ved Universitetet i Trondheim.

von Sydov, Bjørn 1995. Hållbar utveckling i landets fjällområden. Statens Offenliga utredningar 1995: 100.

* For oversikt over rapporter fra prosjektet vises til :

Bekkestuen, V., Stabbetorp, O.E. og Framstad, E 2001. Terrestrisk naturovervåking. Vegetasjonsøkologiske undersøkelser av boreal bjørkeskog i Børgefjell nasjonalpark – reanalyser 2000. NINA Oppdragsmelding 700.

VEDLEGG 1

Uttalelser til meldinga

Uttalelser og innspill i tilknytning til underretning/melding om oppstart av planarbeidet med avgrensninger for Børgefjell nasjonalpark.

Det skal gis et kort resymé av uttalelsene til meldinga av 18.06.96. I tillegg er det vist til en del uttalelser før meldinga ble laget.

1. Grane kommune.

Brev av 15.11.94 (uttalelse til foreløpige planområdegrenser):

Kommunen forutsetter at vedtektene får en slik utforming at ev. næringsinteresser i nasjonalparken ikke får problemer i utøvelse av næringen. Grunneierne må få anledning til å uttale seg om vedtekter og nasjonalparkgrenser i god tid før vedtak skal fattes.

Brev av 14.04.96:

Kommunen støtter brev av 21.03.96 fra Næringsforum Grane og Hattfjelldal til Fylkesmannen i Nordland. Det må anses som rimelig at lokalbefolkningen tildeles muligheter for kommersiell utnyttning av utfart i nasjonalparken. Selve betegnelsen "Nasjonalpark" er en merkelapp som fører til øket ferdsel, noe som er påpekt i kontaktutvalget for Børgefjell. Det er derfor ingen motsetninger i de betenkeligheter kommunens representanter hevder i utvalget og de ønsker Næringsforumet uttrykker.

Brev av 12.07.96.

Kommunen fremsetter krav om konsekvensutredning før gjennomføring av planen. Utredningen må foruten det planlagte nasjonalparkforslaget, også omfatte den samlede effekten på både eksisterende og planlagt vernede arealer.

Brev av 26.09.96:

Kommunen vil komme tilbake til spørsmålet om et eventuelt landskapsvernområde som buffersone til nasjonalparken når konsekvensutredningen foreligger. I det pågående arbeid må det tas hensyn til at fjelloven kan vise seg å gjelde også i Nordland.

Beskrivelsen i underretningen tyder på at området er attraktivt for fuglelivet slik det er i dag. Endring av grensene synes derfor unødvendig. Andre faktorer, spesielt luftforurensning, kan være mer avgjørende for fugle- og dyrelivet enn ferdsel.

Driften av geitsetra i Simskardet må få fortsette som før, og Børgefjellskolen eller lignende organisasjoner må kunne drive med opplærings- og undervisningsaktiviteter

i nasjonalparkområdet. Det må gis anledning til jakt på rovdyr som gjør skade på rein og bufe (etter at fellingstillatelse er gitt). For å skåne naturen må klopplegging og bygging av bruer, samt vedlikehold av slike anlegg, være tillatt.

Brev av 11.05.98:

Sauebeite vil trolig komme i konflikt med utvidelse av nasjonalparken. Antagelig vil det kun berøre besetningen til gnr/bnr 68/3.

2. Hattfjelldal kommune.

Brev av 20.01.95 (uttalelse til foreløpige planområdegrenser):

Spørsmålet om utvidelse har ikke vært forelagt kommunen til uttalelse. Arbeidsgrensene er tatt til underretning, men oppfattes ikke som akseptabel fremtidig nasjonalparkgrense. De bruksbestemmelser som vil bli gjort gjeldende for nasjonalparkområdet vil være av betydning for hvor stor utvidelse som eventuelt måtte fremstå som akseptabel. Kommunen har ellers vist til eksisterende hyttebebyggelse og forutsatt at det legges inn akseptable særbestemmelser for bruken av selve hytteområdet med nærområde. For øvrig har man bemerkt at elgjakt er en viktig bruksinteresse innenfor arbeidsgrensen som ikke må bli skadelidende i et fremtidig verneområde.

I saksforberedelsen er det bl.a. bemerkt at det, etter det man kjenner til, er Tiplingområdet som det knytter seg størst bruksinteresser til. De 8-10 hyttene i området brukes mer eller mindre hele året i forbindelse med fiske og jakt. Området er blant de mest attraktive i kommunen mht. vinterjakt på rype. Området utenfor nasjonalparken er dessuten lagt ut som eget jaktfelt for elgjakt. I tillegg brukes området mye av andre friluftsjakterte teltturister.

Den mest brukte ferdselstrasé sommerstid går fra Harrvassdalen, ellers er det en del ferdsel fra Øyum og oppover på østsiden av Lille Susna. Sistnevnte trasé benyttes nok mest vinterstid med snøscooter. Ved Legdvatnet ligger en privat hytte hvor det gis dispensasjon for bruk av snøscooter vinterstid. Fra gammelt av har det vært mye trafikk over riksgrensen ved Valtan. Denne traseen går innenfor det nordøstlige hjørnet av arbeidsgrensene. Motorferdselinteressene i kommunen ønsker at det fortsatt kan gis dispensasjon for bruk av snøscooter langs denne traseen. Det er bemerkt at det imidlertid er gjeldende dispensasjonspraksis som i siste instans vil avgjøre hvorvidt traseen blir brukt.

I kommunens saksforberedelse er det for øvrig bemerkt følgende: "Da de største utmarks/friluftsjakterte finnes i Tiplingsområdet vil den fremtidige bruken være mer avhengig av hvilke vernebestemmelser som blir gjeldende for dette området enn om hvor langt ned mot Susendalen nordgrensen blir trukket." I forhold til skogressursene er det påpekt at Harrvassdalen og de bjørkekledde liene mot fjellet først og fremst har verdi knyttet til vedhogst. Konsekvensene for skogbruket i disse områdene vil være relativt små. Området ovenfor Øyum, hvor det er tatt med ca. 250 daa produktiv skogsmark, vil som verneområde gi konsekvenser for

skogbruksnæringen. Sysselsettingsverdien i primærnæringen oppgis avslutningsvis i kommunens saksforberedelse å være ca. 2,5 årsverk.

Brev av 12.09.96:

Kommunen er imot enhver form for utvidelse av nasjonalparken. Kommunen har allerede store områder vernet. Man vil komme tilbake til spørsmålet om eventuelt landskapsvernområde når konsekvensutredningen for verneområdet foreligger. Kommunen forbeholder seg rett til å komme tilbake med et eventuelt krav om økonomisk kompensasjon når resultatet av konsekvensanalyse foreligger.

I kommunens saksforberedelse er det bl.a. pekt på at dersom barmarkkjøring i reindrifta forbys, må man finne andre løsninger som staten må refundere helt ut. De nye verneforskriften for nasjonalparken må utformes slik at området kan brukes til tur og friluftsliv uten at det oppstår unødige skader eller forringelse av flora og dyreliv, f.eks. må det ikke settes forbud mot å kloppegge stier over blaute partier. Et ev. landskapsvernområde må forvaltes av kommunen.

3. Næringsforum Grane og Hattfjelldal

Brev av 21.03.96:

I arbeidet med næringsutvikling er reiseliv vedtatt som en hovedsatsing i årene fremover. Nasjonalparken er det område som har best grunnlag for å bidra positivt i næringsøyemed, f.eks. organiserte fot-, ski- og rideturer med guiding. Organisert kommersiell bruk vil kunne ivareta miljøhensyn bedre enn ikke kommersiell bruk. En turarrangør som driver guiding vil trolig føle større ansvar enn enkeltpersoner og grupper som ferdes fritt. En fornuftig kommersiell bruk vil kunne tillates, selv om merking av løyper m.v. ikke tillates. I et ev. landskapsvernområde må det i alle fall fritt kunne drives organisert kommersiell aktivitet. Næringsforumet anmoder om konsekvensanalyse med tanke på utøvelse av næringsvirksomhet i nasjonalparken.

Brev av 10.09.96:

Som ledd i å tilrettelegge for næringsutvikling i årene fremover, må det være anledning til å utøve en regulert kommersiell bruk av nasjonalparken.

Næringsforumet ser en stor fare dersom utvidelse av nasjonalparken innebærer at rovdyrområdet utvides og hindrer næringsvirksomhet med bl.a. sauehold.

Børgefjellskolen blir rammet av forskriften slik den nå foreligger. Denne type anlegg er et eksempel på god og riktig kommersiell bruk av nasjonalparken. Tusenvis av skolebarn har fått lære om hvordan man ferdes og tar vare på naturen. Dette har skjedd gjennom kommersiell bruk av nasjonalparken. Tidligere anmodning om konsekvensanalyse for forslaget til forskrifter og utvidelse opprettholdes.

4. Rådgivende kontaktutvalg for Børgefjell nasjonalpark v/ordførerne.

Brev av 20.06.96:

Ordførerne er enige i at en buffersone kan ha positiv virkning for å verne bedre om nasjonalparken. Denne buffersonen må gis status som landskapsvernområde, og kommunene må forvalte det. Foreslåtte grenser båndlegger alt for store arealer i Hattfjelldal og Røyrvik kommuner, og kan ikke aksepteres. Kloppelegging av stier i nasjonalparken må kunne aksepteres da det skåner naturen. Pkt. 4 i forskrift om landskapsvernområdet må tas ut.

5. Sitji Jarnge/Samisk Kultursenter.

Brev av 03.07.96

Utvidelse av nasjonalparken vil ha vidtgående konsekvenser, ikke minst for reindriftssamene og deres bruk av naturressursene. Det må være i alles interesse å få vurdert alle sider av saken, slik at beslutningene blir tatt ut fra et faktagrunnlag. Stig Garnet/Samisk Kultursenter ber om at det utarbeides konsekvensanalyse for reindrifta, hvor rovdyrpredasjon og hindring av ferdsel blir særlig vurdert.

6. Reindriftsforvaltningen i Nordland.

Brev av 12.07.96:

Utvidelsesarealet i de to fylkene er over 400 km². Miljøverndepartementet har nevnt at KU for arealer mindre enn 500 km² må vurderes. Endringene i dagens bruk for reindrifta vil bli så vesentlig at arealet vurderes å være stort nok til å kreve KU. Reviderte verneforskrifter for eksisterende Børgefjell nasjonalpark vil sammen med utvidelsen føre til at reindriftas egen forvaltning begrenses i et område på 1500 km². Reindriftsforvaltningen ber om at det foretas KU som viser samlet effekt på eksisterende og planlagt vernede arealer.

Reindriften er den viktigste og ofte eneste kulturbæreren for samer i sørområdet. I denne sammenheng påpekes statens ansvar i henhold til Grunnlovens § 110 A. Pga. årlige variasjoner mht. avkastningen fra reindrifta, har samene tradisjonelt basert en del av virksomheten på andre næringer. Av den grunn må KU også belyse virkningen på rettighetene knyttet til jakt, fiske, bærsanking og samisk håndverk.

Reindriftsforvaltningen viser til retten til å drive reindrift som er nedfelt i reindriftsloven og til prinsippet om "alder tids bruk". Det er ikke tvil om at reindrifta er rettighetshaver i området, jf. de mange samiske fornminnene og dagens anlegg som driftshytter, naust, gjerder o.l. For den samiske befolkningen bygger bruken av Børgefjell også på folkerettslige prinsipper.

St.meld. nr. 28 (1992), "En bærekraftig reindrift", har en målsetting om at reindrifta skal være økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig. Reindriftens målsetting og intensjonene ved opprettelse av nasjonalpark burde gå godt overens. Forslaget til nasjonalparkforskrifter inneholder likevel flere punkter som kommer i konflikt med reindriftsloven. Særlig berøres retten til opphold med rein og til ferdsel, flytting og

flyttleier, samt retten til anbringelse av anlegg som trengs i reindrifta (jf. reindriftslovens § 9).

Det offentliges krav til reindrifta gjør at det er slutt på den tiden da samene kunne bo sammen med reinflokkene på fjellet. Fax, mobiltelefon og møter er blitt en del av hverdagen. Forurensning fra radioaktivt nedfall og stadig økende rovdyrstamme, gjør at reindrifta trenger anlegg og fremkomstmidler for å oppfylle kravene til kjøttkvalitet og mobilitet. Forbud mot nye anlegg og kjøring på barmark vil utgjøre et meget alvorlig inngrep, og reindriftsforvaltningen synes en KU i høyeste grad må være påkrevd.

7. Morten Bustadmo.

Brev av 23.07.96

Endene som Universitetet i Trondheim har observert i Rurukområdet, er helt vanlige. Vern av myteområdet for sædgås i Storvikområdet er bra.

Det er neppe hele sannheten at rovviltet er årsaken til nedgang av fuglevilt i området.

Utvidelsen av Børgefjell er en maktdemonstrasjon som neppe gagnar dyre- og fuglelivet i Børgefjell. En ønsker å frede et viss antall kvadratkilometer. Det er ønskelig at forvaltningen kobler teori og opparbeid erfaring fra praktikere i området.

Brev av 02.06.98.

Utvidelsen av Børgefjell sør for Orrvasselve vil medføre økt ferdsel i området. Å klarlegge konsekvensene for miljøet i området ville kanskje være like viktig som konsekvensene for bruken av området.

Fjellstyret har strukket seg langt med sitt forslag til vern. De mest verneverdige områdene blir tatt med ved fjellstyrets forslag, selv om bl.a. vernet av flora og fauna med det er høyst tvilsomt.

Det stilles stort spørsmålsteget ved Vitenskapsmuseets forslag til verneområdet. Svartand er en vanlig fugleart, og den hekker fortsatt selv om fuglelivet både ved vatn og våtmark har gått betydelig tilbake de siste 30-40 åra. Utsagnet om vern for vernets og arealets skyld står ved lag.

8. Nordland fylkeskommune.

Brev av 23.07.96:

Det knytter seg usikkerhet til hvilke endringer revisjon av verneforskriften og utvidelsesforslaget kan få for primærnæringene, spesielt reindrift og reiselivsvirksomhet med utgangspunkt i friluftaktiviteter. I en KU vil brukerinteressene stå sentralt, men konsekvensene for miljøet skal også utredes. Konsekvensene av ikke å gjøre vernevedtak skal vurderes. Etter en samlet vurdering

av det tilgjengelige materialet, ber fylkeskommunen om at utvidelsen av Børgefjell nasjonalpark, samt revidering av verneforskriften konsekvensutredes.

Brev av 20.09.96:

Det er meget positivt at saken er sendt til underretning før den formelle høringen.

Ut fra foreliggende opplysninger anser fylkeskommunen at det fins store naturverdier innen utvidelsesforslaget som oppfyller de kriterier som naturvernloven setter for nasjonalparker og landskapsvernområder. Betegnelsen "nasjonalpark" kan virke som et trekkplaster og gi økende ferdsel/slitasje. Børgefjell nasjonalpark er i nasjonalparkmeldingen plassert blant de nasjonalparker hvor det ikke skal tilrettelegges spesielt for friluftsliv. Ut fra dette bør det vurderes å gi større deler av utvidelsesområdet status som landskapsvernområde. I hvilken grad sedvanerett, Grunnlovens § 110-A, ILO-konvensjonen o.l. er relevant for reindriftsnæringens bruk kan diskuteres Dette er et stort og komplisert problemfelt, og en juridisk avklaring ville være av interesse. I St. meld. nr. 28 (1991-92) om "En bærekraftig reindrift" heter det at: *"I områder vernet etter naturvernloven vil vernereglene (gitt med hjemmel i naturvernloven) være avgjørende for hvilken virksomhet som kan utøves. Vernereglene vil gå foran annet regelverk som gjelder for virksomheten."*

Eksisterende bestemmelser for Børgefjell nasjonalpark (bl.a. pkt 2.1 c) må oppdateres i forhold til endringene i reindriftsloven, hvor det settes krav til distriktsplan. Reingjerder, gammer og motorferdsel skal inngå i planen og kartfestes. Det stilles også krav til fagkyndige vurderinger av miljømessige virkninger. Endringene i reindriftsloven må få betydning for revisjon av verneforskriften. Endringene tolkes som en skjerping mht. motorferdsel, dvs. kjøring skal skje etter godkjente distriktsplaner, og i verneområder skal kjøring foregå etter bestemte regler fastsatt av forvaltningsmyndighet i samarbeid med reinbeitedistriktet og områdestyret. Forvaltningsmyndigheten bør legge opp til samme prosess som for distriktsplaner, dvs. offentlige høringer vedr. reglene for ev. kjøretraseer.

I friluftslivsforskning påpekes at bruk av motorkjøretøyer med støy og fysiske terrengspor virker negativt på brukernes fridluftsopplevelse. Forskningsmateriale som viser at det kan skje endringer i jordstruktur og endret vegetasjonssammensetning/økende erosjon, fins også. I stortingsmeldingen om en bærekraftig reindrift heter det at:

"... reinbeitedistriktene bør søke å få bedre kontroll og planlegging av sin bruk av motorkjøretøyer ut i fra de terrengskader og driftsforstyrrelser det kan medføre."

Fylkesutvalget har i sak 549/93 "Forslag til endringer i lov om reindrift - høringsuttalelse" sagt at: *"Fylkesutvalget er enig i at det trengs en innskjerping på bruk av motorisert kjøretøy i reindrifta. Motorisert ferdsel under utøvelse av reindrift bør derfor være lovlig kun når den skjer i samsvar med beite- og driftsplan...."* Ut fra dette synes det å være en relativt utbredt oppfatning om at motorferdsel medfører negative virkninger. Ved revisjon av verneforskriften bør man følge forvaltningsprinsippene slik de fremkommer i St.meld. nr. 28, i reindriftsloven m. endringer og i Fylkesutvalgets vedtak i sak 549/93. Utvidelse av nasjonalparken vil legge restriksjoner på motorferdselen for reindriftsutøvere, spesielt i forhold til at

områdene har størst verdi som sommerbeiteland, og dette temaet bør tas opp i en konsekvensutredning. Den relativt restriktive linjen mht. motorferdsel i nasjonalparker bør i prinsippet beholdes, slik at man unngår både skade på naturverdiene og en uthuling av nasjonalparkbegrepet.

Mht. andre næringsinteresser, så som det naturbaserte reisbelivet, vil utvidelse av nasjonalparken virke positivt, spesielt dersom området får status som landskapsvernområde.

Eksempelet på forskrift for landskapsvernområde som er vedlagt fylkesmennenes underretning, tilsier at oppføring av nye hytter ikke blir tillatt. Dette er i tråd med arealdelen til kommuneplanen for Hattfjelldal kommune. Det bør vurderes om forskriften skal ha bestemmelser om utvidelser av eksisterende hytter.

Hattfjelldal kommune har bemerket elgjaktas betydning. Får utvidelsesområdet status som nasjonalpark, vil det være nødvendig med lokale tilpasninger vedr. elgjakt i forhold til standard forskrift for nasjonalparker. I forskriften bør det presiseres om det er tillatt/forbudt å bruke motorkjøretøyer ("elgtralle") for å frakte skutt vilt.

Det bør vurderes om ferdselen med snøscooter over riksgrensen ved Valtan i Hattfjelldal skal opprettholdes hvis området skal inngå i nasjonalparken. Fremfor å uthule bestemmelsene i en verneforskrift ved å gi særbestemmelser som tillater fornøylespreget motorferdsel, bør det vurderes å endre den fremtidige grensen. "Valtantraseen" synes å ligge så vidt innefor arbeidsgrensen. Kommunen kan ved rullering av kommuneplanen legge restriksjoner på bruken av området (LNF-sone 1 med forbud mot hyttebygging o.l.).

Mht. skogbruksinteresser signaliserer fylkesmannen at det er mest aktuelt å foreslå landskapsvern med tilpasninger til lokale ønsker og behov i Tiplingområdet. Fylkeskommunen er innforstått med at man må kompromisse i en del saker, men her må det gjennomføres grundige undersøkelser og analyser mht. i hvilken grad skogbruket kan påvirke fuglebiotopene, og ev. hvordan bestemmelsene bør utformes i forhold til et fremtidig skogbruk som også tar hensyn til de ornitologiske verneverdiene. Det bør vurderes om det er mulig med moderne skogsdrift i et verneområde hvor det er naturen som skal vernes. Det synes å være en restriktiv linje mht. kommersiell skogsdrift i verneområder. Det må avklares om denne linjen skal videreføres for nasjonalparken m. utvidelsesområder.

Hvilke konsekvenser revisjon av verneforskriften og utvidelse vil få for andre brukerinteresser må utredes.

9. Midtre Namsvatn Grunneierlag v/Magnar Namsvatn.

Brev av 27.07.96.

Grunneierlaget stiller opp to faktorer som grunnlag for den prosessen som bør foregå:

- Hva er det en ønsker å oppnå - hva er målet?
- Hvordan skal en oppnå målsettingen?

Det vises til at det er neppe uenighet om å ivareta de zoologiske verdier i Børgefjell, men det stilles spørsmålstegn til om utvidelse av nasjonalparken er det riktige midlet til å nå et mål om bedre dyrevern.

Momenter for mulig nytenkning er :

Det kan være nyttig med en ytre buffersone som kan forvaltes på en noe friere måte. Dette gjelder bl.a.

- muligheten for å styre trafikken
- muligheten for å foreta bestandsreguleringer så vel innen fauna som plantelivet: Gi bedre vekstforhold.

Det kan gjerne etableres ytre arbeidsgrenser for å definere hva en ønsker i området. Men ensidige verneregler vil skape et hinder i seg selv for nå målsetningene. Det er viktig å gjøre de riktige tiltak i forhold til behovet. Varning av mytende gås ved Litjvassområdet er et godt eksempel på nytenkningen og kreativiteten.

Det som kan oppnås ved slik tenkning er:

- En kan gjøre tiltak i forhold til det en ser er truet.
- Det er en fleksibel ordning , som er krevende men likevel enkel å forvalte.
- Strengte metoder kan brukes der det trengs.
- Det er mulig å unngå at områdene gjøres til trekkplaster.
- Det oppnås forståelse hos de fleste (alle?) parter.
- Området kan i lange perioder brukes på vanlig måte til beste for fjellverden, turister og lokal befolkning.
- Det gir økt liv og trivsel på alle måter i området.
- En vil kunne oppnå og måle resultater.

Det har vært og er, og det bør fortsatt være muligheter for mennesker å bruke slike områder som en del av sitt levested.

Det kreves en konsekvensanalyse som kan fortelle oss mer om disse forholdene før en utvider parken og lager et ensidig regelverk

10. Vislie, Ødegaard & Kolrud - på vegne av Grane, Hattfjelldal, Røyrvik og Namsskogan kommune.

Brev av 31.07.96.

Brevet fra advokatfirmaet omfatter konsekvensutredningsspørsmålet. Det pekes spesielt til forholdene rundt skogbruk, reindrift, jakt og fiske og reiselivsnæring.

11. Namsskogan fjellstyre.

Brev av 28.08.96.

En buffersone til nasjonalparken i form av landskapsvernområde er langt å foretrekke, ikke minst for å skåne områdene for økt ferdsel. Ordet nasjonalpark virker som en magnet på mange mennesker.

Det kreves en presisering av som ligger i begrepet vedlikehold når det gjelder hytter. Utviklingen krever at standardheving av hyttene godtas.

Det må fortsatt være tillatt å vedlikeholde/restaurere terskler og bruer og det må være mulighet for å ha båter i vatn og elver. Fjellstyret må fortsatt ha rett til vedhogst i Storelvlia til hyttene i Namskroken.

Dersom det settes forbud mot utsetting av fisk i nasjonalparken, må det presiseres at dette gjelder vatten det aldri før har vært fisk i. I Smalåsen statsallmenning må det fortsatt være tillatt å sette ut fisk.

Det er ønskelig at elgjakt også blir tillatt innenfor den gamle delen av nasjonalparken. Predatorer som kråke og mårhund må kunne beskattes.

Det må ikke innføres noen mulighet for forvaltningsmyndighetene til i enkelte bunnår for rypebestanden å frede rypa. Dette skaper store problemer både for småviltforvaltningen og for jegerne. Bag-limitsystemet er langt å foretrekke. Fjellstyret for lenge siden innført ordningen med baglimit. Det er i langt sterkere grad enn før praktisere en meget lav baglimit i dårlige småviltår. Det tildeles også langt færre småviltjaktkort i periode 10/9-25/9 i dårlige vilkår enn i gode viltår.

Hest har til alle tider vært brukt i Smalåsen statsallmenning - i enkelte tider lite, i andre tider mer. Bruk av hest må fortsatt være tillatt.

Bruksberettigedes rettigheter i h.h. til Fjellogen skal fortsatt gjelde.

Fjellstyret forbeholder seg ellers retten til å kreve erstatning ved evt. tapte rettigheter ved evt. utvidelse av parken og nye vernebestemmelser.

Det er fattet følgende vedtak:

Forslag til uttalelse ble enstemmig vedtatt med følgende tillegg:

- Fjellstyret anmoder om at fylkesmannen avventer utarbeidelse av endelige vernebestemmelser og evt. nye grenser til N-T Fylkeskommunes konsekvensanalyser av alle eksisterende verneforslag er slutført.»

12. Nord-Trøndelag fylkeslag av Norges Jeger og Fiskerforbund.

Brev av 05.09.96.

Fylkeslaget er uenig med Rådgivende kontaktutvalg som mener at barmarkspor ikke virker skjemmende. Forvaltning av parken skal ta hensyn til tradisjonelt bruk så lenge det ikke går ut over verneformålet.

Jakt bør foregå i samsvar med villtlovens bestemmelser. Det bør kunne benyttes lette kjøretøyer, f.eks. elgtrekk under framkjøring av felt storvilt. Jaktprøver bør kunne fortsette. Ved utarbeidelse av forvaltningsplan ønsker NJFF å delt i dette allerede på et tidlig tidspunkt.

Nord-Trøndelag JJF vil bli representert i et rådgivende forvaltningsutvalg.

13. Samisk kulturminneråd.

Brev av 05.09.96.

Samisk kulturminneråd har skrevet en felles kommentar til Børgefjell, Hartkjølen og områdene Verdal, Snåsa, Lierne, og påpekt de store arealer disse områdene utgjør innenfor flere reindriftsområder. I perspektiv av samisk historie kan ikke områdene betraktes som villmark eller urørte naturområder. Områdene er brukt og bebodd gjennom mange hundre år.

Registreringen av samiske kulturminner i disse områdene er delvis mangelfulle. Det vises til at i strategiplan for forvaltning av nasjonalparker understreker Direktoratet for naturforvaltning viktigheten av å sikre kulturminner i nasjonalparkene fordi:

- offentlige myndigheter har et generelt ansvar for kulturminner
- kulturminner er tilleggsargumenter for vern
- kulturminner gir kunnskap om lokalbefolkningens historie
- aktiviserer lokalbefolkningen til tilhørighet og ansvar
- bevissthet og kunnskap om kulturminner er konfliktforebyggende
- kulturminner gir kunnskap om mangfold og bredden i tidligere ressursutnytting
- fjell og utmark har kulturminnetyper som har gått tapt i bosatte områder
- spor av tidligere tiders bruk øker forståelsen for tidligere tider

Sametingets miljø- og kulturvernavdeling viser til de arealer i Nordland og Nord-Trøndelag hvor det i dag foreligger planer til store verneområder og hvor sørsamiske interesser blir berørt. Til sammen utgjør disse verneområdene 4.141km².

Det vises også til at det ikke er sammenfallende interesser alle steder når det gjelder forholdene til samiske kulturminner og andre interesser. Det vises konkret til ønsker fra Røyrvik fjellstyre og forslag til grenseendringer.

Det vises til datamangel når det gjelder samiske kulturminner. (Noe som er rettet på i ettertid: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag miljøvernavdelingen Rapport nr. 1. 1998 Samiske kulturminner innen planområder for nasjonalpark i Nord-Trøndelag, Nordland (Børgefjell) og Sør-Trøndelag (Rotldalen).)

14. Røyrvik viltnemnd:

Brev av 12.09.96.

Røyrvik viltnemnd mener an utvidelse av Børgefjell nasjonalpark er unødvendig med hensyn til viltet. Viltnemnda mener at en utvidelse vil virke negativt inn på viltstammen ved at det i området med utvidet vern vil bli økt ferdsel og dermed mer stress for viltet. Viltnemnd ser også faren for at verneforskriften med tiden kan bli endret slik at viltlovens bestemmelser ikke gjelder i de nye vernede områdene (adgangen til å drive jakt som i dag).

15. Røyrvik fjellstyre.

Brev av 24.09.96.

Røyrvik fjellstyre har i møte 18.09.96 behandlet brev av 18.06.96 vedr. plan for gjennomføring av landsplan for nasjonalparker (Stortingsmelding nr 62 (1991-92) og Innst. nr 123 og 124 (1992-93). Børgefjell nasjonalpark. Underretning.

Fjellstyret sier at i underretningen heter det at formålet med vernet er å bevare «et utpreget villmarksområde». Som begrunnelse for utvidelsen sies det at «like utenfor dagen nasjonalparkgrense finnes flere naturfaglige interessante forekomster og områder med viktige biologiske forekomster og biologiske funksjoner».

At slike forekomster fortsatt finnes bevart utenfor parkgrensen er kanskje nettopp fordi de ligger der de er. Erfaring viser at ferdselen i områder som legges ut til nasjonalpark som oftest øker. Det fører til at spesielle biotoper, planter, dyr og fugler dermed blir utsatt for større press.

Fjellstyret har en lei følelse av at utvidelsen ikke er for vernets skyld, men at et visst antall km² skal ha en eller annen verneform, noe styret er uenig i. Fjellstyret vil hevde at det med sin forvaltning har bevirket at området fortsatt har verneverdi, og at dette også vil være styrets mål for fremtiden.

Når det gjelder det foreslåtte utvidelsesområde i Røyrvik, kan det ikke få bedre «vern» enn det har i dag.

Fjellstyret er misfornøyd med at ikke deres forslag til endelig grense for utvidelsen av parken er nevnt i underretningen.

Det vises ellers til tidligere korrespondanse, bl.a. brev av 09.05.94, og 29.05.95 samt der fjellstyret muntlig har tilkjennegitt sitt syn i flere møter, derfor fastholder styret det som tidligere er sagt om utvidelsen av Børgefjell nasjonalpark. I utgangspunktet ser fjellstyret på utvidelsen som helt unødvendig, men kan under tvil gå med på at det mest verdifulle området, skogområdet syd for Orrvasselva og Getsklumpen, tillegges parken.

Fjellstyrets grense går fra Storvikbekkens utløp i Namsvatnet i Storvika, går så i rett linje til et punkt øverst i Beinvassdalen (stein), vinkler her i rett linje til Orrvaets utløp i Orrvasselva. Grenselinja er inntegnet på kart. Det vises ellers til ønske om grensejusteringen ved Storelva/Vierma. De framlagte «arbeidsgrensene» vil ikke bli akseptert av Røyrvik fjellstyre. (Fjellstyrets forslag er kartfestet og ligger ved saken.)

Det er tilfredshet med at jakt, fangst og fiske foreslås opprettholdt som før, det er heller ingen endringer i bruk og vedlikehold av hytta ved Orrvaet. Men til punkt 10 bør det tilføyes, «dette gjelder også uttak av ved til hytta ved Orrvaet».

Fjellstyret er fornøyd med at elgjakten kan fortsette som før, at forvaltningen av de store rovdyra skal skje i medhold av viltlovens §§ 11 og 12. Derimot kan ikke styret akseptere forbud mot organisert bruk i kommersielt øyemed. Det kan bl.a. bety forbud mot guiding av turister i parken. Det vil være å frata folk i bygdesamfunnet en mulig inntektskilde. Dessuten vil fjellstyret betrakte guiding av turister i parken av lokalkjente folk som et «vernetiltak». Ellers er styret litt usikre på hva et forbud mot bruk i kommersielt øyemed kan innebære.

I standard forskrift for nasjonalparker kan en få inntrykk av at når parkgrensene er fastsatt kan Direktoratet for naturforvaltning eller annen forvaltningsmyndighet lage nye regler og begrensninger. Dette gjør fjellstyret skeptiske og kan ikke aksepteres.

Det heter også at det skal utarbeides en forvaltningsplan. Forvaltningsplanen må foreligge før det endelige vernevedtaket blir fattet.

Det er behov for nye kontaktmøter!

16. Røyrvik kommune.

Brev av 24.09.96.

Det er nedfelt i kommunens planverk sine hovedmålsettinger om å bevare mangfold og ta vare på de naturmessige ressurser kommunen har. Store arealer er lagt ut med strengete holdning som LNF-områder. Nasjonalpark kan medføre motsatt effekt av det som kommunen har som hovedmålsetting. En naturvennlig bruk av arealene er ofte bedre forvaltning enn vern.

Ved et eventuelt vern skal det kunne drives reindrift, jakt og fiske som i dag.

Alternativet som er vist fra Røyrvik fjellstyre skulle sikre tilstrekkelig vern, og må tas med i den videre vurderingene under planprosessen.

Fylkesmannen bes dokumentere spesielle biologiske verdier i områdene sør for den optrukne arbeidsgrensen.

Det må legges et grundig arbeid i å utforme de forskjellige bestemmelser i verneforskriften i samarbeid med kontaktutvalget. Det gjelder spørsmålet om jakt, uttak av brensel, snøscooterkjøring til hytter og barmarkkjøring.

Det vises til uttalelse fra Røyrvik viltnemnd.

17. Skorovas jakt og Fiskerlag.

Brev av 24.09.96.

Skorovas Jakt og Fiskerlag er skeptisk til en utvidelse av parken sør for Orrvasselve. En utvidelse av nasjonalparken gir større press på biotoper enn hva tilfellet er nå. Områdene kan gis bedre beskyttelse ved skjerpet oppsyn. Det fryktes for endringer i dagens jakt- og fiskeutøvelse. Lokal forvaltning er det beste.

Landingsplass ved Storelva og Vierma og fjellstyrehytta bør kunne gis spesiell status i området.

Bruk av barmarkkjøretøy i reindriftsnæringen medfører langvarig skade i terrenget. Av hensyn til allmennhetens forståelse, bør barmarkkjøring innskrenkes kraftig.

I den videre planlegging av Børgefjell nasjonalpark bes om at jakt og fiskeskal foregå etter viltlovens og innlandsfiskelovens bestemmelser.

18. Guttorm Smalås.

Brev av 26.09.96.

Som initiativtaker til underskriftkampanjen mot utvidelsen av Børgefjell nasjonalpark har han i ettertid hatt kontakt med mye forlik.

Det er enighet om at store utvidelser av Børgefjell nasjonalpark ikke kan aksepteres. Utvidelsen vil få negative konsekvenser for mange i nærmiljøet. Det finnes ikke noen viktig grunn for utvidelsen, og vernet av områdene blir neppe bedre ved å legge ut disse til nasjonalpark.

En eventuell utvidelse må begrenses mest mulig, og verneregler må baseres på at områdene skal kunne benyttes mest mulig som før.

19. Helgeland Sau- og Geitalslag.

Brev av 26.09.96:

Det foreslås at saubeiteområdene i størst mulig grad holdes utenom grensene, eventuelt at forskrift utformes slik at aktivt og effektivt småfehold ikke hindres. For å kunne utnytte utmarksbeite kan gjerder, saltingsplasser, skilleanlegg, gjeterbuer e.l. være aktuelt. Området ligger innenfor kjerneområdet for bjørn og jerv. Dette tilsier økt behov for tilsyn, bruk av gjeterer og følgelig økt behov for gjeterbuer.

20. Hattfjelldal Bondelag.

Brev av 29.09.96:

Bondelaget slutter seg til kommunens uttalelse (jf. brev av 12.09.96).

21. Hudningsdalen Grendelag A/L

Brev av 30.09.96.

Hudningsdalen Grendelag A/L støtter opp om uttalelsene fra Rørvik fjellstyre. Det er meget vesentlig hvordan verneforskriften blir utformet.

22. Statskog Nordland.

Brev av 02.10.96 og 12.11.96:

I Hattfjelldal fins det drivbare bjørkeskogområder like ovenfor Storvollen som det ville være naturlig å foreta en forsiktig hogst i. Skogen ovenfor Øyum bærer preg av hogst fra hele dette århundret. Skogen består av en blanding av gran, bjørk og furu. Furua er på vikende front pga. konkurranse fra gran og siste 20 års elgbeite. Det er tatt ut 3-400 m³ bartre som rotsalg, foruten litt vedhogst av mindre omfang. Østre deler av området (med lavest bestokning) er slakt hellende terreng med noe fuktig mark. Vestre del består av "geitrygger" som vil vanskeliggjøre skogsdrift. Fra siste takst er det taksert et volum på 4000 m³ barskog i området. Grensen bør helst gå ved grensen for produktiv skog, ev. at det lages behandlings-/skjøtselsregler i verneforslaget som gjør det mulig å fremelske furuskogen.

23. Nord-Trøndelag fylkeskommune, Regional utviklingsavdeling.

Brev av 11.10.96.

På grunnlag av forhistorien kan ikke utvidelsen av Børgefjell knyttes direkte til Stortingets vedtak om ny landsplan for nasjonalparker på linje med de opplistede områder.

Generelt har det i Børgefjell vært en restriktiv holdning til utbygging og tekniske inngrep og et forholdsvis lite utbyggingspress. De vedtatte arealdeler til kommuneplanene viser at berørte kommuner i Nord-Trøndelag fører videre intensjonen om en restriktiv holdning til utbygging og inngrep.

Et alternativ til bruk av naturvernloven kan være bruk av plan- og bygningsloven for hele eller deler av utvidelsesområdene. Vi mener det er vesentlig at planprosessen ivaretar bruken av alle virkemidler, det vil si bruken av alle lover; naturvernlov, plan- og bygningslov og eventuelt særlover, som kan være aktuelle og hensiktsmessige redskaper for å oppnå «vern» av områder.

Meldingen burde hatt vedlagt et førsteutkast til vernebestemmelser i tillegg til standard bestemmelser som er sendt ut.

I eventuelle nye verneområder rundt eksisterende nasjonalpark, behøver ikke plassering i områder uten tilrettelegging for friluftsliv å gjelde.

Det etterlyses ytterligere registreringer av samiske kulturminner og belysning av tidligere tiders jakt, fiske, m.v. vil klart øke kvaliteten av nasjonalparken.

Fylkeskommunen er enig med Nordland fylkeskommune om krav til konsekvensutredning om de virkninger et vern vil få for reindriftsnæring og turistnæring. En utredning bør også belyse de positive spekter et verneområde kan ha for utviklingen i kommunen

24. Småvatn fjellstyre.

Brev av 16.10.96.

Fjellstyret støtter i hovedsak Røyrvik fjellstyres uttalelse. Men Småvatn fjellstyre mener det må tillates begrenset motorferdsel ved utøvelse av reindrift. Uttalelsen til Røyrvik fjellstyre refereres for øvrig i sin helhet.

25. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU.

Brev av 17.10.96.

Så langt universitet kjenner til, er de faunistiske kvalitetene større enn de botaniske i de foreslåtte utvidelsene av parken. Kommentarene fra universitetet bygger derfor i det vesentlige på synspunkt fra zoologisk avdeling.

Universitetet mener at rådgivende utvalg er for næringsrettet, og er redd at bevaringen av de store naturverdiene som finnes i området ikke er primært for utvalget.

Det slås fast at motorisert ferdsel ikke er forenlig med vern av natur. Forvaltningsmyndigheten må påse at ikke markslitasjen blir for stor, selv om det kjøres i næringsøyemed (reindrift). Det stilles også spørsmål om kunnskapen om reingjerder og kollisjonsmuligheter for fugl.

Utvidelse av parken støttes. Det er klart mest riktig å legge grensene oppe i høydedragene i stedet for i dalbotn. Det er oftest selve elvedalen som er den biologiske «livsnerven» i landskapet. Det er viktig å få innlemmet Rurukvatnet i parken da dette har store biologiske verdier.

Området som i dag kalles Ovrejohken-Jallah biotopvernområde, bør fortsatt få reservatstatus med ferdselsforbud i den perioden sædgjessene i området er ømfintlige for forstyrrelse. Når det gjelder forslaget om en beskjedne tilbaketrekking

av vernegrensa ved samløpet mellom Storelva og Vierma, har universitetet ikke kjennskap til spesielt tungtveiende motargumenter.

26. Østre Namdal reinbeitedistrikt

Brev av 29.10.96.

Reinbeitedistriktet støtter kravet om konsekvensvurdering.

Det konstateres at i den tilsendte underretningen blir det foretatt en del vurderinger omkring reindrifta uten at det er noen vesentlige innvendinger til det som er sagt. Problemet er det som ikke sies. For å forstå saken, må det tas utgangspunkt i den særegne historien for dette spesielle området.

Det området som ble kalt Namsen allmenning ble kolonisert i løpet av det 19. århundre, og ble stykket opp i det som la grunnen for dagens eiendomsforhold. Tidligere var området befolket av samer. Under fastsettelsen av riksgrensa ble det vitnet i 1742 at ovenfor Åsmulen i Grong kommune var det bare samer. Denne uformelle grensa var i praksis grensa mellom det gamle Finnmark og den norrøne befolkning. Indre Helgeland er på samme måte befolket med norrøn befolkning.

Rundt 1950 kunne Børgefjell betraktes som den siste rest av det gamle Finnmark. Namsvassreguleringa sammen med en tragisk bussulykke hvor mange av reineierne i distriktet mistet livet, preget reindrift gjennom en 20-årsperiode. Tanken på videre teknisk utvikling i Børgefjell medførte at reineierne så en alliert i fredningen som ble etablert i 1960-åra.

Senere har fredningen medført at reineierne har mistet herredømmet over området. Det er tydelig at Børgefjell også skal fredes mot reindriftsutøvere. Styringen utenfra oppleves nedverdig for den som har arvet dette området.

Det er umulig å kreve at reindrifta skal følge en tidligere driftsform med de rammebetingelser som stilles. Fall i kjøttpriser med påfølgende behov for større dyreflokker hvor det også eksisterer et rovdyrproblem, krever annen driftsteknikk. Vernemyndighetene må bringe forvaltning og regelverk i samsvar med utviklingen.

27. Nye Børgefjellskolen.

Brev av juli 1998:

Ved Børgefjellskolen er det drevet leirskole for skoleelever på bestemte klassetrinn siden 1968. I 1998 er det ca. 1000 skoleelever som hver skal ha et 5-dagers opphold. Markedet for leirskole er begrenset opp til 100 virkedager i året. Leirskole vil utgjøre ca. 60-65% av omsetningen i 1998, og vil gradvis avta fremover. Annen virksomhet knytter seg til naturopplevelser - inkludert nasjonalparken, selskap/opphold på senteret og sommeraktiviteter. En regner med å sysselsette opp til 8 årsverk i 1998. Børgefjellskolen har brukt nasjonalparken og områdene utenfor som del av en forretningsvirksomhet kontinuerlig i 30 år.

Under forutsetning av at synspunkter på forskriftene tas til følge og driften kan fortsette som før, har Børgefjellskolen i prinsippet ingen innsigelser mot selve utvidelsen.

Børgefjellskolen er meget positivt innstilt til formålet med vern. For å opprette en naturlig balanse i dyrelivet, hadde man helst sett at all jakt i nasjonalparken opphører.

Problemene knytter seg først og fremst til ferdsel (pkt. 4) og motorferdsel (pkt. 5). Anslagsvis vil Børgefjellskolen være inne i nasjonalparken (m. nye grenser) med organisert virksomhet i overkant av 100 dager i året. Det blir da svært vanskelig dersom søknader med nøyaktig inntegnede traseer skal godkjennes for hver dag. Man har prøvd å unngå faste traseer for å unngå å sette merker i naturen. Bedriften har stor kompetanse om nasjonalparken og man føler seg kompetent til avgjøre hva som er til skade på naturmiljøet. Børgefjellskolen lever av, i og med urørt natur.

Organisert bruk av hest (jf. pkt. 4b) har vært praktisert innenfor nasjonalparken gjennom 30 år (kløvjing, transport av funksjonshemmede, turer). Av sikkerhetsmessige grunner ønskes fortsatt mulighet for bruk av kløvhest. Fastlagte traseer er ikke ønskelig.

Børgefjellskolen mener at det på ingen måte bør legges til rette for stier/løyper i området (jf. pkt. 4 c).

Funksjonshemmede har et krav om å kunne delta på de samme aktivitetene som funksjonsfriske, i alle fall hvis de er del av en naturlig gruppe. Problemstillingen er blitt mer aktuell etter HVPU-reformen. På snøføre er det ikke andre muligheter enn bruk av snøscooter. Tidligere har dette ordnet seg ved å gi melding til Statskog. På barmark kan hest brukes. Man ønsker muligheten for frakt av funksjonshemmede på beltekjøretøy/snøscooter. Erfaring viser at man av hensyn til sikkerheten også må ha muligheten til å komme til/fra et område raskt (brudd- og sårskader). Dette blir mer aktuelt ved ev. utvidelse, da mesteparten av aktiviteten vil gå innenfor parken.

Dersom hele standardforskriften skulle bli retningsgivende for nasjonalparken inkl. utvidelsesområder, vil Børgefjellskolen få problemer med å utøve sin næring. Man har samme målsetting som de offentlige myndigheter: Å sikre og verne et urørt

naturområde for fremtiden. Børgefjellskolen har vært et viktig talerør for å informere gjester og leirskoleelever om viktigheten av å ta hensyn til naturen.

Børgefjellskolen vil arbeide for de samme verktøy og rammevilkår som tidligere, enten ved særinntak eller generelle unntak. Så lenge Børgefjellskolen får utøve sin næring på en profesjonell og hensiktsmessig måte, vil dette gavne mer enn skade nasjonalparken.

28. Opprop om utvidelse av nasjonalparken jan.-feb. 1995.

Oppropet har følgende tekst:

«Bygdenes bruksrett i fjellområdene er en gammel hevdvunnen, og lovfestet rett, som gjennom tidene har vært en nødvendighet for bosettinga i fjellbygdene. En får av og til følelsen av at kvelertaket på fjellbygdene stadig strammes til. En kan bl.a. nevne kjerneområder for de store rovdyrene, og dagens meningsløse rovdyrforvaltning.

Når det gjelder Børgefjell nasjonalpark, og den bebudede utvidelse ser vi det som et nytt angrep på bygdenes bruksrettigheter.

Forslaget om utvidelse av Børgefjell nasjonalpark kommer fra Fylkesmannen i Nordland, sannsynligvis en enmanns ide. Vi føler oss ikke forpliktet til å godta enhver idkeskapers påfunn. En kjenner ikke til at det foreligger noen fornuftig faglig begrunnelse for utvidelsen. Vi burde i det minste få vite hva som er spesielt verneverdig i de nye områdene som skal vernes. Det at man vil flytte grensene for parken fra elveleier og dalfører kan ikke godtas som unnskyldning for å båndlegge nye store områder. Dagens grenser for Børgefjell er både enkle og greie å forholde seg til.

Mye avhenger av vernebestemmelsene for parken. Etter de signaler som er lekket ut har det vært snakk om betydelig strengere vern og restriksjoner. Det må være helt klart at vernebestemmelsene må foreligge før det i det heletatt kan bli snakk om utvidelse, og utvidelsens eventuelle størrelse.

Det er stor fare for at når grense for parken er fastlagt kan en fort bli overkjørt med nye vernebestemmelser når det måtte passe en eventuell. verneentusiast.

En mener også ha erfart at områdene ikke blir spesielt bedre vernet fordi om de legges ut som nasjonalpark. I de tenkte utvidelsesområdene er det vel ingenting som tyder på at de vil bli gjenstand for anleggsvirksomhet av truende art for dagens nasjonalpark.

UT fra det som er sagt overfor, vil vi protestere mot enhver utvidelse av børgefjell nasjonalpark.

VEDLEGG 2.

Fjellstyrenes beskrivelse av sin virksomhet.

Fjellstyrene er av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag bedt om selv å beskrive sin virksomhet. Dette er i sin helhet gjengitt i dette bilag 2 til høringsdokumentet. Det vises for øvrig til kap.3.1 i høringsdokumentet.

Namsskogan fjellstyre.

Børgefjell nasjonalpark omfatter store deler av Smalåsen statsallmenning, en statsallmenning som gjennom alle år har betydd mye for folk bosatt i Namsskogan, og da særlig for oppsitterne på tettstedet Smalåsen. Store deler av Smalåsen statsallmenning har et rikt dyre- og fugleliv, og er viden kjent for sine forekomster av ørret, multebær og ryper.

Elva Namsen som på sin ferd nordvestover fra Namsvatnet gjør i Namskroken en 90 graders sving før den fortsetter sørvestover mot havet.

«Her kommer Namsen fra fjellaurens rike
brusende frem på sin skummende hest.
Børgefjell stenger så her må den vike
ned gjennom dalen mot havet i vest.»

Slik skildrer Jarl Mellingen området i et vers i Sangen om Namsskogan.

Fra 1880 og frem til ca. 1950 var Namskroken, Bleikarlia og Jengelskardvatnet et skikkelig matkammer for Smalåsgrenda. Naturalhushold var det vanlige, og folk var helt avhengig av det som naturen bidro med i form av skogsbær, ørret og ryper. Fra 1902-1918 ble det også drevet en form for seterliv i Bleikarlia. Brukeren på et leilendingsbruk under Smalåsen flyttet buskapen dit en måneds tid på ettersommeren.

Ei jordgamme gjorde nytte som hus under oppholdet.

Smalfjellet var viktige myrslåttområder for flere gårdbrukere på Smalåsen.

Dette området ble også helt fram til slutten av 1970-tallet benyttet til sauebeite av brukere på Smalåsen.

Mange mosegrodde stubber vitner også om skogsdrift i Namskrokområdet i første del av dette hundreår.

Fra 1910 begynte også en og annen «turist» å oppsøke områdene, og med god hjelp fra lokale guider med kløvhest høstet også datidens turister av naturens rikdom i området.

Kløvhesten har vært et vanlig innslag i området i alle tider, og benyttes også i dag til frakting av bagasje og utstyr inn og ut av fjellheimen.

Rundt 1930 økte trafikken til Namskroken og videre østover i fjellet betraktelig p.g.a. utbyggingen av jernbanen gjennom Namsskogan. Folketallet på Smalåsen ble på kort tid mangedoblet, og selv om anleggs-sluskene hadde lite fritid, fant de fort ut at

lørdagskvelden og søndagen kunne benyttes til å spe på matforrådet med bær, fisk og småvilt fra statsallmenningen. Historien forteller at 2 personer utstyrt med heimelaga fiskestang landet 80 kg ørret på 1 døgn i Namskroken.

De mange rester etter steinhus (hellere) gammer, tømmerhustuffer, bål plasser, rester etter båter m.v. vitner om at det har vært stor aktivitet i statsallmenningen gjennom lang tid.

Namsskogan fjellstyre har en god del faste installasjoner, båter m.v. i området: I selve Namskroken er det to tømmerhytter som benyttes av allmennheten. Den eldste skogstua i Namskroken, ble bygget i 1917-18 i regi av Grong skogforvaltning i forbindelse med skogsdrift i området. Godtfred Mellingen m/flere sto for oppføringen. Skogstua, som var sammenbygget med en hestestall, var da på 24 m² + stallfløya. Det er blitt fortalt at det ca 1920 overnattet 16 mann samt 1 kokke i skogstua. Stallen ble revet ca 1950, og under restaurering i 1976, ble hyttas størrelse redusert en del. Namskrokhytta som ligger 50-60 m fra den førstnevnte hytte ble bygget v Karl Arne og Peder Støvik i regi av fjellstyret i 1971.

Begge disse hyttene er mye benyttet og er til sammen utleid 110-170 døgn hver år.. Mellom 350 og 450 personer overnatter i hyttene hvert år. Utleiefrekvensen varierer med viltbestand, multeforekomster, værforhold m.v.

Lenger sørvestover langs Namsen, rett vest for Jutulhaugen, ligger Jutulstua. Denne hytta ble også bygget i forbindelse med skogsdrift i området og ble overtatt av fjellstyret i 1985. Hytta er f.t. utleid på åremål.

Over Storelva, like overfor der elva renner sammen med Namsen, har fjellstyret ei hengebru. I tidligere tider hadde folk ei stokkbru litt lengre oppe i elv. Tettstedet Smalåsen tilhørte en tid Røyrvik kirkesogn, og dette førte med seg en god del ferdsel mellom Smalåsen og Namsvatnet. Første hengebru over Storelva ble bygget ca 1945-46. Brua er senere ombygget/restaurert ved flere anledninger. 2 ganger har det lokale Heimevernet bistått med restaureringsarbeider kombinert med øvelser i området.

I sommerhalvåret er Storelva flomdiger og hengebrua er ofte eneste mulighet til å forsere elva.

Lengre øst i statsallmenningen har fjellstyret 2 båter, en i Jengelskardvatnet og en i Bleikarvatnet. Garnfiske og fiske ellers fra båt har i flg historien lange tradisjoner i området, og har bidratt til å beholde en god fiskebestand.

Foruten nevnte installasjoner, tilhørende fjellstyret, er det også i kjølvatnet av Namsvatnutbyggingen, anlagt 2 stk grunndammer/terskler i Namsen: en ved utløpet av Nerflya nedenfor Mattisflya og en ved Litlåsen like ovenfor Helvetesfossen. Den negative virkningen av redusert vannføring er dermed redusert i det vannspeilet er hevet en del.

Smalåsen statsallmenning har til i mer eller mindre grad til alle tider , vært benyttet til tamreindrift, og gamle spor etter dette ser vi bl.a. ved rester etter gammer m.v. Historien forteller også at det i sin tid ble holdt skole i Bleikarligamma.

For bygdefolket har Namskroken, Bleikarlia, Jengelskardvatnet m.v. i alle år betydd svært mye. Utmarksområdene er utnyttet og brukt, men aldri misbrukt, i det alltid

stort sett bare er høstet av det overskuddet naturen har gitt. Som en følge av denne bruken, fremstår området som den «perlen» det er i dag.

Røyrvik fjellstyre

Historiske betraktninger

Namsvatn statsallmenning har til alle tider vært et viktig område for fastboende i Røyrvik. Området har hatt stor verdi som matkilde, særlig fiske, småviltfangst og børsanking har hatt stor betydning for bosetningen. Det ble i tidligere tider drevet myrslått i området. Helt fra Rørvika kom bøndene for å slå de rike grasmyrene. Til tider har det vært fangstfolk som overvintret i allmenningen, da de bl.a. drev fangst på de rike forekomstene av småvilt. I Storvika ved Namsvatnet ble det opparbeidet et gårdsbruk som ble drevet noen år. Gjennom vassdragsreguleringen er dette området nå satt under vann.

Børgefjellområdet har fra gammelt av vært et meget viktig område for reindriftssamene, da som sommerbeite for reinen. Denne situasjonen gjelder naturligvis også i dag. Samisk bosetning har funnet sted i uminnelige tider, noe som bevises ved et uttall av samiske kulturminner i området.

Storvikområdet har vært et meget godt elgområde og i mange år var det viden kjent for sine store okser. Alle disse verdiene er blitt forvaltet av Røyrvik Fjellstyre siden 1913.

Gjennom tidene har det vært aktivitet av ulik karakter i området. Myrslåtten er selvsagt historie, men nye behov har vokst fram.

Bedre kommunikasjoner gjør at området er blitt vesentlig lettere å nå for fotturister, og endringene i bruksmønstret gjennom tidene, har krevd at Fjellstyret har måttet tilpasse seg situasjonen til enhver tid.

Røyrvik fjellstyrets aktivitet i dag:

Røyrvik Fjellstyre har forvaltningsansvaret for Namsvatn statsallmenning som også omfatter deler av Børgefjell nasjonalpark. Allmenningen har et areal på 575.000 dekar hvorav 330.000 er nasjonalpark.

Området mellom Storvika og Orrvaet er det viktigste småvilt- og storviltjaktområde som Fjellstyre henter inntekter fra.

Jakten gir en årlig inntekt på mellom 50.000 - 70.000 kr. pr. år.

Området er meget populært, noe som medfører at fjellstyret har et intensivt oppsyn i området og det har blitt satt inn nødvendige forvaltningstiltak (som eks. baglimit).

2 av fjellstyrets 3 utleiehytter med flere utleiebåter og et naust ligger innenfor dette området. Fjellstyret driver en begrenset vedhogst for å dekke behovet til utleiehyttene og de oppsatte gapahukene. For å kunne drive hyttene, er fjellstyret

avhengige av å bruke snøscooter, dette for å transportere materialer til vedlikehold og nødvendige artikler for drift av hyttene (f.eks. gass)

Leieinntektene av hyttene utgjør en årlig inntekt på mellom 45.000 - 55.000 kroner

Fjellstyret har bidratt økonomisk for å opprettholde båtruta på Namsvatnet, og bakgrunnen for det er at fjellstyret ser faren for at bortfall av rutetilbudet vil føre til økt småbåt-trafikk på Namsvatnet. Dette kan igjen føre til økt slitasje på strandområdene og forsøpling.

De siste årene har fjellstyret bidratt med kr. 15.000 i støtte til båtruta.

Fjellstyret bidrar dessuten til driften av flytebryggene i området. Ved disse bryggene har fjellstyret anlagt gapahuker hvor det er utsatt søppeldunker. Utsetting av dunker har vist seg som et viktig tiltak for å hindre forsøpling av området. I tillegg ordner fjellstyret med ved til disse gapahukene, dette for å hindre at turgåere hogger ved i nærområdene.

Fjellstyret har egen ansatt oppsynsmann i 50 % stilling.

Utover ordinært oppsyn, har også oppsynsmannen ansvar for tilsyn med våre anlegg, ansvar for å samle inn søppel og i tillegg driver oppsynsmannen et utstrakt veiledningsarbeid rettet mot turistene i området.

Fjellstyret tildeler garnnetter i en rekke vann til innenbygdsboende i perioden etter at turistr trafikken er over. Dette har vært, og er fortsatt en viktig matressurs for lokalbefolkningen samtidig som de da er med på å gjøre et verdifullt kultiveringsarbeid. Området har en rekke gode fiskevann som er godt besøkt av fjellturister.

Årlig inntekt på salg av fiskekort gir mellom 40.000 - 50.000 kroner til fjellkassen.

Fjellstyret er inne i et 3-årig prøvefiskeprosjekt for Namsvatn statsallmenning, der vi skal ta fatt på siste økt sommeren 98. Dette arbeidet mener vi vil ha stor verdig for framtidens forvaltning av allmenningen. Dersom fjellstyret blir tilgodesett med videre økonomisk støtte fra fylkets miljøvernavdeling, kan fjellstyret tenke seg å planlegge et nytt 3-årig prosjekt for kartlegging av fiskeressursene i noen av de resterende vannene.

Storvikområdet er et populært utgangspunkt for turer i Namsvatn statsallmenning. Derfra starter mange sine jakt-, fiske- eller bærturer.

Røyrvik Fjellstyre har vært forsiktige med å sette opp tekniske anlegg i området. De få anlegg som er blitt etablerte, er helt bevisst plassert i utkanten av allmenningen. Likevel mener vi at disse anleggene har sin berettigelse ut fra både sikkerhetshensyn og forvaltningshensyn.

VEDLEGG 3

Forslag til verneforskrifter.

Ligger i egen mappe bak i heftet.

VEDLEGG 4.

Kart: Fylkesmennenes forslag til utvidelse av Børgefjell nasjonalpark og opprettelse av Austre Tiplingan landskapsvernområde.

Ligger i egen mappe bak i heftet.

VEDLEGG 5.

Detaljkart – utvidelse av eksisterende nasjonalpark.

Ligger i egen mappe bak i heftet.

VEDLEGG 3.

Forslag til verneforskrifter.

FORSLAG TIL FORSKRIFT FOR BØRGEFJELL NASJONALPARK I GRANE OG HATTFJELLDAL KOMMUNER I NORDLAND FYLKE OG RØYRVIK OG NAMSSKOGAN KOMMUNER I NORD TRØNDELAG FYLKE

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr 63 § 3, jfr. § 4 og §§ 21, 22 og 23 er et område i kommunene Grane og Hattfjelldal i Nordland fylke og i kommunene Røyrvik og Namsskogan kommuner i Nord Trøndelag fylke vernet som nasjonalpark ved kgl. res. av 09.08.63, endret ved kgl.res. av 03.09.71 og
Nasjonalparken har fått navnet Børgefjell nasjonalpark.

§ 1 AVGRENSNING

Verneområdet berører følgende gnr/bnr:

Grane kommune:	63/1 (Tomasvatn statsskog), 67/1 (Bustadmoen statsskog) og 68/1 (Simskardet statsskog)
Hattfjelldal kommune:	16/2 (Værdalshaug statsskog), 17/1 (Sørgården statsskog), 18/1 (Atterli statsskog), 19/1 (Svenskvoll statsskog), 20/1 (Svenskli statsskog) og 28/1, 28/2 (Kroken statskog)
Røyrvik kommune:	75/1 (Namsvatn statsallmenning)
Namsskogan kommune:	65/1 (Smalåsen statsallmenning)

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca.....km².

Grensene for nasjonalparken fremgår av vedlagte kart i målestokk 1:100.000 (eller større), datert Miljøverndepartementet 20 De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Forskriften med kart skal oppbevares i Grane kommune, i Hattfjelldal kommune, i Røyrvik kommune og i Namsskogan kommune, hos Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Nord Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

På kartet er det utskilt en sone A med særlig regulering av ferdselen. Det er også en egen sone B med unntak for jakt på elg (alternativt høringsforslag).

§2 FORMÅL

Formålet med Børgefjell nasjonalpark er:

- å bevare et stort, tilnærmet urørt naturområde, med betydelig areal villmarkspregede områder, i grenselandet mellom Nordland og Nord Trøndelag.

- å sikre områdets biologiske mangfoldet, herunder trua og sårbare arter, ved å ta vare på det naturlig forekommende plante- og dyrelivet samt å ta vare på geologiske forekomster i naturlig eller i det vesentlige naturlig tilstand.
- å ivareta kulturminnene og kulturmiljøverdiene.

Formålsbestemmelsen framhever områdets egenart/sætrekk. Formålet med en eventuell nasjonalpark uttrykker hvorfor en ønsker å verne området. Ved praktisering av verneforskriften og i forvaltningsspørsmål vil en legge vekt på formålsparagrafen når det skal foretas skjønnsmessige vurderinger og dispensasjonsbehandling.

§ 3 VERNEBESTEMMELSER

1. Landskapet

1.1 Vern av landskapet

Området skal vernes mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger og andre byggverk, gjerder og anlegg, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplantning, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l.. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- oppføring av midlertidige reingjerder i henhold til bestemmelsene i reindriftsloven
- vedlikehold av lovlig oppførte, eksisterende bygninger, reingjerder og andre innretninger og som ikke endrer bygningens/innretningenes karakter eller bruk.
- vedlikehold av stier, bruer, skilt og lignende i henhold til forvaltningsplan.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- oppføring av nødvendig husvære og anlegg for reindrifta
- ombygging og mindre tilbygg til bygninger
- gjenoppføring av bygninger som er ødelagt ved brann og naturskade

1.1 skal sikre de landskapsestetiske verdiene i nasjonalparken. Opplistinga under dette punktet er typiske eksempler på inngrep eller tiltak som skader verneverdiene. Denne er ikke uttømmende. Det vil si at lignende tiltak og tiltak med tilsvarende effekter, vil være forbudt.

1.2 gir konkrete unntak fra bestemmelsen 1.1. I dette tilfellet er det gitt få unntak. Dette er grunnet i få eksisterende inngrep og små brukerinteresser som krever inngrep. Generelle unntak må beskrives og avgrenses presist. Det finnes mange eksempler på at lovlige tiltak gjentatt tilstrekkelig mange ganger samla innebærer en uheldig påvirkning på landskapet. Ved å knytte bestemmelsen til forvaltningsplan bygges noe fleksibilitet inn i forskriften.

1.3 gir spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. Nye tekniske inngrep i en nasjonalpark skal reguleres strengt. Eventuelle dispensasjoner skal derfor ikke gis uten en konkret vurdering av tiltakenes virkning på verneverdiene.

2. Plantelivet

2.1 Vern av vegetasjon

- Vegetasjon, herunder døde busker og trær, skal vernes mot all skade og ødelegging som ikke skyldes vanlig ferdsel,.
- Planting, såing og innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1 er ikke til hinder for:

- bruk av område til beite med unntak av beiting med geit
- bruk av trevirke til skånsom bålbrekking – furu skal ikke brukes til brensel
- bruk av kvist (ris) til lovlig snarefangst
- plukking av bær og matsopp
- plukking av vanlige planter til privat bruk

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- beiting med geiter med utgangspunkt i geitsetra i Simskardet
- hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken.
- uttak av materialer til tradisjonell samisk husflid

2.4 Regulering av beiting.

Direktoratet for naturforvaltning kan ved forskrift regulere beiting som kan skade naturmiljøet.

2.1 Alt planteliv er ut fra denne bestemmelsen freda, også dødt virke. Videre vil det være forbudt å plante/så innenfor nasjonalparken. Dette gjelder også skogplanting/treslagsskifte.

2.2 Det generelle vernet av plantelivet gjør at det må presiseres hva som er tillatt. Unntakene er tiltak som er viktige for brukerne, og samtidig ikke i strid med verneformålet. Beiting vil kunne fortsette som før. For øvrig er beiting med geit i parken ikke tillatt da dette skader formålet for parken. Bålbrekking skal selvsagt skje innenfor rammene av lov om brannvern. I skånsom bålbrekking legges at bruken av ved skal minimaliseres. Videre skal bålet legges på steder som tar minst mulig skade av brekkingen. Furu setter preg på fjellandskapet, og det markeres i bestemmelsene at furu ikke skal brukes til ved.

2.4 Denne bestemmelsen gjør det mulig å sette begrensinger ved overbeiting eller beiting som ødelegger/reduserer verneverdiene.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet

- Dyrelivet, herunder hi-, hekke-, myte-, gyte- og yngleplasser, er freda mot skade og unødvendig forstyrrelse.
- Utsetting av dyr er forbudt.

3.2 Bestemmelsene i 3.1 er ikke til hinder for:

- fiske i medhold av lov om lakse- og innlandsfiske.
-

To alternative høringsforslag:

Alt a: - jakt etter viltlovens bestemmelser med unntak av jakt på elg i sone B.

Alt b: - jakt etter viltlovens bestemmelser.

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

-utsetting av fisk fra lokale fiskestammer i vatn der det finnes fisk fra før.

3.2 I ett av høringsalternativene er det valgt å holde arealene i eksisterende parken fri for elgjakt. I det andre alternativet foreslås jakt i henhold til villlovens bestemmelser både i eksisterende park og i utvidelsesområdet

I den gamle nasjonalparken er det ikke drevet elgjakt, og det er heller ikke satt spor i terrenget etter slik aktivitet over mange tiår. Alle aktiviteter som setter synlige, varige spor her, bør begrenses mest mulig.

Verneformålet gir derimot ikke grunnlag for innskjerping i forhold til lakse- og innlandsfiskelovas bestemmelser. Det legges derfor ikke opp til reguleringer fiske som går ut over dagens lovgivning.

Det presiseres at utsetting, flytting og fangst av levende vilt også krever spesiell tillatelse etter villlova. Videre krever utsetting og flytting av fisk og andre ferskvannsorganismer spesiell tillatelse etter lakse- og innlandsfiskelova.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminnene

Gamle kulturminner er automatisk freda i henhold til lov om kulturminner. Nyere kulturminner som gammetufter, hellere, spor etter jakt og fiske skal vernes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner skal ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- restaurering og skjøtsel av kulturminner i samsvar med kulturminnelovens bestemmelser.

4.1 Bestemmelsene om kulturminner endrer ikke kulturminnemyndighetenes ansvar for ivaretagelse av kulturminner. Ansvar for kulturminner er tillagt Riksantikvaren og regional kulturminnemyndighet ved fylkeskommunen eller Sametingets miljø- og kulturvernabdeling.

4.2 All skjøtsel og restaurering av kulturminner skal på forhånd være avklart med kulturminnemyndigheten. Restaurering eller skjøtsel skal ikke stride mot verneformålet.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten, jf forvaltningsplan.

5.3 Regulering av ferdsel

- Sykling er forbudt.
- Bruk av hest er forbudt.
- Bruksprøver/jaktpøver for hund er forbudt.
- Hunder skal alltid holdes i band unntatt i forbindelse med lovlig jakt og gjeting.
- Innenfor sone A, er det ferdselsforbud i perioden 01.07.-31.07.

5.4 Bestemmelsene i pkt. 5 er ikke til hinder for:

- nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern-, skjøtsel-, oppsyn og forvaltningsoppgaver,
- bruk av hest i forbindelse med reindrift,
- bruk av hest på dagens nivå i forbindelse med aktiviteter ved Nye Børgefjellskolen,
- bruk av kløvhest på den gamle ferdselsvegen over Valtan,

5.5 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- bruk av hest til turvirksomhet/guiding i lokal regi.

5.6 Ytterligere regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby all ferdsel som kan være til skade for naturmiljøet.

5.1 og 5.2 En av de bakenforliggende ideer med etablering av nasjonalparker i Norge har vært å gi allmennheten muligheten for å oppleve forholdsvis store villmarksområder med en interessant natur og få synlige tekniske inngrep. Utgangspunktet er derfor at ferdslen ikke reguleres.

Restriksjoner på organisert ferdsel er likevel tatt inn for å sikre en dialog mellom brukere og forvaltning, og for å gi forvaltningsmyndigheten en mulighet til å styre ferdselen slik at det ikke oppstår konflikter i forhold til dyrelivet eller sårbar natur.

Eksempel på slike konfliktområder kan være hekkeplasser for sårbare rovfuglarter. Unødvendig regulering/kontroll skal unngås. Forvaltningsmyndigheten vil kunne gi flerårige tillatelser (opptil 5 år).

Grensene for hva som skal regnes som større arrangement må avgjøres konkret for området. Gjennom arbeidet med forvaltningsplanen må man blant annet vurdere områdets sårbarhet, mulighetene for kanalisering av ferdsel, behov for tilrettelegging osv.

5.3 Sykling er forbudt på grunn av de spor aktiviteten setter i terrenget. Restriksjonene på bruk av hest, er satt av samme grunn.

Forbudet om bruksprøver/jaktpøver for hund er satt av hensyn til dyrelivet.

5.4 og 5.5 Bestemmelsen åpner for en del aktiviteter knyttet til forsvaret, politiet, brannvesenet m.v. Det er også lov å bruke hest innen reindrifta, samtidig som Nye Børgefjellskolen gis anledning til å fortsette med hestebuk. Skulle det oppstå behov for ytterligere bruk av hest innen nasjonalparken, er det ført inn en bestemmelse som gir anledning til en begrensa hestebuk i lokal regi og som betinger tillatelse fra forvaltningsmyndigheten.

5.6 Denne bestemmelsen vil kun være aktuell innenfor et avgrensa område hvor ferdsel er en direkte trussel mot verneverdiene. Utarbeidelse og vedtak av en slik forskrift følger forvaltningslovas bestemmelser og kan først vedtas etter høringsrunder.

6. Motorisert ferdsel

6.1 Forbud mot motorisert ferdsel

-Motorisert ferdsel er forbudt på land og vatn, og i lufta under 300 meter.

6.2 Bestemmelsen i pkt.6.1 er ikke til hinder for:

- motorferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern-, skjøtsel-, oppsyns- og forvaltningsoppgaver. Øvingskjøring for disse formål må ha særskilt tillatelse.
- bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med reindrift
- bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med lovlig vedhogst
- bruk av snøscooter på snødekt mark for transport av varer til hytter.
- bruk av snøscooter på snødekt mark for transport av funksjonshemmede som skal til egen hytte
- bruk av snøscooter på snødekt mark i forbindelse med transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på hytter, klopper o.l.
- bruk av snøskuter på snødekt mark til transport av funksjonshemmede og som et hjelpemiddel i sikringssammenheng, i forbindelse med aktiviteten til Nye Børgefjells skolen.
- bruk av barmarkkjøretøy for varetransport til faste hytter i forbindelse med utøving av reindrift etter trasé fastsatt i forvaltningsplan.
- bruk av beltekjøretøy med lavt marktrykk for uttransportering av felt elg.

6.1 Utgangspunktet er at all motorisert ferdsel er forbudt. Dette er av hensyn til dyrelivet og friluftslivet. En viktig del av naturopplevelsen i et verneområde er fravær av sjenerende støy. Med lavflyging under 300 meter menes et forbud mot å fly lavere enn 300 meter over høyeste hindring innen en radius på 300 meter fra luftfartøyet. Det vil være et automatisk unntak fra regelen dersom det er nødvendig å fly lavere av hensyn til sikkerheten i dårlige vær.

Det foreslås at eksisterende forbud mot barmarkkjøring i eksisterende nasjonalpark videreføres og at dette også innføres i utvidelsesområdene. Et lite unntak er muligheten for tillatelse til varetransport til faste hytter i bruk under utøving av reindrift, og utfrakting av felt elg. Når det gjelder elgtrekk, er det en forutsetning at det nyttes kjøretøy med lavt marktrykk av "jernhesttypen". Det åpnes for bruk av snøscooter og luftfartøy i forbindelse med reindrift.

6.2 Lov om motorisert ferdsel i utmark gjelder i tillegg til disse bestemmelsene, men gir ikke tillatelser ut over det vernebestemmelsene fastsetter. Verneforskriften endrer ikke grunneiers rett til å nekte/regulere motorisert ferdsel på egen grunn.

7. Forurensning og støy

7.1 Forbud mot forurensning

All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet og kalking av fiskevatn/elver er forbudt. Bruk av kalk og aske til snøsmelting, er ikke tillatt. Avfall skal tas med ut av området.

7.2 Støy

Unødig støy skal unngås. Bruk av motordrevet modellfly, modellbåt, isbørre o.l. er forbudt.

7.1 Kalking brukes for å unngå skadevirkningene av sur nedbør. Det har også vært brukt i naturlig sure vassdrag for å bedre betingelsene for fisk. Kalking er en kjemisk påvirkning av et vassdrag. Nye stoffer blir innført eller en får en vesentlig økning i konsentrasjonen av visse stoffer. Denne typen påvirkning er ikke ønskelig i en nasjonalpark. Videre vil det ha stor verdi å ha referanseområder som ikke kalkes, for å kunne se langtidsvirkningene av forsuring og kalking.

Hovedregelen er at avfall skal tas med ut av området. I noen tilfeller kan det likevel være hensiktsmessig at noe avfall brennes for å redusere transportbehovet. Brenning av avfall krever normalt også tillatelse etter forurensningsloven.

7.2 Forbudet er begrunnet i at støyutslippet fra disse o.l. innretninger sees på som unødvendig støyforurensning.

§ 4 - GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene:

- når formålet med vernet krever det.
- for vitenskapelige undersøkelser.
- for arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning.
- i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

Situasjoner kan oppstå der det er nødvendig å gå inn å gjøre tiltak for å opprettholde verneverdiene i området. Videre kan det være behov for å benytte nasjonalparkområdet til forskning. I disse sammenhengene kan det være nødvendig å dispensere fra vernebestemmelsene. Likeså kan det komme situasjoner der en ser verdien for samfunnet av et konkret tiltak å være så stor (av nasjonal betydning) at en gjør unntak fra vernet. Dispensasjon kan også gis til særlige tilfeller. Dette er enkeltstående tiltak eller hendelser som har stor betydning for de det angår. Disse dispensasjonene er bare aktuelle hvis det er klart at de ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5 - FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.v.. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6 - FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for forskriften.

Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å peke ut hvem som skal få forvaltningsansvaret for områder verna etter naturvernlova.

§ 7 - RÅDGIVENDE UTVALG

Forvaltningsmyndigheten kan opprette et rådgivende utvalg for forvaltning av nasjonalparken.

Et rådgivende utvalg skal bistå forvaltningsmyndigheten med råd og uttalelser i forvaltningsspørsmål.

Ordninga med rådgivende utvalg er ikke lovfesta og må derfor baseres på frivillig overenskomst. Det rådgivende utvalget bør være sammensatt av representanter fra berørte kommuner, og representanter for viktige brukergrupper. Utvalget skal holdes orientert om forvaltninga i verneområdet. Det skal ha uttalerett i større, prinsipielle eller vanskelige saker. Utvalget skal følge opp utviklinga i verneområdet, og se til at forvaltninga er i samsvar med verneformålet.

§ 8 - IKRAFTTREDELSE

Denne forskrift trer i kraft straks.

Forskriften trer i kraft umiddelbart etter at Regjeringa i statsråd eventuelt vedtar vern i området.

FORSLAG TIL FORSKRIFT FOR AUSTRE TIPLINGAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE, HATTFJELLDAL KOMMUNE, NORDLAND FYLKE.

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr 63, § 5 og § 6, jfr. §§ 21, 22 og 23 er et område i Hattfjelldal kommune, i Nordland fylke vernet som landskapsvernområde ved kgl. res. av Landskapsvernområdet har fått navnet Austre Tiplingan landskapsvernområde.

§1 – AVGRENŚNING

Landskapsvernområdet berører følgende gnr/bnr: 28/1 og 2 i Hattfjelldal kommune.

Det samla arealet er påkm².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk 1:100.000, datert Miljøverndepartementet,..... 2002.

De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriftene m/kart skal oppbevares i Hattfjelldal kommune, hos Fylkesmannen i Nordland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet

§2 - FORMÅL

Formålet med opprettelsen av Austre Tiplingan landskapsvernområde er å ta vare på et egenartet og vakkert naturlandskap med det biologiske mangfold, de kulturminner og kulturlandskap som finnes der. I tillegg skal landskapsvernområdet sammen med Børgefjell nasjonalpark bidra til å sikre et av landets største urørte inngrepsfrie naturområder/villmarkspregede naturområder.

Formålsbestemmelsen framhever områdets egenart/sætrekk. Formålet med et landskapsvernområde uttrykker hvorfor området vernes. Ved praktisering av verneforskriften og i forvaltningsspørsmål vil en legge vekt på formålsparagrafen ved skjønsmessige vurderinger og dispensasjonsbehandling.

§3 - VERNEBESTEMMELSER

1. Vern av landskapet

1.1 Inngrep i landskapet

Området skal vernes mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriften pkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, flatehogst, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak kan endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- oppføring av midlertidige reingjerder i henhold til bestemmelsene i reindriftsloven
- vedlikehold av bygninger og innretninger som ikke medfører endret bruk eller funksjon.
- vedlikehold av stier, bruer, skilt og lignende i henhold til forvaltningsplan.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- oppføring av nødvendig husvære og anlegg for reindrifta
- ombygging og mindre utvidelse av eksisterende bygninger
- gjenoppføring av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade
- bygging av bruer og klopper
- riving av bygninger som preger landskapets art og karakter

1.1 Bestemmelsen skal sikre de landskapsestetiske verdiene i landskapsvernområdet.

Eksemplifiseringen under dette punktet er typiske eksempler på uønska inngrep eller tiltak. Denne er ikke uttømmende. Det vil si at lignende tiltak og tiltak med tilsvarende effekter, vil være forbudt.

1.2 Her angis konkrete unntak fra forbudet i punkt 1.1. Unntaket i forhold til midlertidige reingjerder er innført for å lette reindriftas arbeidsforhold.

1.3 Eventuell tillatelse til inngrep skal kun gis etter en grundig vurdering av konsekvenser på kort og lang sikt.

Retningslinjer for ombygging og utvidelse av eksisterende bygninger vil bli konkretisert gjennom arbeidet med en forvaltningsplan. Det vil da være aktuelt å sette en øvre arealgrense for den totale bygningsmasse og et begrense antall bygninger for hvert feste.

2. Kulturminner og kulturlandskap

2.1 Vern av kulturminner og kulturlandskapet

Kulturminner og kulturlandskapet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse.

2.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- restaurering og skjøtsel av kulturminner.

2.1 Bestemmelsene om kulturminner endrer ikke kulturminnemyndighetenes ansvar for ivaretagelse av kulturminner. Ansvar for kulturminner er tillagt Riksantikvaren og regional kulturminnemyndighet ved fylkeskommunen eller Sametingets miljø- og kulturvern avdeling.

2.2 All skjøtsel og restaurering av kulturminner skal på forhånd være avklart med kulturminnemyndigheten. Restaurering eller skjøtsel skal ikke stride mot verneformålet.

3. Plantelivet

3.1 Vern av vegetasjon

Innføring av nye plantearter og planting/såing av trær er forbudt.

3.2 Beiting

Beiting er tillatt.

Direktoratet for naturforvaltning kan ved forskrift regulere eller forby beiting som skader landskapets art og karakter.

3.3 Hogst

Hogst av ved til bruk på hyttene innen landskapsvernområdet er tillatt.

3.1 Dette innebærer et forbud mot skogreising og treslagsskifte. Treslagsskifte og skogreising er uønska av flere årsaker. Hensynet til landskapsestetikken veier tungt. Videre vil det i framtida være behov for referanseområder hvor skogplanting unngås. Dette har ikke bare stor verdi landskapsestetisk og for det biologiske mangfoldet, men også for rent forstlige og kulturhistoriske interesser.

Innføring av plantearter som ikke har vært til stede i området tidligere er forbudt. Ved jordbruksdrift på tidligere drevne arealer, vil plantearter/sorter som tidligere har vært brukt på stedet, kunne nyttes.

3.2 Før Direktoratet for naturforvaltning vil kunne regulere eller forby beite må det gjennomføres høring i henhold til bestemmelsene i naturvernloven..

3.3 Hogst av ved til eget bruk på hyttene i området er tillatt uten at det utarbeides en egen skjøtselsplan. Det kreves kun grunneiers tillatelse. Motorisert transport krever særskilt dispensasjon, § 3, punkt 6.3 i forskriften.

Flatehogst som er så omfattende at det påvirker områdets art og karakter er forbudt, jfr § 3 punkt 1 i forskriften.

4. Dyrelivet

4.1 Vilt og jakt

Jakt er tillatt etter villlovens bestemmelser. Nye dyrearter må ikke innføres.

4.2 Fisk og fiske

Fiske er tillatt etter lakse- og innlandsfiskelovas bestemmelser.

4.1 Verneformålet gir ikke grunnlag for en innskjerping i forhold til villlovas bestemmelser. Det legges derfor ikke opp til reguleringer av jakt og villtforvaltning som går ut over dagens lovgivning. Det presiseres at utsetting og fangst av levende vilt krever spesiell tillatelse også etter villlova.

4.2 Verneformålet gir ikke grunnlag for en innskjerping i forhold til lakse- og innlandsfiskeloven.. Det legges derfor ikke opp til reguleringer av fiske og fiskeforvaltning som går ut over dagens lovgivning. Det presiseres at utsetting av fisk og andre ferskvannsorganismer krever spesiell tillatelse etter lakse- og innlandsfiskelova.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten, jf forvaltningsplan.

5.3 Ytterligere regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Direktoratet for naturforvaltning ved forskrift regulere eller forby ferdsel som kan være til skade for naturmiljøet.

5.4 Generelle unntak for ferdsel

Bestemmelsene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, brannvern-, skjøtsel-, oppsyn- og forvaltningsoppgaver.

5.1 Allmennhetens adgang til fri ferdsel i utmark blir ikke her påvirket ved opprettelse av et eventuelt landskapsvernområde. Utgangspunktet er derfor at ferdslen ikke reguleres.

5.2 Utviklingen viser at både norske og utenlandske turoperatører i stadig større grad utvikler reiselivstilbud som over tid kan bli en trussel mot verneverdiene. Kontroll og styring med større arrangement og organiserte turer vil derfor kunne forebygge slitasje/skade/forstyrrelse av dyrelivet, og sikre allmennhetens fortsatt rett til fri ferdsel i fremtiden.

Regulering av organisert ferdsel er tatt inn for å sikre en dialog mellom brukere og forvaltning og for å gi forvaltningsmyndigheten en mulighet til å styre ferdselen slik at det ikke oppstår konflikter i forhold til dyreliv eller sårbar natur. Dette kan for eksempel være hekkeplasser for sårbare viltarter. Grensene for hva som skal regnes som større arrangement må avgjøres konkret for området. Gjennom arbeidet med forvaltningsplanen må man blant annet vurdere områdets sårbarhet, mulighetene for kanalisering av ferdsel, behov for tilrettelegging osv.

5.3 Denne bestemmelsen vil kun være aktuell innenfor et avgrensa område hvor ferdsel er en direkte trussel mot verneverdiene. Utarbeidelse og vedtak av en slik forskrift følger forvaltningslovas bestemmelser og kan først vedtas etter høringsrunder.

6. Motorisert ferdsel

6.1 Forbud mot motorisert ferdsel

Motorisert ferdsel er forbudt på land og i vatn, og i lufta under 300 m.

6.2 Forbudet i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

- motorisert ferdsel ved militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern-, skjøtsel-, oppsyns- og forvaltningsoppgaver. Øvingskjøring for disse formål må ha særskilt tillatelse.
- bruk av beltekjøretøy med lavt marktrykk for uttransportering av felt elg
- bruk av snøscooter på vinterføre og luftfartøy i forbindelse med reindrift

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- bruk av snøscooter på vinterføre eller luftfartøy i forbindelse med husdyrhold, vedhogst, transport av varer inn til private hytter og utleiehytter og til transport av materialer til vedlikehold og byggarbeid på hytter, klopper o.l.
- bruk av barmarkkjøretøy for varetransport til faste hytter i forbindelse med utøving av reindrift.

6.1 Utgangspunktet er at all motorisert ferdsel er forbudt. Dette er av hensyn til dyrelivet, Med lavflyging under 300 meter menes et forbud mot å fly lavere enn 300 meter over høyeste hindring innen en radius på 300 meter fra luftfartøyet. Det vil være et automatisk unntak fra regelen dersom det er nødvendig å fly lavere av hensyn til sikkerheten i dårlig vær

6.2 De unntak som er angitt under dette punktet krever kun tillatelse i henhold til motorferdselloven, eller at det er unntak som er direkte hjemla i motorferdselloven. Motorferdselloven forvaltes av kommunen. Unntaket for oppsyn gjelder ikke grunneiers oppsyn med eiendommen/rettigheter

Verneforskriftene endrer ikke grunneiers rett til å nekte/regulere motorisert ferdsel på egen grunn.

6.3 Bruk av barmarkkjøretøy i reindriften er innarbeidet i området, men i et eventuelt verneområde er det ønskelig at denne aktiviteten opphører eller begrenses sterkt. Dette først og fremst p.g.a. de kjøreskader slike barmarkkjøretøy kan påføre terrenget. Derimot innføres ingen begrensninger på bruk av snøscooter på vinterføre og bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift

Det er også en etablert praksis i forhold til bruk av snøscooter til frakt av varer og utstyr inn til hyttene i området. Det kan være ønskelig at omfanget av denne aktiviteten reguleres ut over det som kommunen gjør gjennom motorferdselloven.

7. Forurensing og støy

7.1 Forbud forurensning

Forsøpling og bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt. Avfall skal tas med ut av området.

7.2 Støy

Unødig støy skal unngås. Bruk av motordrevet modellfly, modellbåt, isbørre o.l. er forbudt.

7.2 Forbudet mot bruk av motor på modellfly, modellbåt o.l. er begrunnet i at støyutslippet fra disse o.l. innretninger sees på som unødvendig støyforurensning.

§4 - FORVALTNINGSPLAN

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å fremme formålet med vernet. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§5 – GENERELLE DISPENSASJONSBESTEMMELSER

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra bestemmelsene: når formålet med fredningen krever det

- for vitenskapelige undersøkelser
- for arbeid av vesentlig samfunnsmessig betydning
- i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

Situasjoner kan oppstå der det er nødvendig å gå inn å gjøre tiltak for å opprettholde verneverdiene i området. Videre kan det være behov for å benytte landskapsvernområdet til forskning. I disse sammenhengene kan det være nødvendig å dispensere fra vernebestemmelsene. Likeså kan det komme opp situasjoner der en ser verdien for samfunnet av et konkret tiltak å være så stor at en gjør unntak fra vernet. Dispensasjon kan også gis til særlige tilfeller. Dette er små og enkeltstående tiltak eller hendelser som har stor betydning for de det angår. Dispensasjoner begrunna ut fra at det er et særlig tilfelle er bare aktuelle hvis det ikke strider mot formålet med vernet.

§6 - FORVALTNINGSMYNDIGHET

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet.

Forvaltningsmyndighet for et verneområde innebærer ansvar for å sikre en utvikling i tråd med verneformålet. Ansvarlig forvaltningsmyndighet vil bl.a. ha myndighet/kompetanse og ansvar for å behandle søknader om dispensasjoner, utarbeide forvaltningsplaner, samarbeide med andre myndigheter, lag og organisasjoner og holde kontakt med eventuell Rådgivende utvalg. Forvaltningsansvar innebærer også budsjettansvar. Direktoratet for naturforvaltning er delegert myndighet til å fastsette hvem som skal være forvaltningsmyndighet. For landskapsvernområde kan kommunen søke om å få delegert forvaltningsansvar.

§7 - RÅDGIVENDE UTVALG

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

Et rådgivende utvalg skal bistå forvaltningsmyndigheten med råd og uttalelser i forvaltningsspørsmål.

Ordninga med rådgivende utvalg er ikke lovfesta og må derfor baseres på frivillig overenskomst. Det rådgivende utvalget bør være sammensatt av representanter fra berørte kommuner, og representanter for viktige brukergrupper. Utvalget skal holdes orientert om forvaltninga i verneområdet. Det skal ha uttalerett i større, prinsipielle eller vanskelige saker. Utvalget skal generelt følge opp utviklinga i verneområdet, og se til at forvaltninga er i samsvar med verneformålet.

§8 - IKRAFTTREDELSE

Denne forskrift trer i kraft straks.

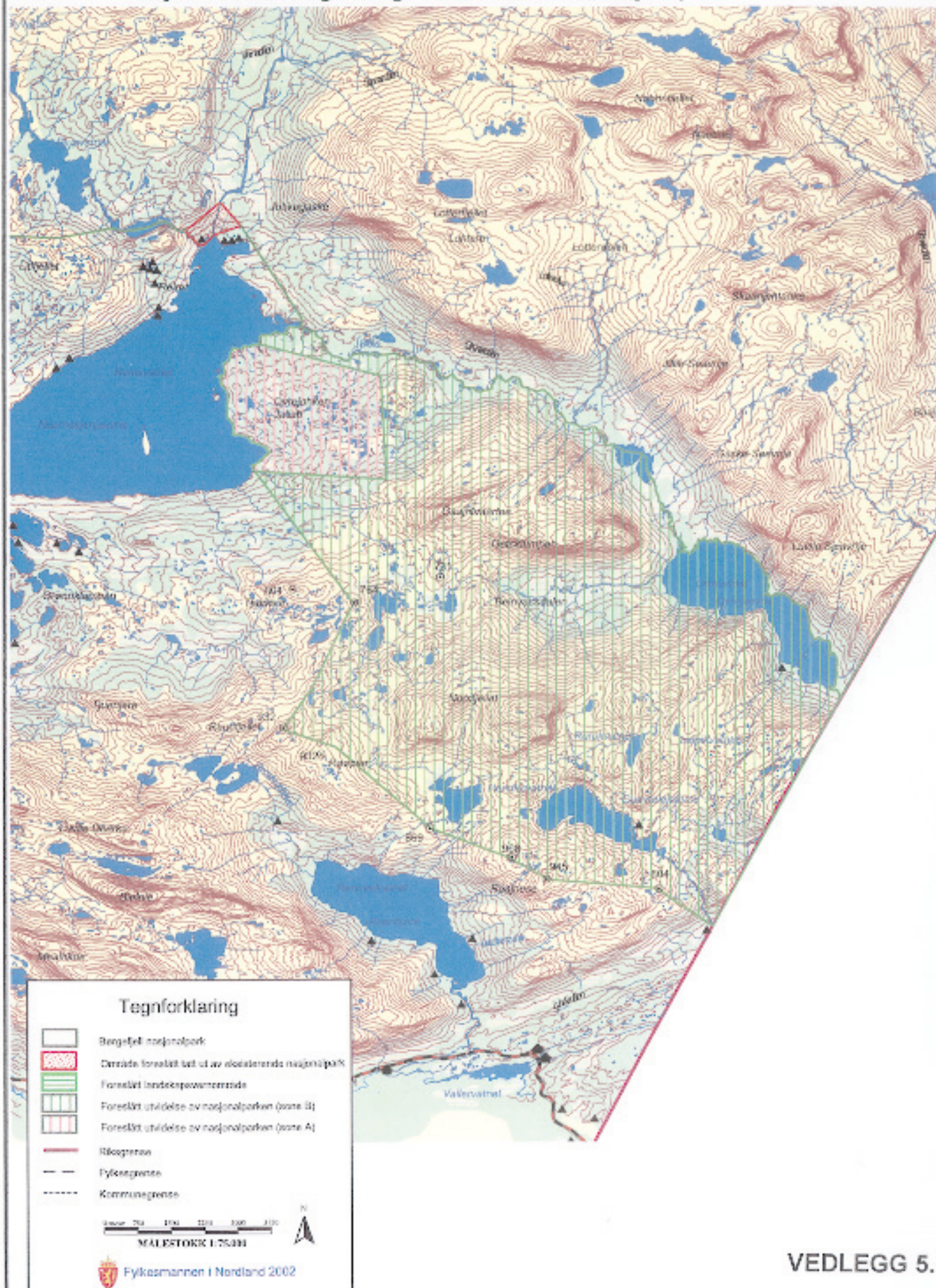
Ikrafttredelse av forskriften vil normalt skje fra dato for vernevedtaket. Det vil si når vedtaket blir truffet av Regjeringa ved kongelig resolusjon.

Forslag til utvidelse av Børgefjell nasjonalpark og opprettelse av Austre Tiplingen landskapsvernområde

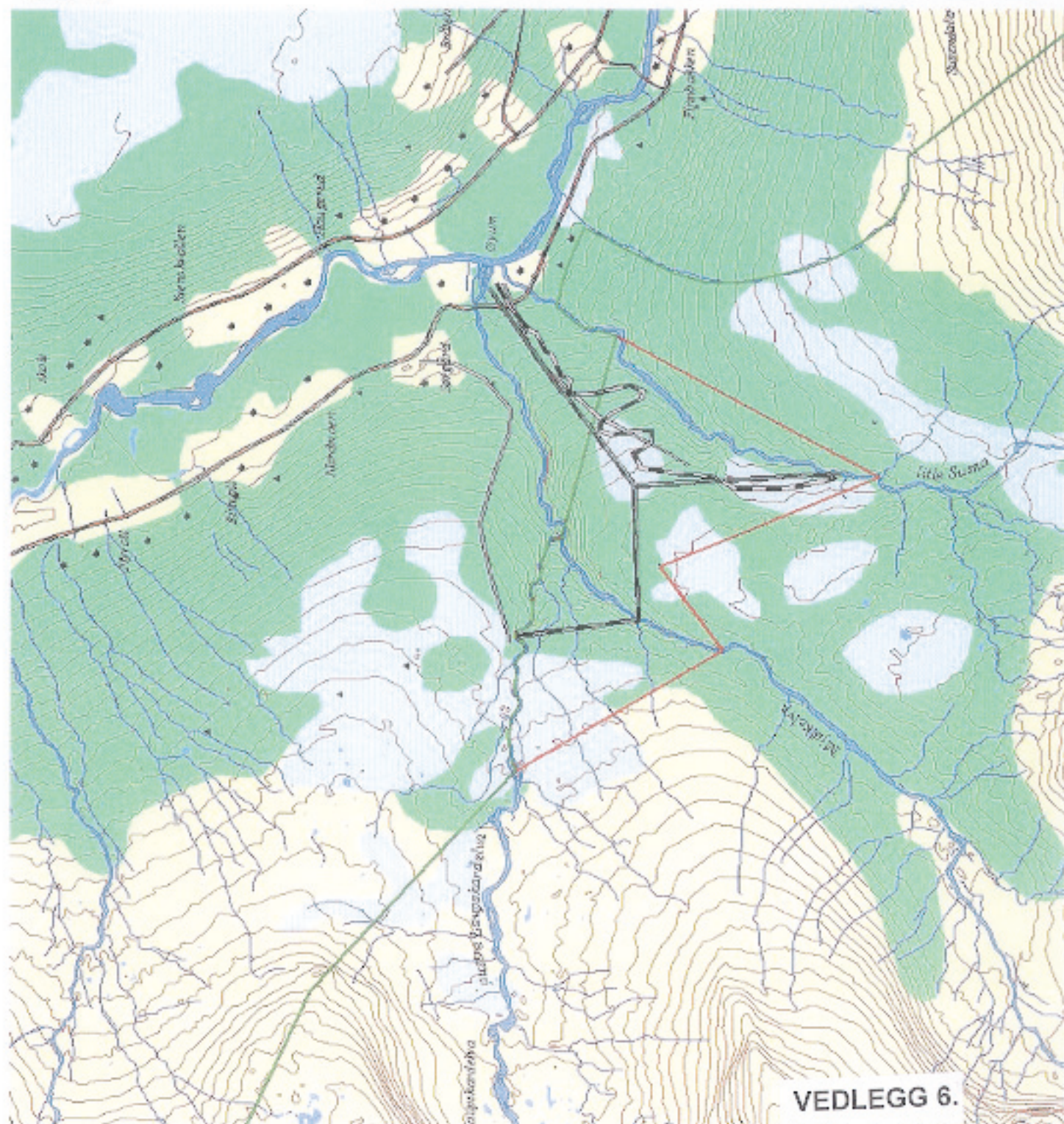
VEDLEGG 4

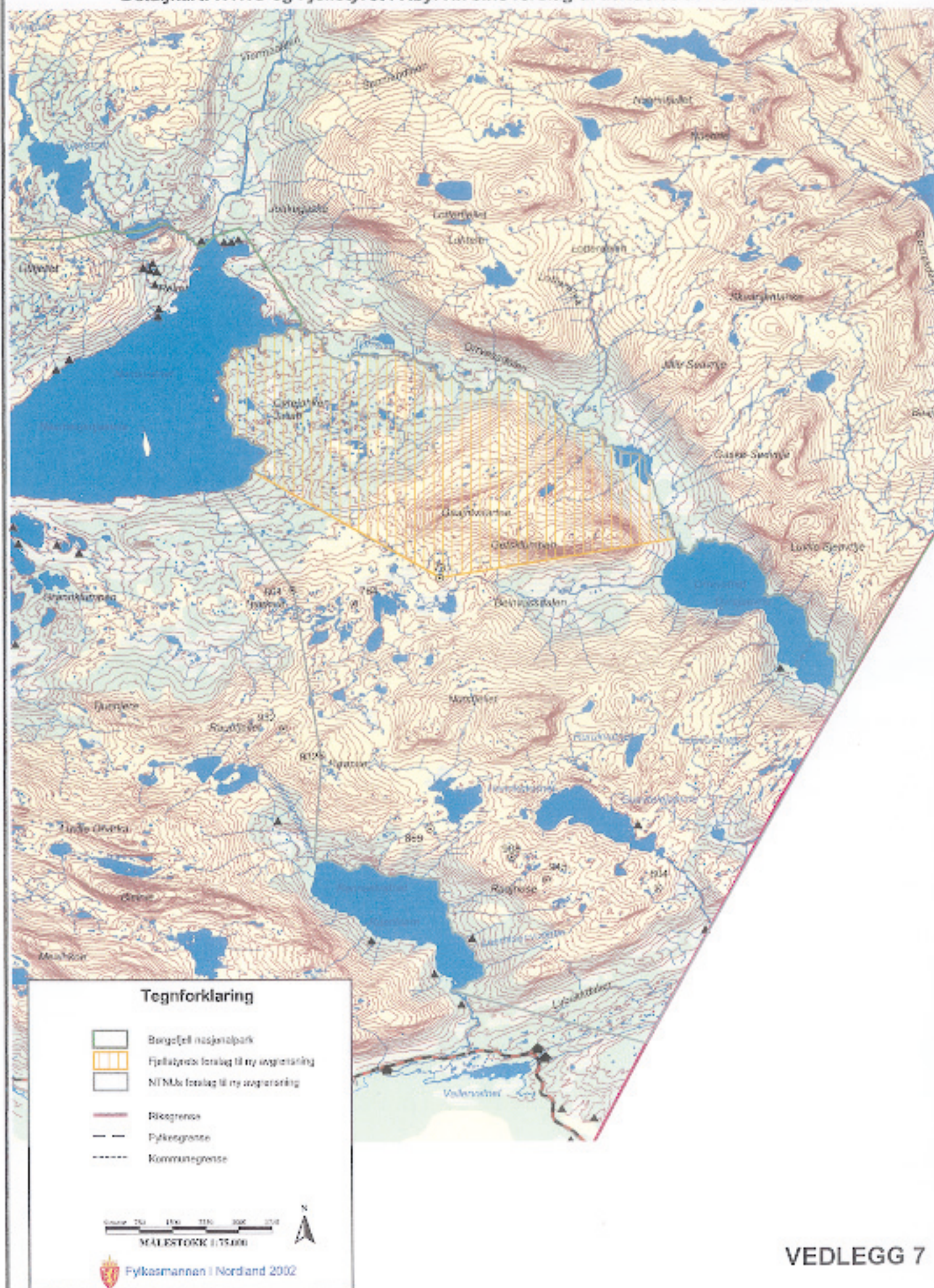
Detaljkart: Utvidelser og endringer sør for eksisterende nasjonalpark

Alternativ avgrensning eventuell utbygging av lille Susna

Detaljkart: NTNU og Fjellstyret i Røyrvik sine forslag til utvidelse av verneområdet

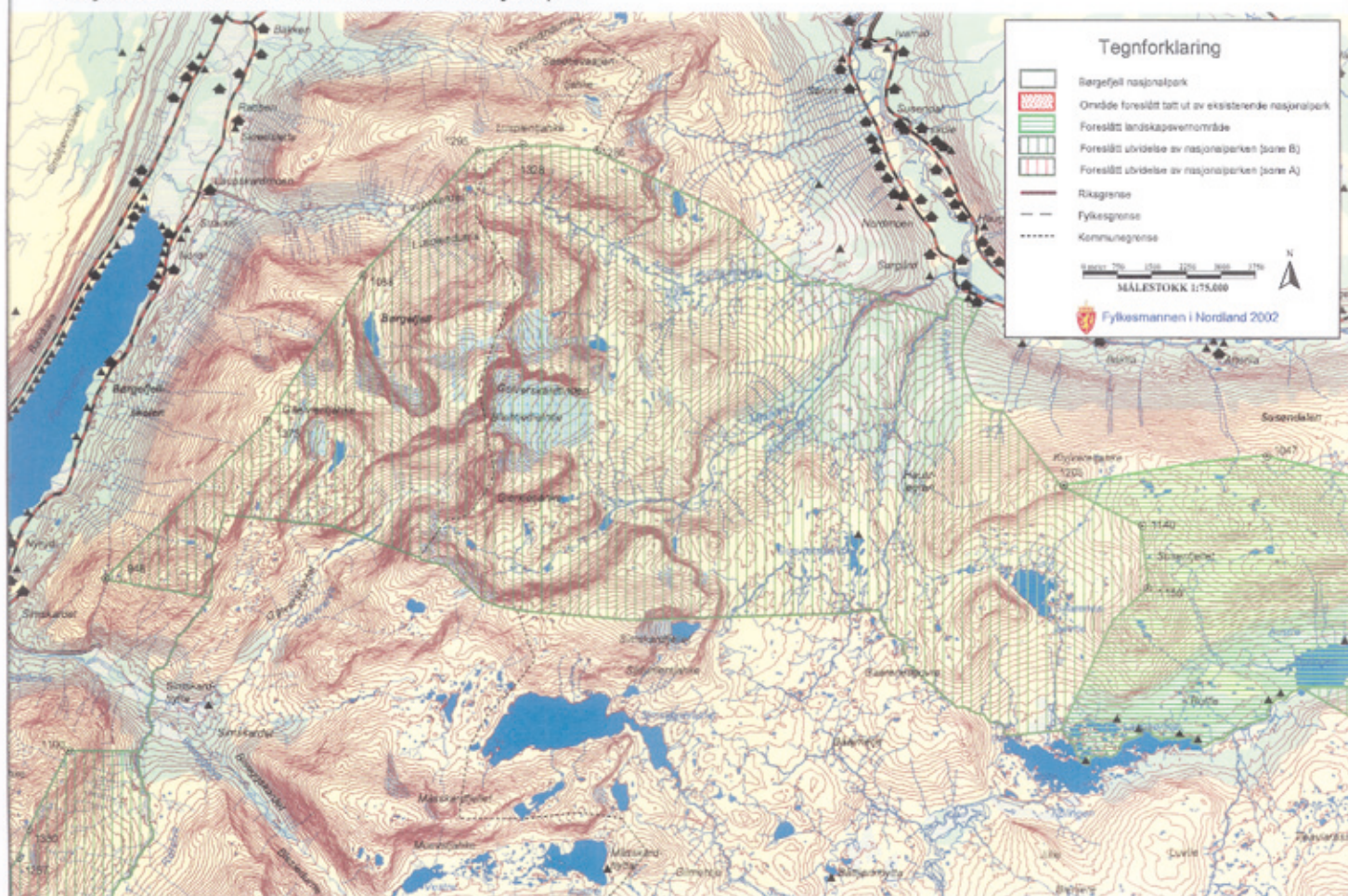
VEDLEGG 8.

Kommentarer fra Rådgivende utvalg i møte 11.03.02 til foreløpig høringsutkast sendt Direktoratet for naturforvaltning til vurdering.

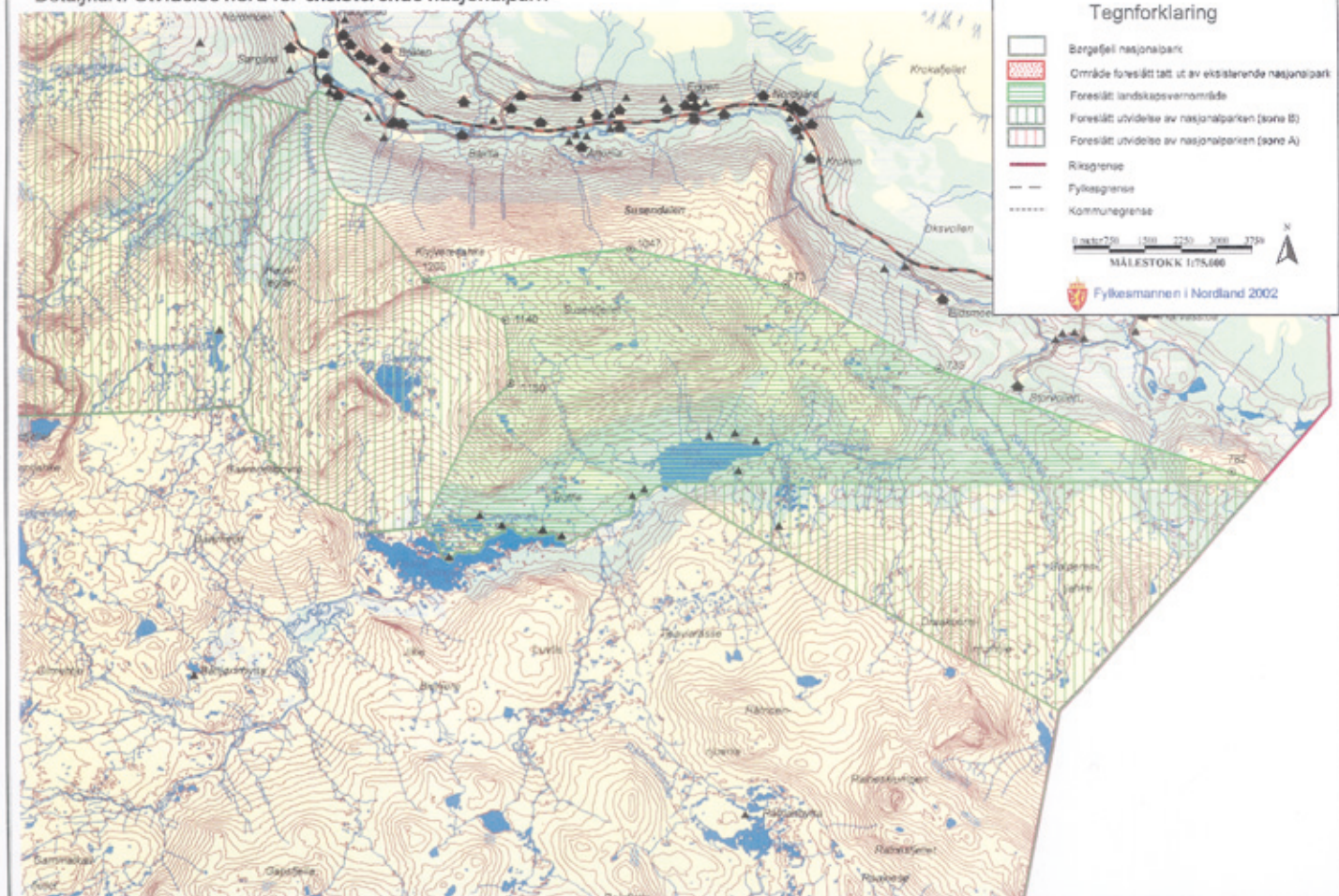
Viser til møtereferat, og kan oppsummere følgende **enstemmige** konklusjoner:

1. Forordet side 2, 5. avsnitt skal ha følgende tillegg: Disse råd fra utvalget er i liten grad tatt til følge.
2. Forordet side 2, 6. avsnitt. Det er sterkt ønskelig at følgende utsagn konkretiseres og utdypes: "forsøkt å ta hensyn til de interesser..".
3. Kartvedleggene må bli oppdatert slik at de viser alle hytter og gammer innenfor vernet og foreslått vernet område.
4. Side 44, kapitel 5. Avgrensing av området. Grensa i Røyrvik bør trekkes i samsvar med forslaget fra Røyrvik fjellstyre og kommune slik det er vist i vedlegg i høringsutkastet 4 (*Vedlegg 7 i dette høringsutkastet*). Grensa i Hattfjelldal bør i prinsippet gå fra Galpertind og vestover etter vasskillet på Susenfjell og runde vest for Haustlægran slik som vist på kartvedlegg tegnet av Hattfjelldal kommune.
5. Side 48, III og 3.punkt. Det føyes til og *spesielt samisk kultur*.
6. Side 49, øverste ramme. Utvalget forutsetter at forvaltningsplanen sendes utvalget til uttalelse.
7. Side 49, IV, 1.1. "bygging av bruer og klopper" strykes.
8. Side 50, forklarende tekst i ramma, 2.2 må forstås slik at det er anledning til å rydde kratt langs stier og nødvendig rydding for omlegging av stier forbi særlig bløte partier.
9. Side 50, "hogst av ved til hytter og gammer i nasjonalparken" flyttes fra 2.3 til 2.2.
10. Side 50, punkt 2.3, 3.strekpunkt. Ordet *samisk* bør strykes, slik at blir stående tradisjonell husflid.
11. Side 50. Punkt 2.4 bør utgå.
12. Side 50, punkt 2.3. Vedrørende jakt bør det kun stå: jakt i samsvar med viltlovens bestemmelser.
13. Side 51, punkt 5.1. Strekpunktet "Bruk av hest er forbudt" strykes.
14. Side 52, ramme, punkt 5.1. Her står det "forbudet mot bruk av hundespenn". Dette må strykes, da punkt 5.1 på side 51 ikke har forbud mot hundespenn.
15. Side 53, øverst. Barmarkkjøring og bruk av motorbåt på Orrevatnet under utøvelse av reindriftsnæring må tillates.
16. Side 53, punkt 6.3, siste strekpunkt bør endres til: bruk av lette kjøretøy med lavt marktrykk og helikopter for uttransport av felt elg.
17. Utvalget forutsetter at det opprettes et fast rådgivende utvalg, og at dette får en bred sammensetning.
18. Utvalget forutsetter at de merknadene de her har kommet med vedlegges høringsutkastet når det sendes på høring.
19. De konklusjonene som her har framkommet er ikke fullstendig uttømmende, og det vil komme flere innspill i forbindelse med den formelle høringsrunden.

Detaljkart: Utvidelse nord-vest for eksisterende nasjonalpark

Detaljkart: Utvidelse nord for eksisterende nasjonalpark

Detaljkart: Utvidelse vest for eksisterende nasjonalpark, sør for Simskardet

